

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 2. JULIJA 1981

ŠTEVILKA: 25 • LETO: XXX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

ŠIROKO IN KONKRETNO ZASTAVLJENO AKCIJO ZA DOGRAJEVANJE DRUŽBENOEKONOMSKIH ODNOSOV ŠE VEDNO PREPOČASI URESNIČUJEMO

Na drugi problemski konferenci zveze komunistov Železarne, ki je bila 25. junija, so sekretarji osnovnih organizacij zveze komunistov in predsedniki osnovnih organizacij zveze sindikatov in zveze socialistične mladine pregledali izvrševanje sklepov prve problemske konference in obravnavali ugotovitve razprave o osnutku samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe, spregovorili pa so tudi o proizvodni in devizni problematiki v Železarji.

Na osnovi cen, stališč in sklepov sindikata in prve problemske konference zveze komunistov Železarne, ki je bila 12. januarja letos, je odbor za uresničevanje zakona o združenem delu še v istem mesecu sprejel in potrdil predlog programa dela pri nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v naši Železarji. Program dela vsebuje tudi kratko oceno obstoječega stanja in določa področja, katera je potrebno obravnavati in dograjevati. O

tem je na konferenci obširno poročal vodja sektorja za ekonomiko in

organizacijo Martin Šketa, udeleženci konference pa so o tem dobili tudi pisno poročilo.

V sprejetem programu so bila za obdelavo predvidena naslednja področja:

- dohodkovni odnosi,
- planiranje,

(Nadaljevanje na 3. strani)

KONGRESNO RESOLUCIJO ČIM PREJ PRESADITI V PRAKSO

Tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije, ki je bil od 16. do 18. junija v Beogradu, je za nami. Od vseh nas pa je odvisno, ali bo v nas živel še naprej kot spodbuda za akcijsko reševanje nalog, ki jih je začrtal, ali pa bo le spomin na manifestacijo našega samoupravljanja in zatnil v pozabo.

Delegati, udeleženci kongresa, morajo podati poročila svojim volilnim telesom, zboru združenega dela, občinskemu svetu zveze sindikatov, občinski konferenci SZDL, medobčinskemu svetu zveze sindikatov in koordinacijskim odborom za pripravo na kongres. Poročila bodo izdelana in oddana. Če bodo obležala v predalih in bodo pomenila zaključek neke dejavnosti, bo kongres ostal le dejanje, ki je zaključeno, ne pa kontinuiteta v razvoju naše poti

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

Z ENERGIČNIMI UKREPI MORAMO ZAUSTAVITI NEGATIVNE TEŽNJE V GOSPODARSKIH GIBANJIH

Industrijska proizvodnja se je v prvih štirih mesecih letos povečala za 3,3 odstotka v primerjavi z istim obdobjem lani, medtem ko kmetijska proizvodnja zaostaja za planiranimi predvidevanji. Eden najzahtevnejših problemov pri uresničevanju ekonomske politike v letošnjem letu so ekonomski odnosi s tujino. Izvoz blaga je v celoti večji za 16 odstotkov, vendar je regionalna razdelitev neustrezna, kar se je zmanjšal izvoz na konvertibilno področje za 4,8 odstotka. Splošna poraba je narasla za 26 odstotkov in skupna za 34 odstotkov, kar ni v skladu z resolucijo za leto 1981. Obseg investicij je večji za 9 odstotkov kot konec septembra 1980, čeprav je število investicijskih objektov manjše za 10 odstotkov. V gospodarsko manj razvitih republikah in SAP Kosovu je uresničena dinamičnejša gospodarska aktivnost.

Zvezni izvršni svet je poslal skupščini SFRJ poročilo o uresničevanju družbenega plana Jugoslavije za obdobje od leta 1981 do 1985 v letu 1981 z oceno možnosti razvoja v letu 1982.

V tem dokumentu so poleg ocen o razvoju v prvih petih mesecih letos naštet tudi ukrepi, ki jih je sprejel ZIS, ali jih bo sprejel za uresničevanje.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Ob 4. juliju — dnevu borca čestitamo vsem
borcem NOV in aktivistom in jim želimo
zdravja in zadovoljstva.

ZAKLJUČENO JE TEKMOVANJE KOVINARJEV

Proizvodna delovna tekmovanja se razvijajo v vseh vrstah industrije. Delavci jih sprejemajo kot svoje, saj se na takšnih tekmovanjih odraža problematika in nivo posameznih poklicev v celoti. Kdor spremlja kvalitetno delo in teoretično znanje skozi leta, lahko opazi, da je občuten porast tehnične kulture med zaposlenimi. K temu pa prispevajo svoj delež tudi tekmovanja, ki predstavljajo intenzivno obliko usposabljanja.

Tekmovanje v kovinarskih poklicih v industriji, kot je železarska, ima še poseben pomen. Za večino zaposlenih so še vedno prioritetni poklici tisti, ki se direktno odražajo s tonami, asortimentom in kvaliteto, veliko manj pa tisti, ki morajo vzporedno delovati brezhibno, da osnovna proizvodnja sploh lahko teče. Ko govorimo o železarstvu, vedno mislimo na toplice, valjave, žičarje

in podobno, ne pa na poklice, ki so zajeti v storitvenih TOZD in livarni. Tekmovanje kovinarjev je ena od možnih oblik, da sami afirmiramo delo kovinarjev in na tekmovanjih, ki potekajo od internih, republiških do zveznih, spremljamo napredek in razvoj dejavnosti, ki ni zajeta samo v predelovalni industriji, temveč tudi v bazični.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Moramo, na primer, sprejeti ukrepe, ki bodo preprečili stopnjevanje inflacije, neupravičeno zviševanje cen, ker bi to prizadelo standard naših delovnih ljudi ter se neposredno odrazilo v splošnem političnem položaju. Držati se moramo dogovorjenih sklepov, kar zadeva investiranja in usklajevanja — osebne, skupne in splošne — porabe z našimi možnostmi. Tu še zmerom prebijamo plafon. Gradimo tovarne, ki jih že imamo. Srečujemo se z nekakšno težnjo, da ima vsak vse, kar ima drugi. S tem je treba prenehati, saj je to v škodo vsej naši skupnosti. Bolje se moramo organizirati, kadar nastopamo na tujem trgu. Če že govorimo o tem, bi hotel omeniti, da so med predstavniki našega gospodarstva zunaj tudi ljudje, ki drug drugemu mečejo polena pod noge. Jaz sem se celo osebno prepiral o tem in moram reči, da je to dokaj sramotno. Enkrat za vselej je treba nehati s tem. Naj se naši gospodarstveniki tukaj, doma, dogovarjajo o nastopih na tujem tržišču, ne pa, da drug drugemu zunaj nelojalno konkurirajo. Se zlasti je potrebno budno spremljati gospodarska gibanja zunaj, da bi ne dovolili, da nas določene krize, do katerih prihaja, na primer, v zahodnih kapitalističnih državah in drugod, ne zajamejo in ne prizadenejo. Mi pa imamo ravno s temi državami velik del zunanjetrgovinske menjave.

Tovariš Tito na XI. kongresu ZKJ, 23. junija 1978

Popravilo SM peči (Foto I. Kučina)

»PLAT ZVONA NI SIGNAL ZA ZMEDO, TEMVEČ JE POZIV ZA NAPAD NA SOVRAŽNIKA...«

Naslovne misli francoskega revolucionarja Dantona smo izbrali zato, ker nekateri posamezniki opozorila na resne gospodarske motnje, ki jih povzročajo visoka rast cen in življenjskih stroškov ter nenehno naraščanje inflacije ob istočasnem slabšanju odnosov v menjavi s tujino, razlagajo kot neke vrste zmedo v našem samoupravnem socialističnem sistemu, ne pa kot poziv za napad na sovražnika, to je na slabosti v naših lastnih vrstah, v nas samih. Taki posamezniki so ali popolnoma brezbržni do vseh teh opozoril ali nespodobni, da bi svoje osebne trenutne interese vzporedili s širšimi družbenimi interesi, v katerih so prav gotovo tudi njihovi dolgoročni interesi. To velja konkretno tudi za nekatere delavce temeljnih organizacij in delovnih skupnosti naše železarne, ki opozorila in pozive samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in poslovnih organov sprejemajo dokaj brezbržno in ravnodušno, češ, bo že nekdo izven nas ali nad nami poskrbel, da se vse slabosti odpravijo, da bomo dobili višje osebne dohodke in podobno, ne da bi sami karkoli prispevali k temu. Precej je tudi primerov, ko se vzroki iščejo v različnih sistemskih slabostih, v slabostih izven nas. Še vedno preveč »pometamo« pred tujim pragom in zelo malo ali nič pred svojim.

Prav gotovo slabosti, ki bremenijo naš sedanji družbenopolitični trenutek, niso nastale včeraj ali danes, kakor tudi ni slabosti, s katerimi se srečujemo v naši železarji. Na vse to se opozarja že nekaj let, predvsem pa po XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, pa vendar smo bore malo naredili, ker smo vsi misli, da bo to naredil nekdo drug in tako so se slabosti, namesto da bi se zmanjševale, kopičile. Toda samo ugotavljanje slabosti ni dovolj, z njimi se moramo spoprijeti in to je naša »plat zvona«, ki pa ga nekateri še vedno ne slišijo, ali pa preslišijo.

Že več let, posebno pa po omenjenem kongresu, poudarjamo, da je ena bistvenih družbenoekonomskih in političnih nalog uresničevanje politike ekonomske stabilizacije. V okvir te politike pa poleg drugega in predvsem sodi tudi večja in ekonomičnejša proizvodnja, večja produktivnost dela, boljše izkoriščanje zmogljivosti in stalno zmanjševanje stroškov proizvodnje in to v sleherni temeljni organizaciji združenega dela in v združenem delu v celoti.

Vse to smo in poudarjamo tudi danes v naši delovni organizaciji, pa vendarle so naši proizvodni in poslovni rezultati delno zaradi objektivnih, precej pa tudi zaradi subjektivnih vzrokov pod pričakovanji in pod rezultati, ki bi jih morali in ki jih zmoremo doseči. Po petin mesecih zaostajamo za 7,6% za načrtovano skupno proizvodnjo, ali 48.434 ton in 7,4% za načrtovano blagovno proizvodnjo, kar pomeni, da smo našim kupcem odpremili 14.000 ton manj izdelkov, kot smo načrtovali. Vse to je seveda posledica neizvršenega plana v naši jeklarni in nerealizirane planirane nabave polizdelkov na domačem in tujem trgu. Pri tem sicer izkazujemo plansko znižanje proizvodnih stroškov, kar pa nas ne sme zavesti, kajti strokovne službe ugotavljajo, da je to posledica previsoko načrtovanih stroškov, ne pa našega boljšega in odgovornejšega dela. Dejansko pa rast stroškov kaže tendenco hitreje rasti kot celoten prihodek.

Objektivnim vzrokom za nedoseganje načrtovanih količin pa se očitno pridružujejo tudi subjektivni vzroki, ki se predvsem odražajo v zrahljani tehnološki in delovni disciplini, površnosti in neodgovornosti. Vse to kaže, da imamo v sleherni temeljni organizaciji združenega dela naše železarnice še velike rezerve ravno v odpravljanju vseh teh pa tudi nekaterih drugih slabosti, ki se kažejo v nekvadratnih, oziroma zgrešenih šaržih, ki gredo v izmeček, v nižjih izplenuh, kot bi normalno morali biti, v različnih krajših in daljših vzdrževalnih in proizvodnih zastojih, v malomarnem odnosu do surovin, potrošnih materialov, energetskih medijev in podobno.

Resnici na ljubo moramo seveda tudi reči, da je pomanjkanje polproizvodov vplivalo tudi na nenormalni delovni ritem, kar je pustilo tudi negativne posledice. Tako stanje je razumljivo narekvalo znane ukrepe za izboljšanje tehnološke in delovne discipline v Železarji, ki jih je sprejel delavski svet. To še toliko bolj, ker doseženi rezultati pri združevanju deviznih sredstev pri naših kupcih obetajo in zagotavljajo boljše oskrbljenost s polproizvodi v naslednjih mesecih, ob povečanih naporih, da tudi v lastni jeklarni izdelamo več jekla. Vse to pa je pogojeno z našim boljšim in odgovornejšim delom, kajti naši kupci nam svoja devizna sredstva odstopajo s pogojem, da jim v dogovorjenih rokih, količini in kvaliteti dobavljamo naše izdelke. To dejansko pomeni, da smo »svoje sreče kovače« in da moramo storiti vse, da bomo boljše delali.

KONGRESNO RESOLUCIJO ČIM PREJ PRESADITI V PRAKSO

(Nadaljevanje s 1. strani)

socialističnega samoupravljanja. Zavedati se moramo, da le obveščenost slehernega delavca o kongresnih zaključkih in resoluciji ter njegovi usmeritvi pomeni uresničevanje njegovih ciljev. Akcije pa ne pomenijo le poročila delegatov. Akcijski programi na osnovi kongresne resolucije morajo biti plod široke dejavnosti vseh družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in slehernega izmed nas. Le tako bodo ideje in sklepi kongresne resolucije zaživi in se uresničevali. Za to pa so bistvenega pomena dobre informacije o resolucijskih usmeritvah, s katerimi moramo seznaniti slehernega delavca. Moje poročilo zajema več področij in sicer:

- predkongresno aktivnost,
- razpravo o osnutku resolucije in pripombe na resolucijo,
- poročilo o poteku kongresa,
- razpravo na kongresu in priprave jeseniških delegatov na kongresu,
- podružbljanje sklepov in stališč kongresa (resolucije).

Predkongresna aktivnost na območju jeseniške občine je bila zelo razgibana in tudi ocenjena kot zelo uspešna. Koordinacijski odbor za pripravo na kongres je izdal 13 številnih informacij, v katerih je obveščal o poteku priprav, predlaganih tematskih področjih, postopku evidentiranja in volitvah delegatov za kongres, predstavljal teme, za katere so bile zadolžene delovne organizacije in s poročilo kongresu.

Železarna Jesenice se je v predkongresno aktivnost intenzivno vključevala, in sicer s sodelovanjem pri oblikovanju skupnih sporočil z drugimi delovnimi organizacijami (Peko Tržič, Sava Kranj itd.) in z oblikovanjem dveh sporočil kongresu, in sicer s področja inovacijske dejavnosti in vrednotenja kreativnega, fizičnega dela in dela v težkih pogojih. Sporočila so bila dobro pripravljena in je bil predvsem pri oblikovanju sporočila s področja inovacijske dejavnosti vključen širok krog delavcev iz delovne organizacije, kakor tudi iz ostalih organizacij združenega dela gorenjske regije.

Čas za obravnavo osnutka resolucije je bil sorazmerno kratek (od 20. maja, ko je bila resolucija objavljena, do 10. junija, ko so morale biti pripombe dokončno oblikovane na nivoju občine). Kljub temu je bil osnutek obravnavan na razširjenih političnih aktivih (v Železarni, Splošni bolnici Jesenice, ZTP Jesenice, krajevnih skupnostih itd.). Občinska konferenca SZDL je sklicala sestanek razširjenega družbenopolitičnega aktiva, ki je to pripombo usklajal in posredoval republiški koordinacijski odboru. Osnutek resolucije je doživel precej kritik predvsem zaradi pomanjklivosti, oziroma premajhne konkretizacije, ponavljanja že sprejetih obvez in premajhne poudarka odgovornosti.

Opis samega poteka kongresa s tehnične izvedbene strani je zelo zanimiv. Obkongsna dogajanja so živ barometer razpoloženja udeležencev kongresa in izmenjave izkušenj. Zaradi obsežnosti sporočila, naj podam le osnovno informacijo. Kongres je prvi dan dopoldne potekal kot plenarna seja (vsi delegati skupaj). Na tej seji je bil sprejet poslovnik o delu kongresa in izvoljeni so bili vsi organi za nemoteno delo kongresa. V popoldanskem času in ves naslednji dan je kongres deloval v treh komisijah s tremi tematskimi področji, in sicer: odločanje delavcev o pridobivanju in delitvi dohodka, samoupravno združevanje in združeno delo na osnovi dohodka in združeno delo v delegatskem sistemu. Zadnji dan je kongres deloval plenarno. Na tem zasedanju so bila potrjena poročila z vseh treh tematskih področij in sprejeta resolucija kot osnovno vodilo pri nadaljnji poti razvijanja in krepite našega samoupravnega sistema.

Na vseh treh tematskih področjih je bilo izredno veliko prijavljenih razpravljalcev. Tako se je skupno prijavilo za razpravo 510 delegatov. Zaradi omejenosti časa pa je uspelo svojo razpravo podati le 257 delegatov, ostalih 253 prijavljenih delegatov pa je svoje sporočilo oddalo v pisni obliki. Delo v komisijah je bilo zelo naporno, saj je trajalo od osme ure zjutraj do pol desetih ure zvečer. Kljub udobnostim, ki jih nudi kongresni center Sava, se je pri delegatih pojavljala utrujenost, vendar so vztrajali do zadnjih razprav. Ves čas dela komisij so prihajala dopolnila in predlogi za spremembo resolucije, ki je doživela temeljite spremembe. Ravno skozi oblikovanje resolucije se je potjeval sam sistem samoupravnega dogovarjanja in odločanja. Tako popravljena resolucija je mnogo bolj življenjska in udarna ter delavska (ne birokratsko suhoparna administrativna deklaracija).

Jeseniški delegati smo uspeli eno pripravljeno temo (vrednotenje kreativnega dela, fizičnega dela in dela v težkih pogojih) predstaviti za govorniškim odrom, drugo (inovacijska dejavnost) pa oddati v pisni obliki. Menimo, da smo s tem svojim prispevkom dodali delček k celotni aktivnosti kongresa in k oblikovanju njegovih zaključkov.

To je le bežen pregled dela pred kongresom in o poteku kongresa. Čaka pa nas najtežje delo, in sicer podružbljanje sklepov in stališč kongresa.

V vseh sredinah bo potrebno obravnavati resolucijo in z oceno razvitosti in organiziranosti samoupravnega sistema v konkretnih sredinah povezovati sklepe resolucije in na njih graditi akcijske programe. Tako bomo lahko ocenili, kje smo v tem trenutku na tej poti in kaj moramo še storiti, da izpolnimo obveze resolucije. Zato predlagam, da vsi samoupravni organi obravnavajo resolucijo in sprejmejo obvezujoče sklepe za njeno izvajanje, in sicer:

1. Imenuje naj se skupina za proučitev resolucije s stališča delovne

organizacije in istočasno pripravi oceno razvitosti in organiziranosti samoupravnega sistema v Železarni.

2. Informacijoo stališč kongresa in resolucijo objaviti v sredstvih informiranja.

3. Redno informiranje organov samoupravljanja s strani sindikata in družbenopolitičnih organizacij, kako se izvajajo stališča in naloge resolucije (zakaj ne in izpostaviti neodgovornost pri izvajanju).

4. Vsi zaposleni imajo pravico in dolžnost pri uresničevanju sklepov kongresa, saj bo le tako resolucija lahko zaživa in sklepi ne bodo ostali le zapisani.

Vse naloge je potrebno povezovati s trenutno gospodarsko situacijo in stabilizacijskimi prizadevanji. Z uresničevanjem resolucijske usmeritve ne smemo čakati, kajti čimprejše pristopanje k izvajanju nalog nam omogoča hitrejši razvoj sistema samoupravljanja, za katerega vsi prisegamo, da je edinstven in dober, vendar se je treba zavedati, da se je za njegovo uresničevanje potrebno boriti in tudi žrtvovati.

Anton Miklič

ZA DRUGI SAMOPRISPEVEK V OBČINI 52,2 Odstotka Glasovalcev

Po nekajmesečnih pripravah je bil v nedeljo, 28. junija, v jeseniški občini izveden referendum za drugi občinski samoprispevek za nadaljnjo izgradnjo šolskega prostora, oziroma konkretno za adaptacijo in dogradnjo osnovne šole Karavanških kurirjev na Koroških Belih in adaptacijo, vključno s sanacijo strehe ter dozidavo osnovne šole 16. december v Mojstrani.

Čeprav smo že močno stopili v poletniško obdobje, kar pomeni že večjo odsotnost volilnih upravičencev, se je referendumu odzvalo, oziroma glasovalo 17.363 ali 81,3 % upravičencev od skupno vpisanih 21.352, kamor niso všteti upravičenci, ki so na delu v tujini in JLA, katerih je ta čas v občini 765. Za samoprispevek se je na referendumu odločilo 11.139 ali 52,2 % upravičencev, proti je bilo 5.781 ali 27,1 % upravičencev, medtem ko je bilo 443 ali 2,1 % neveljavnih glasov, oziroma glasovnic. Rezultati seveda niso tako prepričljivi, kakor so bili na referendumu za prvi samoprispevek, vendar pa še vedno dovolj dokazujejo zrelost naših občanov, da s samoprispevkom pomagajo reševati izgradnjo šolskega prostora in s tem uresničevati enakopravne pogoje vzgoje in izobraževanja vsem učencem osnovnih šol v občini.

Nedvomno so rezultati pogojeni tudi z realnim upadanjem življenjskega standarda kot posledice domačih in mednarodnih ekonomskih težav. Pri tem pa moramo poudariti, da je odlok o razpisu referenduma za uvedbo drugega samoprispevka tudi upošteval nastalo situacijo in oprostil plačevanja samoprispevka mnogo več občanov, predvsem zaposlene z večjimi družinami, upokojeince z nižjimi pokojninami, pa tudi občane z nižjim katastrskim dohodkom, kakor ob prvem samoprispevku. Upravičeno pa domnevamo, da bi bil odstotek glasovalcev nekoliko boljši, če bi omogočili glasovanje dan poprejšim, ki so odšli na dopust ali na različna potovanja.

Po posameznih krajevnih skupnostih so bili nedeljski rezultati referenduma naslednji:

- Rateče: od 450 upravičencev je glasovalo 94 %, od tega za 71,3 %
- Kranjska gora: od 1.796 upravičencev je glasovalo 86,1 %, od tega za 52 %
- Dovje-Mojstrana: od 1.312 upravičencev je glasovalo 90,3 %, od tega za 60,1 %
- Hrušica: od 619 upravičencev je glasovalo 85,1 %, od tega za 53,8 %
- Planina pod Golico: od 293 upravičencev je glasovalo 84,6 %, od tega za 54,3 %
- Plavž: od 5.783 upravičencev je glasovalo 76,9 %, od tega za 51,7 %
- Sava: od 2.948 upravičencev je glasovalo 76,2 %, od tega za 50,4 %
- Podmežaklja: od 1.209 upravičencev je glasovalo 68,0 %, od tega za 42,3 %
- Javornik-Koroška Bela: od 3.598 upravičencev je glasovalo 82 %, od tega za 58,2 %
- Blejska Dobrava: od 938 upravičencev je glasovalo 89,8 %, od tega za 59,0 %
- Žirovnica: od 2.406 upravičencev je glasovalo 88,4 %, od tega za 40,2 %

Ob sklepu lahko vsekakor ugotovimo, da je bilo neposrednih informacij o referendumu oziroma drugem samoprispevku in njegovemu namenu dovolj, morda nekoliko manj neposrednih prek družbenopolitičnih in drugih organizacij ter samoupravnih organov. Pri tem so pomembno vlogo odigrale tudi vse osnovne šole v občini oziroma pedagogi in učenci šol, ki so prispevali k informiranosti delovnih ljudi in občanov ter z letaki - šolskimi risbami in gesli prispevali k obveščenosti in razpoloženju, bili pa so prisotni tudi na voliščih, oziroma glasovalnih mestih. Vsekakor jim pripada pomembna zasluga za uspeh.

UGOTOVITVE IN SKLEPI DELAVSKEGA SVETA

(Nadaljevanje s 1. strani)

delovne discipline, o čemer je ustrezne ukrepe sprejel delavski svet Železarne na svoji prvi - konstituantni seji.

Med osrednjimi nalogami vsekakor še naprej ostaja povečati in izboljšati izdelavo jekla v lastni jeklarni. Zaradi težkih pogojev dela in drugih težav, ki so povezane z iztrošeno tehnično opremljenostjo jeklarne, oziroma predvsem materialne, so potrebni izredni ukrepi za kar najbolj normalno obratovanje.

Delavski svet je ugotovil, da je usmerjanje administrativnega kadra v neposredno proizvodnjo za reševanje določenih konic v proizvodnji in adjustaži nujno. Poleg ukrepov, ki so delno v pripravi na področju delitve osebnih dohodkov in sklada skupne porabe, mora biti tudi naša stalna usmeritev iskanje najustreznejših in racionalnejših oblik organizacije dela v administraciji oziroma delovnih skupnostih in nasploh v temeljnih organizacijah.

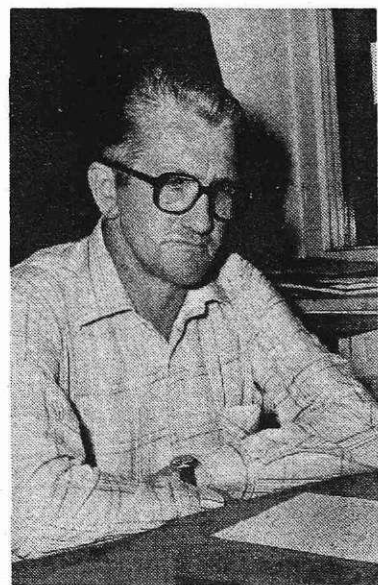
Tudi uresničevanje sprejetega programa varčevanja z materialom in energijo, je poudarjeno med ugotovitvami, v nekaterih okoliščinah se ni začelo dovolj resno in odgovorno. Zato morajo samoupravni organi temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti poleg drugega tudi stalno preverjati uresničevanje in bedeti nad sprejetim programom varčevanja.

V prvih petih mesecih smo količinski plan izvoza v Železarni dosegli le 83,3 %. Tudi poprečna prodajna cena

PREDSTAVLJAMO PREDSEDNIKE NAŠIH SAMOUPRAVNIH ORGANOV

ALOJZ KOŽELJ je predsednik delavskega sveta v TOZD Plavž v novi mandatni dobi. 28 let že dela na Plavžu, 20 let pa je že delovodja na pečeh. Medtem ko je še hodil v metalurško šolo, je delal v kamnolomu, potem je prišel na peči. Ob delu je tudi končal delovodsko šolo. Je Dolenjec iz Krke pri Stični, z družino pa živi na Jesenicah.

To je njegova druga izvolitev za predsednika delavskega sveta. Dva krat pa je bil tudi član delavskega sveta. Stalno je aktiven tudi v sindikalni organizaciji in sedaj je v osnovni organizaciji sindikata TOZD Plavž blaginjak. Je tudi poveljnik enote civilne zaštite v obratu.

»Do sedaj smo imeli samo eno sejo delavskega sveta. Prisotni so bili vsi novoizvoljeni člani. Upam, da bo tako tudi v prihodnje. Delegati so večinoma pripravljeni delati. Sicer pa smo šele na začetku mandatne dobe in o našem delu bomo lahko govorili šele čez čas,« je povedal Alojz. »Večje težave so s sestanki samoupravnih delovnih skupin, ker dobivamo razmeroma obširna gradiva in če bi hoteli vse to temeljito obdelati, nam zmanjka časa že zaradi same narave dela, saj med sestankom ne moremo ustaviti peči. V nekaterih obratih ustavijo stroje in se lahko potem pogovarjajo tudi celo uro. Mi pa tega ne moremo, saj imamo največ dvajset minut časa na razpolago. Še takrat ne morejo biti prisotni vsi delavci, ker mnogi ne smejo zapustiti svojih delovnih mest.«

Delavski svet se bo moral v situaciji, kakršna je danes, ko bomo boj za stabilizacijo, še bolj angažirati, kot se je v preteklosti. Okrepitev bo treba delegatski sistem, predvsem povežemo med samoupravnimi delovnimi skupinami in delavskim svetom, saj delavski svet nikoli ni tako povezan z delavci, da bi lahko rekli, sedaj je pa dobro. Tudi odbori za gospodarstvo in delovna razmerja se bodo morali bolj angažirati. Delegacije za samoupravne interesne skupnosti bodo morale tudi bolj delati. Še posebno te, po mojem mnenju, niso odigrale tiste vloge, ki

bi jo morale. Vse to pa lahko dosežemo samo z dobrim delom delegatov, ki se morajo zavedati, da z večjo zavzetostjo pri opravljanju svojih dolžnosti lahko mnogo prispevajo k stabilizaciji. Podobno je tudi s samoupravnim delavsko kontrolo. V tem odboru bi morali biti tudi strokovnjaki, ki dobro poznajo poslovanje v temeljni organizaciji in bi imeli večji vpogled v to. Prepričan sem, da so nekateri materialni stroški preveliki in da bi se jih dalo z boljšim gospodarjenjem precej znižati.

Pogovarjala sva se tudi o delu v temeljni organizaciji. Povedal je, da takih težav, kot so jih imeli lani s koksom, letos ni. Dosegajo tudi dobre delovne rezultate, deloma tudi zaradi razmeroma dobrih surovin. »Ker je v zadnjem času aglomeracija dobro delala, smo tudi mi lahko več naredili. Imamo dovolj koksa in rude iz uvoza, primanjkuje pa nam domače rude, zato izkoriščamo tudi metalurške odpadke iz nasipa, ki vsebujejo manjše količine železa.«

Soočamo se tudi s kadrovskimi problemi, ki bodo še precej časa. Vzrok za to je v tem, da večina novosprejetih delavcev, ki pridejo k nam, nima dovolj razvitih delovnih navad. Pogoji dela pri nas niso najboljše. Dela se na tri izmene, tudi ob nedeljah in praznikih. Zaradi tega imamo tako visoko fluktuacijo. Eden od vzrokov je tudi v tem, da novosprejetega delavca takoj polno obremenimo. Pokažemo mu, kaj in kako naj dela in ga pustimo. Ni uvaljalnega časa, da bi se tak delavec privadil delu. Po nekaj tednih že išče zdravniško pomoč. Čuti se utrujenega in psihično obremenjenega. Potem pa boluje ali pa pusti delo. Do tega prihaja, ker dobimo novega delavca šele potem, ko nam dva ali trije že manjkajo in jih je treba čimprej nadomestiti z drugimi. S tem pa kršimo vse predpise o delovnih razmerjih, saj je za vsako delovno mesto točno predvideno, koliko časa traja uvajanje v delo. Potem pa bi moral delavec opraviti še ustrezen izpit, da lahko samostojno opravlja določeno delo.

Včasih so vsi novi delavci, ki so prišli k nam, delali najprej na lažjih delovnih mestih, na pripravi vložka. Tisti, ki so imeli veselje in so pokazali interes do dela na pečeh, so bili potem premeščeni tja. Tako smo na pečeh imeli stalne zasedbe. S to prakso smo morali prekiniti zaradi pomanjkanja ljudi. Primanjkuje jih na pripravi vložka in na pečeh, zato novosprejetega delavca vključimo tam, kjer jih najbolj potrebujemo. Pri nas je odsotnost z dela zelo velika, skoraj 18 %. To so v glavnem novosprejeti delavci. Sedaj prihaja čas dopustov in je vprašanje, kako bomo delali na obeh pečeh.

Zaradi vseh teh težav smo začeli izvajati ukrepe za stabilizacijo kadra, ki ga je predlagal kadrovski sektor. Na nekaterih delovnih mestih smo uvedli stimulacijo na težke pogoje dela, druge pa bomo to šele storili. Ti ukrepi so sedaj omejeni le na denarno stimulacijo. Govori se tudi, da bodo ti delavci imeli prednost pri dodeljevanju stanovanj. Samih pogojev dela pa v tem trenutku ne moremo izboljšati.

Pogovarjala sva se tudi o remontu na peči št. 1, ki je predviden za april naslednjega leta. Ta peč je že zelo iztrošena in zaradi tega je njeno obratovanje zelo nevarno. V jasku je že skoraj brez obzidave in delno tudi v sedlu. Le v talilniku še ni opaziti znakov večje iztrošenosti. Zaradi tega je pri obratovanju potrebna večja pozornost. Peč obratuje neprekinjeno že od 1975. leta. Po remontu bo to nova peč, saj bodo zamenjali plašč peči, obnovili hladilne armature, poleg tega pa še vse dodatne naprave: poševno dvigalo, s katerim dovažajo vložek v peč, vsipni voz, žerjav... Tak remont traja precej časa, kakih štirideset dni. Lahko pa tudi dlje, če pride do kakšnih nepredvidenih težav. Remont bodo opravili z domačim materialom, le opeka za talilnik bo uvožena.

»Veliko govorimo o stabilizaciji, kakšnih večjih konkretnih rezultatov pa ni. Tudi o pretiranem širjenju administracije govorimo, vseeno pa je mnogo strokovnjakov, ki bi jih potrebovali v proizvodnji, pa so sli raje v administraciji. Mnogo je tudi stvari, ki bi jih lahko naredili doma, pa jih raje uvažamo. Tudi disciplina ni taka, kot bi morala biti. O vsem tem mnogo govorimo, ukrepamo pa ne. Če bomo hoteli dosegati boljše rezultate, bomo morali drugače misliti in delati,« je povedal Alojz na koncu najinega pogovora.

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA

Zahodnonemška železarska družba Krupp Stahl bo v prihodnjih letih močno racionalizirala in avtomatizirala proizvodni postopek. Stevilo zaposlenih bodo znižali za okoli 5000. Do leta 1985 bodo investirali okoli 500 milijonov zahodnonemških mark in tako tudi izboljšali delovne in varnostne pogoje zaposlenih delavcev. Glavni vzroki za izvedbo teh ukrepov so v visokih proizvodnih stroških, ki vedno bolj bremenijo uspešno poslovanje železarn te družbe.

ŠIROKO IN KONKRETNO ZASTAVLJENO AKCIJO...

(Nadaljevanje s 1. strani)

- samoupravna organiziranost delovne organizacije,
- dograjevanje delegatskega sistema,
- izdelava razvida del in nalog,
- delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe,
- racionalizacija poslovanja,
- dograjevanje samoupravnih splošnih aktov.

Po sklepu odbora za uveljavljanje zakona o združenem delu je poslovni odbor 2. februarja imenoval vodstvo projekta, ki ga sestavljajo: Martin Šketa kot vodja, namestnika Boris Pesjak in Janez Poljšak ter član poslovodnega odbora Železarne Tone Varl kot odgovorni za izvedbo projekta. Poleg njih so imenovali tudi vodje podprojektov, in sicer:

- Martina Šketa za »skupni prihodek in svobodno menjavo del«,
- Borisa Pesjaka za »skupni dohodek«,
- Marušo Drolc za »planiranje«,
- Franja Kragolnika za »samoupravno organiziranost delovne organizacije«,
- Nado Dejak za »dograjevanje delegatskega sistema«,
- Valentina Črva za »razvid del in nalog«,
- Vasilija Komana za »osnove in merila za razporejanje čistega dohodka«,
- Rafaela Peniča za »osnove in merila za delitev osebnih dohodkov«,
- Jožeta Neumana za »racionalizacijo poslovanja«,
- Janeza Poljšaka za »dograjevanje samoupravnih splošnih aktov« in »samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo«,
- Staneta Repovža za »urejanje inovacijskih dejavnosti« in »združevanje dela delavcev v temeljni organizacijo«,
- Zorana Krejčiča za »urejanje varstva pri delu« in
- Božeta Pančurja za »urejanje stanovanjskih zadev«.

Le-ti so morali predlagati sodelavce v svoje delovne skupine, za izvedbo podprojektov pa so bili navedeni tudi konkretni roki.

Preobsežno bi bilo navajati, kaj je bilo po posameznih podprojektih že narejenega, ker so nekatere naloge krajšega, druge daljšega značaja. Na konferenci pa je bila izrečena ocena poslovodnega odbora, ki meni, da izvrševanje vseh nalog kasni, še posebno izdelava osnutka samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka, ki bi moral biti posredovan v javno razpravo skupaj z osnutkom samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe. Na pomanjkanje tega samoupravnega dokumenta je dvakrat ustno in enkrat pisno opozoril tudi že občinski družbeni pravobranilec samoupravljanja.

Prvi del razprave, ki je sledil, se je nanašal predvsem na zaostajanje pri izdelavi razvida del in nalog v nekaterih temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih. V nekaterih primerih so se naloge zelo odgovorno lotili in jo že opravili, druge pa zavlačujejo, kar kaže na neodgovornost. Zato je bilo poudarjeno, da je potrebno tiste, ki tega še niso naredili, klicati na odgovornost, kajti brez zaostritve osebne odgovornosti stvari ne bomo premaknili naprej. O tem, je bilo rečeno, bodo v teh dneh spregovorili tudi na sestankih osnovnih organizacij zveze komunistov v Železarni in predlagali ustrezne sankcije za neizvrševalce sprejetih zadolžitvev. Nosilec tega podprojekta Valentin Črv je menil, da delovna grupa dela intenzivno, da je bilo na tem področju narejenega največ in da dela normalno poteka. Poudaril je, da v tem ni glavni problem in da bi morali v razpravi nameniti več pozornosti tistim področjem, ki so pomembnejša in kjer delo poteka slabše.

Ne glede na to, je bilo v nadaljevanju rečeno, uresničevanje sprejetih nalog, glede na veliko število strokovnih delavcev v delovnih skupnostih in TOZD, poleg organizi-

ranh socialističnih sil, prepočasni poteka. To ustvarja med delavci nezadovoljstvo, še toliko bolj, ker »zamrznjen« plačilnih grup oziroma kategorij traja že dalj časa, ne da bi med tem ustvarili boljši sistem delitve osebnih dohodkov, zatočeno stanje ob »zamrznjenju« pa je prizadelo nekatere delavce in tega sedaj ni moč popraviti. Poudarjeno je bilo, zakaj pri opredeljevanju sistema delitve osebnega dohodka po delu in rezultatih dela bolj ne koristimo pozitivnih izkušenj nekaterih delovnih organizacij v SOZD Slovenske železarne, ki so v tem dosegle že pomembne rezultate. Že na prvi problemski konferenci januarja letos je bila izražena zahteva, da se tisti, ki niso izvršili svojih nalog pri opredeljevanju nadaljnjega družbenoekonomskega razvoja v Železarni klicajo na odgovornost, danes, je dejal eden od govornikov, to znova poudarjamo.

Precej navzočih je poudarjalo, da je potrebno izvrševanje konkretno opredeljenih nalog pospešiti, še predvsem nalog, ki se nanašajo na dohodkovne odnose, ker to v resnici ustvarja nezadovoljstvo med delavci. Tiste, ki tega ne delajo, ali ne bodo naredili, je potrebno klicati na odgovornost, nesposobne pa zamenjati. Nekdo od razpravljalcev je seveda imel prav, ko je dejal, da ni moč vseh nalog in izvajalcev metati v isti koš, kajti na nekaterih področjih je bilo precej narejenega, predvsem pa v primerjavi z leti nazaj, ko smo delali brez sistema, lahko ocenjujemo to kot napredek. Razumljivo pa je, da so lahko delavci ob prepočasnem reševanju za njih najbolj občutljivih zadev nezadovoljni. Neurejen sistem delitve osebnih dohodkov se negativno odraža tudi že v upadanju produktivnosti dela in drugih negativnih pojavih. Ta neurejenost ima negativne posledice tudi v nizkih osnovah za odmero pokojnin železarjem in v povečevanju drugih oblik »zaslužka«, kot so nadure in podobno.

Razprava, ki je bila dokaj živahna, pa vseeno ni dala posebnih pobud nosilec oziroma delovnih skupinam za posamezne projekte, bolj je ugotavljala in kritizirala stanje. Bila je tudi preveč posplošena, kar je nedvomno vzrok tudi v zelo kratkem sklicnem roku in v temeljni zgrešnosti sestava problemske konference. To je bil praktično politični aktiv Železarne, kakor smo poudarili že ob prvi konferenci, ne pa problemska konferenca, ki bi jo morali sestavljati delegati, ki so jih ob obravnavi predlaganega gradiva za konferenco izvolile osnovne organizacije zveze komunistov. Le-te bi namreč morale dovolj zgodaj dobiti pisno gradivo za konferenco in do njega zavzeti svoje stališče, ki bi ga potem njihov delegat posredoval na konferenci. Na konferenci oblikovana stališča in sklepi bi tako dejansko predstavljali demokratično oblikovane naloge in sklepe za vse komuniste v Železarni. To bi pomenilo, kar je tudi temeljni namen problemskih konferenc, opredeljevanje enotne idejnopolitične akcije vseh subjektivnih sil v TOZD in delovnih skupnostih naše železarne.

PROIZVODNA IN DEVIZNA PROBLEMATIKA ŽELEZARNE

Udeleženci konference so dobili podrobno poročilo poslovodnega odbora o izpolnjevanju sprejetih poslovnih usmeritev v letu 1981 v obdobju januar-maj, član poslovodnega odbora Božidar Bartelj pa je na konferenci spregovoril o oskrbi s polizdelki v prihodnjih mesecih in na to vezan naš izvoz ter o združevanju deviznih sredstev naših kupcev za potrebe Železarne. Ker imamo o tem posebni informaciji v današnji številki, naj iz njegovega izvajanja omenimo le, da smo v prvih petih mesecih plan izvoza uresnili le 80 %, da dogovarjanja in sporazumevanja o združevanju deviznih sredstev naših kupcev sicer počasi, vendar uspešno potekajo in da to kaže, da bo oskrba s polizdelki v prihodnjih mesecih boljša, kar bo seveda zahtevalo od vseh nas tudi večjo tehnološko in delovno disciplino, s

čimer moramo dvigniti tudi produktivnost dela. Kupci namreč kot pogoj za združevanje deviz postavljajo redno in kvalitetno izvrševanje naših obvez do njih, boljša oskrba s polizdelki pa bo dala seveda tudi možnost, da popravimo primanjkljaj v proizvodnji v prvih petih oziroma šestih mesecih in izboljšamo poslovni rezultat.

V razpravi, ki je sledila, je bilo rečeno, da bi morali mnogo več narediti, da bi bili vsi delavci dobro in prepričljivo obveščeni o vseh teh vprašanjih, o vseh ukrepih in problemih. Bolj bi morali spodbujati dobro delo in predvsem poudarjati, da je dohodek potrebno najprej ustvariti, potem šele lahko govorimo o njegovi delitvi. Doslej smo sprejeli že veliko sklepov in ukrepov, kako izboljšati naše delo in sedaj bi se morali predvsem pogovarjati, kako vse to uresničiti v praksi, pri delu.

Se vedno se srečujemo z neodgovornim delom. Čeprav imamo trenutno že več polproizvodov, tega ne izkoristimo dovolj. Kažejo se sicer že nekateri premiki v pogledu boljšega in odgovornejšega dela, vendar je to še vedno premalo in potrebni bodo še napor in skupna akcija vseh organiziranih socialističnih sil, da dosežemo optimalne rezultate. Bolj konkretno bomo morali diferencirati tiste, ki delajo dobro in tiste, ki ne delajo in seveda predvsem zaostrovati odgovornost tudi tistih vmesnih vodstvenih kadrov med vodji TOZD in delovodji. Z nekaterimi se bo potrebno tudi pogovoriti, ali bodo ali ne bodo delali tako, kot je treba, oziroma ali so sposobni ali niso sposobni opravljati svojih nalog in seveda potem tudi ustrezno ukrepati.

Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje prisotnosti na delu oziroma stalnega poudarjanja pomanjkanja delavcev in ali nam v globalu resnično manjka delavcev ali smo le slabo organizirani in razporejeni in seveda tudi neenako obremenjeni. Ta trenutek je v Železarni dobro razpoloženje, saj so delavci pripravljeni pomagati v drugih TOZD, celo delavci iz delovnih skupnosti. Tako razpoloženje je treba ustvarjati tudi do vseh nalog in odgovornosti, ki jih ima ta veliki železarski kolektiv do družbe in do sebe. Za uresničevanje vsega tega je dejansko potrebna skupna akcija vseh organiziranih socialističnih sil v Železarni — družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov, poslovnih struktur in strokovnih služb.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O OSNOVAH IN MERILIH ZA DELITEV OSEBNIH DOHODKOV IN SKLADA SKUPNE PORABE

Vodja skupine za izdelavo osnutka naslovljenega samoupravnega sporazuma Rafael Penič je poleg pisnega poročila navzoče seznanil s potekom priprav osnutka in potekom javne razprave, ki je bila sicer predvidena do konca maja, zadnje pripombe pa so prispele šele 16. junija. Zaradi številnih pripomb in dopolnitev, ki jih je potrebno uskladiti in vgraditi v predlog samoupravnega sporazuma, ni mogoče pripraviti oziroma razpisati referendumu o sprejemu do konca tega meseca, kakor je bil sklep. Zato delovna skupina in odbor za uresničevanje zakona o združenem delu predlagata, da se referendum razpiše v septembru, pred tem pa se v Železarni objavi predlog samoupravnega sporazuma z dopolnitvami in spremembami in s komentarjem, zakaj so bile nekatere dopolnitve oziroma spremembe upoštevane, druge pa ne. Nekaj pripomb, je dejal, je sicer zelo dobrih, vendar sodijo v pravilnike TOZD in delovnih skupnosti, ne pa v sporazum. Na ta način bi bilo mogoče do konca tega leta sprejeti samoupravni sporazum in pravilnike v TOZD in delovnih skupnostih.

Konferenci so bila posredovana tudi stališča odbora za uresničevanje zakona o združenem delu do posameznih pripomb in dopolnitev iz javne razprave z namenom, da bi to politično verificiral in bi se to upoštevalo pri dokončnem oblikovanju predloga samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in sklada skupne porabe.

V razpravi ni bilo bistvenih pripomb na stališča odbora za uresničevanje zakona o združenem delu, le nekaj je bilo še bolj podkrepljenih. Konferenca tudi ni imela pripomb na preložitve referendumu v mesec september. V tem času pa se mora pričeti s pripravami za izdelavo pravilnikov v TOZD in delovnih skupnostih.

Ob sklepu skoraj štiri ure trajajoče konference je v nekaj besedah označil delo osnovnih organizacij zveze komunistov v Železarni predsednik občinske konference zveze komunistov Boris Bergant in poudaril, da je tovrstna konferenca le ena izmed oblik, da se doseže večja aktivnost, predvsem pa večja idejnopolitična in akcijska enotnost komunistov v Železarni.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE

OD 6. DO 12. JULIJA

6. julija, FRANC GASSER, vodja TOZD Profilarna, Žirovnica, Moste 22 a.
7. julija, MARIN GABROVŠEK, vodja TKR, Jesenice, Kežarjeva 1, št. tel. 81-439.
8. julija VITO GRICAR, vodja TOZD Valj. deb. ploč., Jesenice, Titova 2, št. tel. 81-279.
9. julija, SAŠO JEZERŠEK, vodja TOZD Hladna valjarna Bela, Jesenice, Titova 3, št. tel. 82-789.
10. julija MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela, 49 a.
11. julija JAKOB MEDJA, vodja RO, Jesenice, Titova 1a, št. telefona 81-117.
12. julija MIRO NOČ, vodja TOZD Remont. del. Lesce, Na trati 30, št. tel. 75-991.

V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja št. 19, št. telefona 601.

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni.

V prostih sobotah, nedeljah, praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 6. 7.	DUŠAN BAK	ANTON KAVČIČ
TOREK – 7. 7.	JOŽE HRIBAR	PETER SEKLOČA
SREDA – 8. 7.	VINKO ROTAR	IVAN MEŽIK
ČETRTEK – 9. 7.	MARJAN ERMAN	FRANCI NOVAK
PETEK – 10. 7.	IVAN KAVČIČ	STANE ERZEN
SOBOTA – 11. 7.	IVO LEBAN	BOGOMIR SVETINA
NEDELJA – 12. 7.	IGOR LOGAR	ZDENKO CUND

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 6. do 11. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
Dopolodne: II. obratna ambulanta dr. Janez Resman. III. obratna ambulanta je zaradi rednega letnega dopusta zaprta.
Popoldne: I. obratna ambulanta dr. Janez Zaletel in IV. obratna ambulanta dr. Nada Jensterle.
Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta dr. Nada Jensterle.
Sobota, 11. julija, samo dopoldne: I. obratna ambulanta dr. Janez Zaletel in IV. obratna ambulanta dr. Nada Jensterle.
ZOBNE AMBULANTE:
Dopolodne: I. zobna ambulanta je zaradi letnih dopustov zaprta.
Popoldne: II. zobna ambulanta dr. Alojz Smolej
Za železarno v torek, 7. julija, od 7. do 13. ure
Za borce v četrtek, 9. julija, od 7. do 13. ure.
Sobota, 11. julija, samo dopoldne: II. zobna ambulanta dr. Alojz Smolej

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana, z dne 27. 6. 1981 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVO OBJAVLJAMO

prosta dela oz. naloge za določen čas 6 mesecev

II. natakar šifra 9107 D-3 1 oseba

Pogoji: Gostinska šola – natakar

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni na kadrovski sektor železarne Jesenice z oznako »za TOZD Družbena prehrana«.

IX. SREČANJE ŽELEZARJEV BORCEV NOV

Po sklepu koordinacijskega odbora ZB NOV pri SOZD Slovenske železarne in v dogovoru z organizatorjem tega srečanja, aktivom ZB NOV Železarne Jesenice, bo v soboto, 29. avgusta, IX. srečanje železarjev – borcev NOV na MEŽAKLJI nad Jesenicami.
Srečanja se lahko udeležijo aktivni delavci in upokojeanci Železarne – nekdanji borci in aktivisti NOV (s svojci).
Prosimo vse tiste, ki se bodo tega srečanja udeležili, da pošljejo natančno izpolnjeno prijavnico najkasneje do 1. avgusta 1981 na center za proučevanje samoupravljanja in informiranje Dragici Medja (tel. št. 770).
O vseh nadaljnjih podrobnostih tega srečanja bodo vsi prijavitelji naknadno obveščeni.
(odreži, čitljivo izpolni in pošlji na CPSI)

PRIJAVNICA

za udeležence IX. srečanja železarjev borcev NOV 29. avgusta 1981 na Mežaklji nad Jesenicami

Ime in priimek .....

Leto rojstva .....

TOZD – delovna skupnost .....

Upokojenec .....

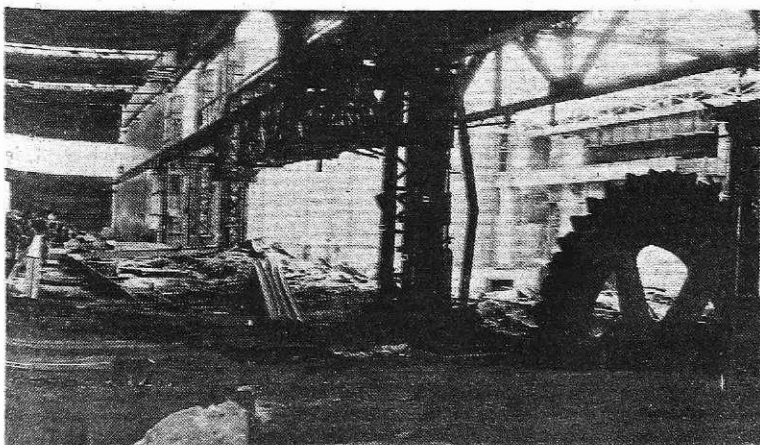
Stalno prebivališče .....

Prijavljam še svojca .....

Ime in priimek .....

Leto rojstva .....

Stalno prebivališče .....

Stara profilna valjarna se umika novim strojnim delavnicam (Foto I. Kučina)

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Jeklovlek

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V četrtek, 25. junija, je predsednik odbora za gospodarstvo Stane Horvat sklical 2. redno sejo odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Jeklovlek. Pri pregledu sklepov zadnje seje so najprej ugotovili, da so v glavnem izvršeni, razen tistih, ki se nanašajo na uresničevanje stabilizacijske politike, ali imajo dolgoročnejši pomen.

Odbor je ugotovil, da reševanje reklamacij še ne poteka po navodilih, ker se zatika na relaciji tehnolog - OTK - FRS.

Odbor je obravnaval in potrdil plan za mesec julij, ki znaša skupno 1840 ton. Za izpolnitev plana je pereča kvaliteta polproizvoda in velika odsotnost delavcev. Menijo, da bi z boljšo organizacijo dela, delovno disciplino in akcijskimi ukrepi dosegli družbeni plan.

Odbor je obravnaval predlog oddelka za organizacijo dela za spremembo konstant v premijskem sistemu nagrajevanja vodilnih kadrov v TOZD Jeklovlek. Ugotovili so, da je doseganje premij v TOZD rezultat doseženih uspehov v proizvodnji in rast storilnosti. Predlaga, da se na osnovi doseženih rezultatov izdela izračun zadnjih treh mesecev, da bi na podlagi teh ugotovitev ukinile, če bodo spodbudni za nagrajevanje po delu. V primeru spremembe konstante bo odločil odbor.

Odbor je na predlog gospodarja TOZD obravnaval in potrdil fizično likvidacijo desettonske tehtnice.

Obravnavali so tudi nadure in ure za manjkajoče za mesec maj in ugotovili, da niso v porastu.

Izredno je problematična kvaliteta vložka. Zaradi slabe kvalitete valjanja in površine povzroča to ovalnost profila in dodatno predelavo, s tem pa so povezane reklamacije in povečanje stroškov.

Težave pri razrezu kolobarjev so kapacitete. Odbor meni, da je potrebno zagotoviti ustrezne kapacitete, predvsem za razrez ventilskih jekel. Razen teh težav je problem tehnologija vlečenja pri nekaterih

kvalitetah šestoglatih profilov, ki se povezuje z nizkimi prodajnimi cenami in visokimi stroški pri predelavi, zlasti pri porabi votlice.

Odbor je predlagal spremembo cen in dodatek za specialni profil.

Odbor je ugotovil, da na predlog koriščenja sredstev IV in AZ za leto 1981 ni odgovora na oceno strokovne komisije. Odbor meni, da je potrebno podpreti izvedbo programa IV in AZ, ker je proizvodnja povezana z naročili in z realizacijo, da ne bi prišli v časovno stisko.

Zaradi neustreznih naročil in tehnoloških težav je odbor ugotovil, da sta prodajna služba in raziskava tržišča premalo aktivna na trgu. Smatra, da kvaliteta in specifikacija naročil ni vedno v skladu s tehnološkimi zahtevami kupcev in s pred-

pisi, ki so zaradi tega v vzročni zvezi z reklamacijami in z našo razvojno politiko.

Odbor je ugotovil, da je potrebno zaradi večjega interesa v železarni uvesti stimulacijo za izvoz in spodbudno stimulacijo za znižanje stroškov, kar bo ugodno vplivalo na manjšo porabo in nižje stroške.

Zaradi visokih planskih cen in lastnih stroškov je pomembna cena tujega vložka, ki je trenutno nižja, kot cena domačega. Pri tem se pojavlja pereča vprašanja v zvezi nepriznavanja pozitivne razlike v korist TOZD, ki nosi odgovornost za celotno poslovanje.

Odbor se je zavzel za dosledno izvrševanje ukrepov glede delovne in tehnološke discipline.

Obravnavali in potrdili so tudi izračun rente tehnične izboljšave števil. 2455 »Popravilo že iztrošenih in za obrat nerabnih okroglih Widia votlic«. Odbor je menil, da je izračun prihranka pozitivna razlika med nabavo novih votlic in stroški popravila starih votlic.

Ob koncu so obravnavali in ugodili prošnji Planinskega društva Jesenice za brezplačen odstop odpadnega materiala, vendar je potrebno predložiti ustrezno specifikacijo.

KONSTITUANTNA SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

V sredo, 17. junija, je predsednik odbora samoupravne delavske kontrole Marjan Stojan sklical konstituantno sejo.

Poročilo o delovanju odbora v prejšnji mandatni dobi je podal Marjan Stojan, ki je poudaril, da so na sedmih sejah obravnavali predvsem probleme in jih reševali tekoče in zadovoljivo.

Glede delovanja odbora v prihodnje je vodja TOZD Berti Brun menil, da bo potrebno izboljšati vsebino dela, redno obravnavati najbolj aktualna vprašanja, zlasti finančno poslovanje in gibanje proizvodnje.

Na predlog osnovne organizacije sindikata je bil za naslednje mandatno obdobje imenovan Marjan

Stojan, za podpredsednika pa Ivan Kovač.

Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili izvršeni, razen sklepov, ki se nanašajo na kadrovska vprašanja in stabilizacijska prizadevanja.

Odbor je med drugim obravnaval tudi dopis oddelka za nagrajevanje glede nadur in ur za manjkajoče v letu 1980. Ugotovili so, da je do velikega števila opravljenih ur za manjkajoče in nadur prišlo zaradi pomanjkanja delavcev na ključnih delovnih mestih in zaradi visoke bolezenske odsotnosti. Ure za manjkajoče in nadure so bile opravljene v skladu z rastjo produktivnosti.

Odbor je menil, da je potrebno opozoriti odgovorne dejavnike v železarni, zlasti kadrovske službe, glede kritičnega pomanjkanja delavcev zaradi fluktuacije in visoke bolezenske odsotnosti, ki je včasih dvomljiva.

Odbor je obravnaval tudi ukrepe za izboljšanje delovne in tehnološke discipline, ki jih je sprejel delavski svet železarne. Menili so, da je tehnološka disciplina v železarni in TOZD kritična in da je zato potrebno zostriti odgovornost vseh vodilnih delavcev.

Odbor je soglašal s sklepi odbora za gospodarstvo in delavskega sveta TOZD o izboljšanju delovne in tehnološke discipline ter urah in nadurah za manjkajoče delavce.

Ugotovili so, da so najbolj kritično izpostavljeni dohodkovni odnosi in delitvena razmerja, predvsem nagrajevanje delavcev po delu.

Pomembno ekonomsko vprašanje v naši železarni, so menili, je visoka lastna cena naših izdelkov, ki je pogojena s slabimi rezultati gospodarjenja in delovno nedisciplino. Menili so, da bomo le z boljšim in cenejšim delom zavirali inflacijska gibanja in dosegli gospodarsko trdnost.

TOZD Jeklarna

2. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, 25. junija, je bila druga seja delavskega sveta TOZD Jeklarna. Predsednik delavskega sveta Anton Albreht je poleg pregleda izvrševanja sklepov predlagal v razpravo: izvršitev družbenega plana za obdobje januar - maj; predlog za uvedbo premije za povečanje proizvodnje jekla; poročilo o delu odbora za gospodarstvo; poročilo razpisne komisije za razpis del in nalog vodja TOZD; poročilo strokovne komisije o racionalizaciji števil. 2510 in nekatere informacije.

Delegati delavskega sveta so potrdili zapisnik prve seje z ugotovitvijo, da en sklep ni bil realiziran in s sklepom, da se do naslednje seje sklep realizira. Dva preostala nerealizirana sklepa se nanašata na daljše obdobje.

Ljudež Kalan je navzoče seznanil z izvršitvijo družbenega plana za obdobje januar - maj, ki za vse leto znaša 485.000 ton, oziroma za prvih pet mesecev 204.500 ton, za mesec maj pa 41.350 ton. V maju so izdelali 38.423,7 ton surovega jekla, v petih mesecih pa 187.685,1 tone. Dosežek je primerjal tudi s preteklimi leti. V šestih mesecih bo poslovnih uspehov TOZD Jeklarna pod planom. Poudaril je, da bodo morali skrajšati šaržne čase. Delegate je seznanil tudi z doseženimi rezultati v posameznih oddelkih, ki so tudi slabi.

V razpravi so delegati povedali, da so delavci z načinom delitve prehrane v jekarski kantini nezadovoljni in predlagajo izboljšanje prehrane.

Omenili so tudi, da za nekatere delavce, ki izostanejo z dela, delovne sploh ne vedo, kje so in kaj je z njimi, zato jim tudi pišejo neopravičene izostanke. Delavski svet je zato predlagal in zadolžil odbor za delovna razmerja, da na svojo sejo povabi zdravnike obratne ambulante in jim razloži problem bolezenske odsotnosti delavcev.

V nadaljevanju seje so delegate seznanili s predlogom za uvedbo premij za povečanje proizvodnje jekla, ki so ga s pripombami sprejeli.

Delegati delavskega sveta so na predlog razpisne komisije za novega vodja TOZD Jeklarna za mandatno dobo štirih let imenovali Janeza Bička, diplomiranega inženirja metalurgije.

Po pregledu poročila strokovne komisije o oceni tehnične izboljšave št. 2510 so sklenili, da se racionalizacija potrdi in izplača avtorju določena odškodnina.

B. K.

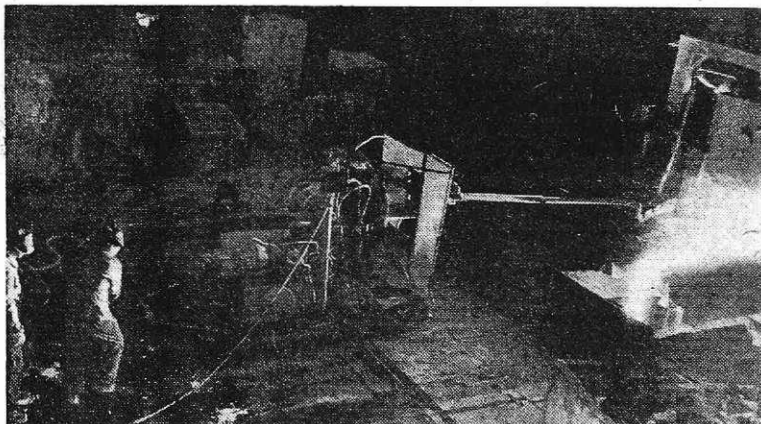
POMOČ DELAVCEV SKUPNIH SLUŽB

V zadnjih dneh meseca junija je prišla iz delovnih skupnosti v TOZD HVB skupina delavcev kot pomoč pri adjustiranju hladno valjanih trakov. Zaradi nizke medfazne zaloge in visokih vzdrževalnih zastojev na Sendžimirju v prvi polovici junija so prišle večje količine materiala do adjustaže šele proti koncu meseca in je bilo zaradi pomanjkanja delavcev težko v kratkem času te količine razrezati in adjustirati. Kljub prilagojenemu programu in dodatnemu delu je zaostajalo predvsem ravnanje in sortiranje plošč razrezanih in neizvaljanih koncev kolobarjev.

Delavce iz delovnih skupnosti smo razporedili na delovne naloge ravnanja in sortiranja plošč ter adjustiranja. Delavci so svoje naloge dobro opravili in ta oblika pomoči je primerena za reševanje konic v proizvodnji, kjer delovne naloge niso zahtevne in ni potrebno daljšega usposabljanja.

Poleg delavcev iz delovnih skupnosti, smo v tem času dobili tudi večje število mladincev in mladink, ki opravljajo pri nas prakso in počitniško delo in so tudi pomagali pri reševanju navedenega problema. Pri vsem tem pa še vedno ostaja problem pomanjkanja delavcev na napravah, kjer je potreben daljši čas usposabljanja. Vzroka pomanjkanja sta precej nižji stalez od planiranega in bolezenska odsotnost z dela v oddelku adjustaže.

Vodstvo TOZD Hladna valjarna Bela

Pri LECTROMELT električni peti (Foto I. Kučina)

TOZD Strojne delavnice

2. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Strojne delavnice je na svoji 2. seji 19. junija v okviru kadrovske problematike obravnaval problematiko nadomeščanja na nekaterih opravilih in nalogah ter več premetstev na druga opravila in naloge. Obravnaval pa je tudi več prošenj za plačilo izredne odsotnosti ter za premetstev v druge temeljne organizacije.

V zvezi z neizvršenimi sklepi s prejšnjih sej je sklenil, da bo usposabljanje začetnikov obravnaval na eni izmed prihodnjih sej ter da morajo delovodje evidentirati vsako nadomeščanje od enega do petih dni, vodje obratov pa morajo po petih dneh nadomeščanja (v enem mesecu) izpolniti poseben formular in vložiti odboru za delovna razmerja pisno vlogo o nadomeščanju. Ta sklep je bil sprejet v zvezi s sklepom, s katerim je odbor na prejšnji seji zadolžil personalno, da naj izpiše vse tiste delavce, ki so imeli plačano višjo kategorijo od tiste, za katero so imeli odločbo.

Odbor je nadalje sprejel sklep o nadomeščanju vodje materialne službe ter o nadomeščanju odpremnika. Odpremnika bo za odsotnost do treh dni nadomeščal kontrolor, ki dela na dopoldanski dnu, v primeru daljše odsotnosti pa delavec, ki sicer dela na nalogah in opravilih I. strojnega žagarja. Poiskati pa bo treba tudi način, kako primerno nagraditi kontrolorje za opravljanje tega dodatnega dela.

Na predlog invalidske komisije je na druga opravila in naloge premetstil tudi tri invalide III. kategorije. Tako je II. rezalko premetstil na opravljanje del »skladiščnika orodja v rabie, I. kovača na opravila IV. kovača, delavko, ki opravlja dela I. brusilca, pa na naloge žerjavovodje.

Sklenil je tudi, da se (na osnovi pozitivne ocene komisije) po trime-

sečni poskusni dobi dvema delavcem izstavi odločba za nedoločen čas za zaposlitev na opravilih in nalogah IV. ključavničar. Razen tega sta bila po sklepu odbora dva delavca premeščena z nalog IV. strugar na naloge III. strugar, orodjar specialist pa na naloge orodjarja za izdelavo štanc. Žerjavovodja iz martinarne je bil sprejet na ista opravila v TOZD Strojne delavnice.

Odbor je soglašal tudi z željo delavca in delavke za prestop v TOZD Remontne delavnice oziroma v TOZD Transport ter s prošnjo II. strugarja za sporazumno prekinitve delovnega razmerja zaradi nove zaposlitve v železarni Sisak.

Ugodno je rešil tudi več prošenj za izredno plačano odsotnost. Tako je na osnovi prošnje OK ZSMS Jesenice dodelil mladincu, ki bo sicer za udeležbo na mladinski delovni akciji »Bar 81« porabil ves svoj dopust, šest dni izredno plačane odsotnosti (kolikor mu dopusta zmanjka), na osnovi obvestila KS ZSMS Železarne Jesenice pa mladincu, ki se bo udeležil mladinske delovne akcije »Strežvevo 81«, 25 dni izredno plačane odsotnosti.

Za udeležbo na seminarju za predsednike in sekretarje osnovnih organizacij zveze sindikatov v Kranjski gori je enemu delavcu dodelil en dan izredno plačane odsotnosti, eni delavki pa dva dni. Dva dni izredno plačane odsotnosti je odobrila tudi delavcu, ki se je udeležil tečaja GRS v Kranjski gori.

BL

TOZD Družbena prehrana

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednica odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Družbena prehrana Marija Brkič je v torek, 30. junija, sklicala 2. sejo odbora za gospodarstvo.

Na seji so obravnavali problematiko dovoza malic v kantino hladne valjarne Bela, kjer je zaradi strmega dovoza že prišlo do nesreče. Odbor je ugotovil, da je nujno potrebna izdelava dvigala, s katerim bi se izboljšala dostava materiala v kantino in zagotovila varnost šoferjev in zaposlenega osebja. Projekt je že pripravljen, potrebno pa bo združevanje sredstev TOZD, ki koristijo usluge v tej kantini.

Nadalje je odbor obravnaval predlog Biroja za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice za soglasje k zazidalnemu načrtu MŠ 2 - stolpič 2. To soglasje pogojuje prestavitev butanske postaje, ki stoji severno od samopostrežne restavracije.

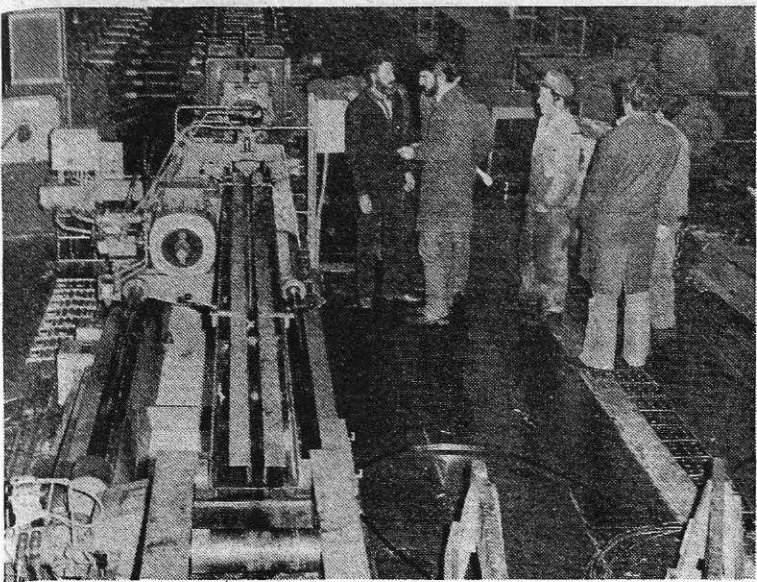
Odbor je ugotovil, da je izbrana lokacija stolpiča 2 neprimerna zaradi bližine samopostrežne restavracije. Tudi prostor za potrebe samopostrežne restavracije je premajhen.

saj se ves dan odvija dovoz in odvoz materiala po že sedaj ozkem dvorišču. Prav tako ni primerne prostora za prestavitev butanske postaje, ki bi ustrezal varnostnim predpisom.

Odbor je sprejel na znanje poročilo vodje TOZD glede novega sistema malic v kantinah »predelovalni«, »martinarna« in Javornik. Ta sistem je že potrdil odbor za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu železarne Jesenice. Začetne težave smo v glavnem odpravili, izdelovalci pakiranih proizvodov so se tudi prilagodili našim potrebam. Vrste so se skrajšale, postrežba poteka zelo tekoče. Izboljšala se je higiena, pa tudi delavce v delilnicah lahko TOZD drugače in racionalneje razporeja na potrebna dela v delilnicah. Pomembno je, da je zaradi tega sistema odpadlo precej nadurnega dela.

D. T.

Poskusno obratovanje profilne proge Alpina v profilarni Javornik (Foto I. Kučina)

KRATKE NOVICE

V sredo je bila na Jesenicah brigadna konferenca obeh jeseniških mladinskih brigad, ki bosta avgusta sodelovali na mladinskih delovnih akcijah v Baru in na Krasu. Z udeležbo niso bili zadovoljni, saj je prišlo le 37 brigadirjev. Vendar je odsotnost brigadirjev deloma razumljiva, saj so nekateri učenci iz doma ZIC odšli že domov, pa tudi mladih iz Beograda, ki bodo sodelovali v jeseniški brigadi na Krasu, ni bilo. Dogovorili so se o nadaljnjem usposabljanju brigadirjev do odhoda na akciji, izvolili pa so tudi vodstva brigad. Komandant zvezne brigade v Baru bo Tihomir Kostić, brigade na Krasu pa Ivan Bardić.

V okviru obiskov po osnovnih organizacijah zveze socialistične mladine v jeseniški občini so obiskali tudi mlade v temeljni organizaciji Planika v Breznici. To osnovno organizacijo sestavljajo pretežno dekleta, z njihovim delom pa so zadovoljni. Delo znotraj temeljne organizacije dobro poteka, tudi sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, na pomoč pa rado priskoči tudi vodstvo temeljne organizacije. Želimo si lahko le, da bi s takim delom nadaljevali.

Mladi v Gradbincu, temeljni organizaciji Industrijske in nizke gradnje na Javorniku, niso aktivni. V zadnjem času so zamenjali že dva predsednika, pa tudi razpršenost na sedmih delovnih ovirah delo. Sicer pa tudi le osnovna organizacija sindikata aktivneje dela. Zato bodo sklicali sestanek osnovne organizacije zveze komunistov in izmed mladih komunistov poskušali oblikovati začasno vodstvo mladinske organizacije in tako oživiti delo mladih.

Asmir Grudić

RK.

Stenski časopis v TOZD Strojne delavnice (Foto I. Kučina)

AKTIVNOST STALNE MDB »ŽELEZAR«

O delu in aktivnosti stalne mladinske delovne brigade Železar vemo zelo malo, čeprav ta brigada že dalj časa dela aktivno in vsestransko. Od konstituiranja brigade 1. aprila letos, pa do 1. julija so izvedli 18 lokalnih delovnih akcij. Vse te akcije so izvedli v popoldanskem času, razen ene, ki je bila na prosti soboto. Opravili so približno tisoč delovnih ur. S tem so pokazali visoko stopnjo socialistične zavesti in solidarnosti, hkrati pa prispevali k nadaljnji krepitvi mladinskega prostovoljnega dela v naši občini.

V mesecu aprilu so čistili, pospravljali in urejali okolje v Železarni. Tako so prispevali k stabilizacijskim prizadevanjem v Železarni in celotni družbi. Okrog kisikarne so pospravili okolico in zasadili drevesa

in se s tem vključili v akcijo »ohranimo naše okolje«. Takrat so začeli tudi z urejanjem arhiva v Železarni. Maja so to delo nadaljevali in v športno-kulturni dvorani športnega parka v Podmežakli pobarvali sedeže. Junija so začeli z delom na Mežakli. Ta dela obsegajo čiščenje celotne okolice doma železarjev in urejanje ceste Poljane-Mežaklja. Ta dela bodo opravljali tudi v juliju skupaj z vojniki VP Bohinjska Bela in z brigadami, ki bodo letos šle na republiško in zvezno akcijo. Sodelovali so tudi na vseh lokalnih delovnih akcijah, ki jih je organizirala občinska konferenca ZSMS.

Z udeležbo na vseh teh lokalnih delovnih akcijah so prispevali k splošnemu napredku naše družbe in k utrjevanju in krepitvi bratstva in enotnosti. Pogrešajo pa sodelovanje jeseniške srednješolske in študentske mladine, tako na akcijah lokalnega, republiškega ali zveznega pomena.

VABILO NA TRIDNEVNO DELOVNO AKCIJO

Vse člane stalne mladinske delovne brigade Železar vabimo na lokalno mladinsko delovno akcijo naseljskega tipa na Mežakli v petek, soboto in nedeljo, 3., 4. in 5. julija. Na akciji bo življenje teklo tako kot v brigadi. Odhod bo 3. junija z avtobusom ob 15. uri izpred restavracije Kazina. S seboj prinesite pribor za osebno higieno. Pričakuje mo tvojo udeležbo, istočasno pa vabimo predsedstva OO ZSMS. Za udeležbo je odgovoren predsednik OO ZSMS, ki javi udeležbo na telefon št. 269.

KS ZSMS ŽELEZARNE

PREGLED SESTANKOV SDS

Tokrat najprej navržimo nekaj splošnih podatkov iz javne razprave o osnutku samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in del sklada skupne porabe.

Sporazum je obravnavalo 238 od 267 samoupravnih delovnih skupin (od 29 SDS nismo prejeli zapisnikov). Vseh pripomb na posamezne člene je bilo 316, pripomb, ki smo jih okvalificirali kot splošne, pa je bilo 79.

Minuli teden smo prejeli iz štirih temeljnih organizacij zapisnike s sestankov devetnajstih samoupravnih skupin. SDS so razpravljale o majski proizvodnji, o ukrepih za izboljšanje delovne in tehnološke discipline o uresničevanju stabilizacijskega programa, o pripravi na referendum za uvedbo drugega samoprispevka za izgradnjo osnovnošolskega prostora v jeseniški občini ter še o nekaterih drugih zadevah, seveda pa so marsikje opozarjale tudi na različno obratno problematiko.

SDS ponvnično gospodarstvo 2 in 3 (TOZD Jeklarne) sta med drugim razpravljali o slabih rezultatih jeklarne v prvem tromesečju ter o aprilski proizvodnji. Skupini omenjata, da je zaradi pomanjkanja delavcev za obzidavo ponvica prihajalo do občasnih zastojev ter da bodo morali s skupnimi napor in boljšim sodelovanjem z vzdrževalci doseči boljše rezultate.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, hladna valjarna 1, 2, in 3, adjuanta hladne valjarne, skladišče vložnega materiala, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica, karisti ter odprema. SDS so obravnavale proizvodnjo v mesecu maju, tehnološko in delovno disciplino ter uresničevanje stabilizacijskega programa. SDS vodstvo TOZD ugotavlja, da so v mesecu maju presegli mesečni plan proizvodnje za 1,23 %, kar je po njihovi oceni — podobne pa so tudi ocene drugih SDS — kar lep rezultat, če upoštevamo težave z vložkom in s pomanjkanjem delavcev. Menili so, da je treba disciplinske ukrepe dosledno izvajati. Glede uresničevanja stabilizacijskega programa za obdobje januar-maj pa so ugotovili, da so vsi pokazatelji pri ciljih, ki so si jih zadali, ugodni, le z mesečnim planom ostajajo nekoliko pod načrtanim.

Ugotovili so, na primer, da se je povečal izplen, da se je zmanjšala poraba žveplene kisline, pa tudi delovnih valjev, medtem ko so pri proizvodnji dinamita in jekla dosti nad planom, porasla pa je tudi storilnost. SDS hladna valjarna 2 se je v zvezi z delovno disciplino spraševala, »zakaj se ne izvaja delovna disciplina v drugih oddelkih, zakaj se gleda samo na naš oddelke«. Pri uresničevanju stabilizacijskega programa bi po njenem mnenju lahko dosegli še boljše rezultate, če bi delali v normalnih delovnih pogojih (odsotnost, vzdrževanje itd.). Predlagali so tudi, da naj bi se malica delila po starem načinu. Pravijo, da je premalo solate in kuhanih jajc ter da delavci pogrešajo sir. SDS hladna valjarna 3 je glede discipline menila, da »se vse preveč izgovarjamo eden na drugega«. Pri uresničevanju stabilizacijskega programa po mnenju te SDS niso bili doseženi boljše rezultati zaradi velike odsotnosti, slabega vložka ter vzdrževanja. Delavci so se pritoževali tudi nad malico na drugi in tretji izmeni (manjka tople hrane), premalo pa je tudi solate in kuhanih jajc ter sira. Tudi ta SDS se zavzema za malico po starem načinu. Opozarja pa tudi na nekatere obratne probleme (za Sk 1 je treba nabaviti novo pločevino; Siemag ima slab zagon; na M. Müller pa nastavna naprava ne dela tako, kot bi morala). SDS skladišče vložnega materiala omenja, da se je delovna disciplina nekoliko popravila (manj je predčasnega odhajanja z dela, večja je pazljivost pri delu), vendar pa »to še vedno zdaleč ni tisto, kar bi radi«. Pravijo, da bi morali ti ukrepi veljati za celoten kolektiv Železarne — oziroma, če pogledamo ven — za vso občino oziroma za vse delovne organizacije v občini. SDS žarilnica 1 meni, »da naj se preneha govoriti o delovni disciplini in naj se vendar že kaj ukrene proti tistim, ki so nedisciplinirani« oziroma, da »naj dajo zgled vodilni kadri in delavci skupnih služb«. Predlagala je tudi, da naj se nabavi 3,5 metra dolga lestev za potrebe delavcev pri globinskih pečeh. SDS žarilnica 3 ocenjuje, da so kršitelji discipline v glavnem vedno eni in isti in da bi bil zato že skrajni čas, da bi proti njim začeli ukrepati. Po njenem mnenju bi na globinskih pečeh potrebovali tudi rezervnega žerjavovodjo, ki bi lahko nadomestil v primeru bolezni in dopusta. Stališče SDS žarilnica 4 v zvezi z disciplino pa je, da je treba proti posameznikom, ki ne upoštevajo delovne in tehnološke discipline, ukrepati kljub pomanjkanju kadra, tako kot je bilo sklenjeno. Informirana je bila tudi o gradnji nove pisarne ter dodatnega prostora za

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

KEMIČNA KONTAMINACIJA

(Protirastlinski vojni strupi so v vietnamski vojni uporabljeni od leta 1962 do leta 1970, torej skoraj osem let. V tem obdobju so Američani uporabili nekaj več kot 50.000 ton pesticidov in so z njimi kontaminirali okoli 22.500 kvadratnih km ali 11 % ozemlja Južnega Vietnama. Po uradnih podatkih vlade v Hanoju je bila kontaminirana površina več kot dvakrat večja, oziroma je znašala 58.000 kvadratnih km.)

VRSTE PROTIRASTLINSKIH VOJNIH STRUPOV, CILJI IN NAČINI UPORABE

Vrste protirastlinskih vojni strupov

Po načinu učinkovanja na rastline lahko protirastlinske vojne strupe delimo na dve osnovni skupini:

1. strupi za uničevanje rastlin ali herbicidi
2. strupi za ogolitev gozda ali defolijatorji

Poleg teh skupin obstajajo še druge skupine protirastlinskih vojni strupov, kot so:

- strupi za izsuševanje listja (desikanti)
- strupi za izzivanje jalovosti zemljišča (sterilanti)
- strupi za regulacijo rasti rastlin

Kot protirastlinski vojni strupi so danes za uporabo v vojne namene znane naslednje kemične spojine:

1. 2,4-diklorfenoksi očetna kislina (2,4-D)

To je brezbarvna kristalna snov, ki ima topilno točko 140 stopinj Celzija. Sintetizirana je v Veliki Britaniji med drugo svetovno vojno. Uporablja se v kmetijstvu za uničevanje plevela. V vojne namene so jo prvič uporabile oborožene sile Velike Britanije na začetku petdesetih let v Malaji. Množično so jo uporabili v vietnamski vojni kot defolijator in herbicid (za uničevanje setve, predvsem riža) v mešanici z drugimi strupi.

2. 2,4,5-triklorfenoksi očetna kislina (2,4,5-T)

Sintetizirana je v Veliki Britaniji v približno istem obdobju kot 2,4-D. 2,4,5-T in njeni derivati so bolj strupeni kot 2,4-D. Posebej so primerni za uničevanje lesnih rastlin.

3. dimetilarsenska kislina (KAKODILNA KISLINA)

V vietnamski vojni so jo uporabili za uničevanje riževih polj.

4. kalcijev cianid — Ca(CN)₂

Kot protirastlinski strup se lahko uporabi za zgorevanje visokih in nizkih rastlin. Od rastline odpade listje, cvetovi in plodovi.

Razen teh strupov so znani še: PIKLORAM, URETAN, GIBERELIN itd.

Glede na to, kakšne učinke želimo doseči, se protirastlinski strupi uporabljajo v medsebojnih zmesih. Tako so v vietnamski vojni uporabili štiri zmesi, ki so nazive dobile po barvi kontejnerjev, v katerih so bili pakirani za uporabo:

— »purpurna zmes«: 2,4-D, 2,4,5-T (N-butilester) in 2,4,5-T (izo-butilester) v razmerju 50:30:20. Po uporabi te zmesi na listju nastanejo spremembe čez dva dni, v 1-6 tednov listje odpade, zemljišče je sterilno v 1-5 tednov.

— »plava zmes«: natrijeva sol kakodilne kisline (28 %) in kakodilna kislina (5 %) v vodi. Ta zmes je pri koncentraciji 10 litrov na hektar v 2-4 dneh uničila riževa polja. Ker vsebuje ta zmes tudi arzen je splošno strupena tudi za ljudi.

— »oranžna zmes«: 2,4-D in 2,4,5-T v razmerju 50:50 je glavni predstavnik defolijatorjev. Po uporabi te zmesi listje porumeni v 24 urah in odpade v 1-6 tednih.

— »bela zmes«: 4-amino-3,5,6-triklorpikolinske kisline (PIKLORAM) in 2,4-D v razmerju 20:80 sodi v skupino defolijatorjev, vendar se lahko uporabi tudi za uničevanje žitaric.

Cilji uporabe protirastlinskih vojni strupov

Obstajata dva osnovna cilja uporabe protirastlinskih vojni strupov v vojni namen, in sicer:

a) uničevanje žitaric, zelenjave in drugih kmetijskih izdelkov na širšem območju, kjer delujejo sovražnikove sile

Namenjeno je predvsem v boju z nasprotnikom, ki se bori na svojem ozemlju in ki je vsestransko navezan na prebivalstvo ter je njegova oskrba s hrano v glavnem odvisna od razvitosti kmetijskega gospodarstva na tem območju. Tako so Američani v boju proti partizanom v Južnem Vietnamu imeli t. i. »Program onemogočanja izvirov hrane«. Njihova ocena je bila, da so partizani glede oskrbe s hrano popolnoma odvisni od kmečkega prebivalstva.

Nadaljevanje

ZAKLJUČENO JE TEKMOVANJE KOVINARJEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

Letos je tekmovalce uspešno zaključil 101 tekmovalcev. Pomerili so se v 12 panogah in sicer:

- strugarji 22 tekmovalcev
- orodjarji 3 tekmovalci
- rezkalci 6 tekmovalcev
- brusilci 5 tekmovalcev
- strojni ključ. 15 tekmovalcev
- kovači 4 tekmovalci
- avtomehaniki Diessel 3 tekmovalci
- ročno obločno varjenje 13 tekmovalcev
- polavtom. varjenje v zaščiti CO₂ 8 tekmovalcev
- varjenje v zaščiti argona po TIG post. 7 tekmovalcev
- plamensko varjenje 5 tekmovalcev
- livarji 10 tekmovalcev

V letošnjem tekmovalstvu smo dosegli veliko množičnost, čeprav se tekmovalci niso udeležili kovinarji iz drugih podjetij v občini, ki so bili v razpisu pozvani.

Prvič so se na Jesenicah tekmovalci udeležili tudi strojni ključavničarji in avtomehaniki Diessel motorjev.

Glede na veliko število delavcev, ki delajo na teh področjih, je bila udeležba sorazmerno skromna, vendar računamo, da se bo po začetnih težavah sodelovanje razmaknilo v naslednjih letih tudi v teh panogah.

Po ostalih tekmovalnih panogah je bil sistem dela utečen, vendar so v nekaterih poklicih odstopili od tekmovalnih delavci, ki so v prejšnjih letih dosegali odlične rezultate tudi v republiških in zveznih tekmovalnih. S temi odstopi smo sicer dali možnost tudi mlajšim, vendar smo v nekaterih panogah oslabili kvaliteten vrh tekmovalnih rezultatov.

Po posameznih panogah so dosegli prva tri mesta naslednji delavci:

Strugarji: 1. Anton Jarkovič 956 točk, 2. Miro Strle 917, 3. Jože Torkar 905 točk - vsi TOZD Strojne delavnice.

Orodjarji: 1. Edi Kristan 877 točk, 2. Boris Vahčić 695, 3. Mile Vručinič 676 točk - vsi TOZD Strojne delavnice.

Rezkalci: 1. Andrej Brce 941 točk, 2. Jože Balek 915, 3. Marko Smolej 810 točk - vsi TOZD Strojne delavnice.

Brusilci: 1. Franc Košir 926 točk, 2. Aleksander Svetina 922, 3. Leopold Bizalj 807 točk - vsi TOZD Strojne delavnice.

Strojni ključavničarji: 1. Zdravko Pajntar 873 točk, 2. Vinko Beguš

853, 3. Rasti-Rostohar 752 točk - vsi TOZD Vzdrževanje.

Kovači: 1. Anton Lunder 738 točk, 2. Marjan Burnik 709, 3. Stane Benčina 637 točk - vsi TOZD Strojne delavnice.

Avtomehaniki Diessel: 1. Rudi Radič 868 točk, 2. Luka Borkovič 819, 3. Aleksander Eleršič 428 točk - vsi TOZD Transport.

Ročno obločno varjenje: 1. Ivan Malek SEO-TKR-NG 748 točk, 2. Anton Tišov TOZD Elektrode 745, 3. Boris Jakopič TOZD Strojne delavnice 743 točk.

Polavtomatsko varjenje v zaščiti CO₂: 1. Viljem Noč, TOZD Elektrode 741 točk, 2. Anton Tišov TOZD Elektrode 731, 3. Boris Jakopič TOZD Strojne delavnice 668 točk.

Varjenje v zaščiti argona po TIG postopku: 1. Jože Gračnar 886 točk, 2. Edo Tišov 869, 3. Srečko

Vlaček 857 točk - vsi TOZD Remontne delavnice.

Plamensko varjenje: 1. Franc Šolar 790 točk, 2. Božo Cvetkovič 774, 3. Andrej Zupančič 703 točk - vsi TOZD Remontne delavnice.

Livarji: 1. Rade Radinovič 666 točk, 2. Jernej Kocjančič 663, 3. Črtomir Mesarič 660 točk - vsi TOZD Livarna.

Tekmovalstvo s tem ni končano. Tekmovalni duh in borba za večjo produktivnost, boljše kvaliteto in boljše rezultate dela morata postati vsakodnevna oblika dela.

Delovne navade in veselje do kovinarskih poklicev bo treba gojiti že v osnovnih šolah in v raznih oblikah tehničnega izobraževanja. Če bomo uspeli zainteresirati večje število mladih za kovinarske poklice, bo zagotovljena množičnost in s tem tudi kvaliteta dela.

Odbor za izvedbo tekmovalja v Železarni

DEVIZNA SREDSTVA Z IZVOZOM IN ZDRUŽEVANJEM

Devizna sredstva, ki jih naša železarna potrebuje za neizogiben uvoz polizdelkov, oziroma repromateriala, rezervnih delov, opreme in v zvezi s tem povezanimi storitvami, si pridobivamo z direktnim izvozom naših izdelkov, z izvozom v obliki metalurške menjave in z združevanjem deviznih sredstev po zakonu o deviznem poslovanju kupcev naših izdelkov in s prilivi iz samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino.

Ta čas bi zelo težko navedli konkretne številke vseh virov prilivov deviznih sredstev, poudarimo le lahko, da je v prvih petih mesecih letos prišlo do velikega razkoraka med prilivi na račun lastnega izvoza in prilivi iz naslova združevanja deviznih sredstev na eni strani in med povečanimi potrebami uvoza na drugi strani. Direktno smo izvozili le 83,3 načrtovane količine, oziroma dobrih 80 % predvidene vrednosti, med tem, ko je bilo po podatkih SOZD Slovenske železarnice ob koncu maja, na osnovi bilateralnih razgovorov s posameznimi kupci na celotnem tržišču dogovorjeno združevanje za našo železarno v višini 4.666.000 dolarjev. Pri tem pa isti viri navajajo, da združevanje poteka časovno in po obsegu prepočasno. Prilivi iz naslova združevanja lahko v manjši meri pričakujemo do konca leta, pretežno pa se bodo nadaljevali v prihodnjem letu. Zato bo potrebno, da bi si zagotovili planirani obseg proizvodnje, primanjkljaj v deviz-

ni bilanci pokrivati iz drugih virov, to je s kratkoročnim deviznim zadolževanjem ali pa iskati terminske odkupe, na račun združenih deviz.

Seveda je pri tem izredno pomemben naš lasten direktni izvoz in izvoz v okviru metalurške menjave, pri čemer pa kot že rečeno zaostajamo. V prvih petih mesecih smo izvozili v vrednosti za 9.448.720 dolarjev, kar je precej manj kot smo načrtovali. Pri tem pa seveda moramo poudariti, da je planirane izvozne rezultate najbolj presegla TOZD Jeklovlek in sicer so za vlečeno jeklo iztržili kar 70,8 % več kot je načrtovala. Za 15,3 % so presegli planirano količino izvoza žičnikov v TOZD Želbjarna, vrednost izvoza valjane žice pa je bila 4,5 % nad načrtovano višino. Zaostajanje za načrtovanim izvozom bo seveda potrebno nadoknaditi in storiti vse, da bomo v bodoče planske izvozne obveznosti prvenstveno izvrševali. Sicer se nam lahko zgodi, da bomo ostali brez starega železa, polizdelkov, opreme... Uresničevanje in povečevanje izvoza pa je tudi ena temeljnih nalog pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije.

Drugo vprašanje pa je, ki se postavlja kot pogoj s strani naših kupcev, s katerimi na osnovi zakona o deviznem poslovanju združujemo devizna sredstva, da do njih v dogovorjenih rokih, količinah in kvalitetah izvršujemo svoje obveze.

Če torej hočemo, in to seveda moramo, dosledno izvrševati načrtovane obveznosti v temeljnih organizacijah združenega dela, kar nam zagotavlja poslovno uspešnost in s tem stabilnejšo materialno osnovo, si bomo morali zagotoviti potrebna devizna sredstva, za uvoz surovin, polizdelkov, rezervnih delov in opreme, ki jih neobhodno rabimo za naše normalno in uspešno delo. Zato bomo morali izkoristiti vse naše naloge rezerve za boljše in učinkovitejše delo. Na prvo mesto pa bomo seveda morali postaviti izvoz in dobave kupcem s katerimi združujemo devizna sredstva.

Sicer moramo povedati, da rezultati vseh dosedanjih prizadevanj tako delavcev naše železarnice, kakor delavcev skupnih služb SOZD Slovenske železarnice kažejo, da bomo do konca leta boljše oskrbovani s polizdelki. Seveda bo to potrebno optimalno izkoristiti, za kar pa bomo pridobili tudi tiste delavce, ki še niso domneili, da bo potrebno mnogo boljše in odgovornejše delati, da dosegemo samoupravno postavljene planske cilje.

Sodelavci-dopisniki med obiskom Gorenjskih oblačil na Javorniku (Foto J. Rabič)

ŽELEZARSKI HUMOR

Sin ob prihodu domor na zadnji šolski dan upraš:

»Ati, ali bi hotel v prvem kolu jesenske nogometne lige zadeti 20 milijonov?«

»O hotel že, toda to je nemogoče!«

»Jaz pa pravim, da je mogoče!«

»Kako naj pa naredim?«

»Čisto preprosto, moje sprečevalo prepriš na športni listek, pa bomo imeli denar.« (f)

V nekem TOZD so imeli strokovne izpite. Predsednik komisije upraš enega izmed kandidatov:

»No, tovariš, ali morda veste, zakaj tir, ki pelje mimo HV Jesenice, imenujemo izstopni tir?«

»Seveda vem, tako ga imenujemo zato, ker po njem izstopajo iz Železarnice vsi dobri delavci, ki predčasno zapuščajo delovna mesta.« (f)

»Mejdan, Janežek, takšne ocene imaš, kot bi v nemško šolo hodil.«

»No, saj sem vedel! Celo leto sem učiteljem dopovedoval, da njihove razlage ne razumem, pa mi niso verjeli.« (f)

DO KDAJ BODO NEKATERI MORALI DELATI NAMESTO DRUGIH

V naši železarni se je že dogajalo in verjetno se še nekaj časa bo, da so delavci na ne dovolj zavarovanih krajih pred iztekom delovnega časa zapuščali Železarno in s tem seveda svoje delovno mesto, svoje delo. Toda ta čas, ko se v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih železarnice bje bitka za sleherno tono grodja, jekla... za večjo in odgovornejšo tehnološko in delovno disciplino in v slovenski in jugoslovanski družbeni skupnosti bitka za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije, tako početje posameznikov postaja že izizvalno. Ali so popolnoma gluhi za vse pozive in razloge o težki situaciji, ali so brez kakršnekoli morale! Kako je sicer mogoče, da posamezniki skoraj dve uri pred iztekom dneve brez sramu zapuščajo svoje sodelavce in uhajajo iz železarnice na nedovoljenih mestih.

Tak dogodek so številni očividci obsodili tudi v nedeljo, 28. junija, ob 20.10, ko je mlajši delavec preskočil ograjo železarnice pri stavbi kadrovskega sektorja kot za stavo, brez sramu, kaj mislijo ljudje o njem. Hladnokrvno je ta preskakovalec visokih ovir sedel v svojega »ficka« KR 815-88 in se odpeljal proti Jesenicam, oziroma kolo dvoru. Nekateri očividci smo se ob tem podvigu spraševali, ali je njegov skoraj dve uri predčasni

odhod zabeležil njegov delovodja in kaj mislijo njegovi sodelavci, ki jim ta odhod gotovo ni ostal nezapažen, še toliko bolj, ker so morali poprijeti za delo tudi namesto njega.

In ravno ti, delovodje in sodelavci, imajo največje možnosti zavreti in preprečiti predčasno odhajanje z dela takim neodgovornim posameznikom. Delovodja bi morali, kakor je bilo že večkrat rečeno v železarni, za vak nezabeležen predčasni odhod svojega delavca disciplinski odgovorjati. Na take pojave bi morali bolj ostro reagirati tudi delavci oziroma sodelavci takih posameznikov, ki morajo ta čas namesto njih opravljati delo. Sprejdati take posameznike ali jim celo dati tih potuho, pomeni lažno solidarnost in podpiranje nediscipline in nerada v železarni. Kaj je bolj pošteno oziroma nepošteno: takega delavca javiti delovodji ali zatistiti oči, da nekažnovan odide predčasno z dela, drugi pa namesto njega delajo, ob mesecu pa imajo enak osebni dohodek. Seveda bi morali take delavce tudi z besedami opozoriti, da tako početje ni pošteno, da sodelavci in do celotne družbe, ki si ta čas prizadeva ustvariti gospodarsko stabilizacijo. Samo z disciplinskimi ukrepi ljudi ne bomo spreminjali. Potrebneje bo mnogo več dela pri razvijanju in krepitvi razreda oziroma družbene zavesti.

PODELILI ZNAČKE »1000 DELAVCEV - SODELAVCEV«

V ponedeljek, 29. junija, so v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku podelili značke udeležencem akcije 1000 DELAVCEV-SODELAVCEV, ki je potekala v lanskem letu. Glavni namen, akcije je bil, da spodbudi zaposlene v posameznih organizacijah združenega dela, da primejo za pero in svoje probleme, probleme svojega okolja, ideje in pobude napišejo in objavijo v tovarniških glasilih.

Akcija je po vsej Sloveniji zelo uspešna, saj so tovarniška glasila pridobila več kot 3000 novih dopisnikov. Za vse nove sodelavce so pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije pripravili značke, ki so jih potem na priložnostnih prireditvah podelili novim dopisnikom.

Tudi v jeseniški občini je akcija dobro uspešna, v ponedeljek pa so podelili skupaj 124 značk sodelavcem. Med njimi jih je največ iz železarnice, in sicer 68, ki svoje prispevke objavljajo v glasilu Železar. Med ostalimi prejemniki značk pa so sodelavci - dopisniki iz Bolnice Jesenice, zavarovalne skupnosti Triglav, Golice, Zdravstvenega doma Jesenice, Vatrostalne, Murke Jesenice, Planike Breznica, Iskre Blejska Dobrava in Gozdne obrata Jesenice. Poleg tega so podelili tudi značke sodelavcem dopisnikom tovarniških glasil iz radovljske in trziške občine.

Žal je bila udeležba pri podelitvi

značk zelo slaba. Vzrok je verjetno v tem, da so se že začeli dopusti.

Zbranim dopisnikom tovarniških glasil je na ponedeljkovi podelitvi najprej spregovoril predsednik občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice Branko Iskra. O akciji 1000 DELAVCEV - SODELAVCEV pa je govoril vodja informativne službe pri republiškem svetu Zveze sindikatov Vladimir Jerman. Zbranim je spregovorila še Lili Gričar, ki je predstavila Gorenjska oblačila - TOZD Jesenice.

V kulturnem programu so sodelovali moški pevski zbor Vintgar z Blejske Dobrave pod vodstvom Alojza Vengarja in pionirska folklorna skupina osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela pod vodstvom Cvetke Kovačič.

Za tem so si sodelavci - dopisniki tovarniških glasil iz treh gorenjskih občin ogledali proizvodne obrate Gorenjskih oblačil na Javorniku.

NUJNO JE TREBA ZAVRETI RAST ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV IN UPADANJE ŽIVLJENJSKEGA STANDARDA

V minulem petletnem obdobju so sredstva za osebno porabo letno naraščala po 4,9 odstotni stopnji, in sicer predvsem zaradi povečane zaposlovanja (4 odstotnega), družbeni standard pa je letno naraščal po 6,6 odstotni stopnji. Osebnih dohodkov so se lani zmanjšali za 8 odstotkov, sredstva, namenjena porabi, pa so bila za 2 odstotka manjša. Velike so razlike v višini osebnih dohodkov, ni pa tudi prave stimulacije delovnih prispevkov, strokovnega in kreativnega dela.

Povprečna rast življenjskih stroškov je v minulem petletnem obdobju letno dosegla 18 odstotkov, leta 1980 pa so se življenjski stroški povečali kar za 30 odstotkov. V prvih mesecih leta 1981 so se življenjski stroški, v primerjavi z enakim obdobjem lani, povečali za 40,7 odstotka, medtem ko so bili v enakem obdobju realni osebni dohodki delavcev za 11 odstotkov manjši. Število zgrajenih stanovanj je v zadnjem petletnem obdobju za okoli 100.000 manjše od planiranega, razmerje med dograjenimi stanovanji in tistimi v gradnji pa je 1:2,5.

Sredstva za življenjski standard so v minulem petletnem obdobju realno naraščala po 5,3 odstotka letno. Pri tem je stopnja rasti sredstev za osebno porabo dosegala 4,9 odstotka, za družbeni standard pa 6,6 odstotka. Ta rast je bila nekoliko počasnejša od planske predvidene, povzročila pa jo je nižja stopnja gospodarske rasti v prvem in zadnjem letu izvajanja srednjeročnega plana.

Te podatke prinaša analiza zveznega izvršnega sveta z naslovom »Aktualni problemi življenjskega standarda z vidika izvajanja stabilizacijske politike«. Omenjeno gradivo so dobili v obravnavo delegati skupščine SFRJ.

PORABA PREBIVALSTVA

Družbeni plan Jugoslavije za obdobje 1976-1980 je predvidel, da bo stopnja rasti življenjskega standarda znašala 6,3 odstotka in bo nekoliko nižja od stopnje družbenega proizvoda, ki naj bi znašal 6,9 odstotka. V okviru sredstev za življenjski standard je bilo predvideno, da se sredstva za osebno porabo povečujejo po 6-odstotni stopnji, sredstva za življenjski standard pa po 7,2-odstotni stopnji. Osebnih dohodkov bi se morali vsako leto povečevati za 3,5 odstotka, produktivnost dela v družbenem sektorju pa za 3,9 odstotka. Ta plan je v celoti imel stabilizacijski značaj.

V okviru sredstev za osebno porabo so se osebni dohodki in drugi osebni prejemki v družbenem sektorju povečevali za 4,8 odstotka. Prejemki iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja so naraščali hitreje od drugih prejemkov, in sicer po 7-odstotni stopnji. Najhitreje in najbolj neenakomerno pa so naraščali tako imenovani drugi prejemki, ki so dosegli kar 13,7-odstotno rast. To pa so predvsem sredstva nakazil iz tujine. Ta sredstva so vplivala tudi na celotno povpraševanje (proizvodi za opremo stanovanj, gradbeni material, stroji in aparati za gospodinjstvo), kar je predvsem lani povzročilo neuravnotežena razmerja na domačem tržišču.

Celotna sredstva prebivalstva, namenjena porabi, so se leta 1980 realno zmanjšala za 2 odstotka, in sicer predvsem zaradi upadanja osebnih dohodkov zaposlenih v družbenem sektorju. Tako mestna tričlanska oziroma štiričlanska gospodinjstva lani niso porabila za osebno porabo več kot leta 1978. Ti podatki pa ponujajo sklep, da so breme stabilizacije nosila predvsem gospodinjstva v mestih, pri čemer so

bile posebej prizadete družine z nizkimi prejemki.

VELIKE RAZLIKE V RAVNI OSEBNIH DOHODKOV

Rast celotnih osebnih dohodkov (4,8-odstotna) je bila dosežena predvsem s povečanim zaposlovanjem (4-odstotnim), tako da je povprečna rast realnih osebnih dohodkov znašala komaj 1 odstotek, ob zelo velikih oscilacijah v posameznih letih. V prvih treh letih uresničevanja plana so se realni osebni dohodki povečevali za 4 odstotke letno, leta 1979 so stagnirali, medtem ko so lani upadli za polnih 8 odstotkov.

Produktivnost dela je v tem petletnem obdobju narasla povprečno za 2,3 odstotka vsako leto.

Ustrezna ni tudi delitev po delu in rezultatih dela, podobno pa ni ustrezna stimulacija dejanskih delovnih prispevkov, strokovnega in kreativnega dela. Analiza opozarja tudi na razmeroma velike razlike v ravni osebnih dohodkov zaposlenih, odvisno od področja, panoge in grupacije dejavnosti. Po drugi strani delavci za enak delovni prispevek, podobno vrsto dela ali v podobnem poklicu pogosto dobivajo zelo različne osebne dohodke. Ob vsem tem pa so večje tudi uravnilovske težnje pri delitvi osebnih dohodkov.

Takšne težnje so posledica visoke inflacije in rasti življenjskih stroškov, kakor tudi posledica premajhne rasti realnih osebnih dohodkov zaradi boljše organizacije dela, večje učinkovitosti in produktivnosti.

Število delavcev z nizkimi osebnimi dohodki je še naprej veliko. Manjše osebne dohodke od 5.000 dinarjev je septembra lani dobivalo okoli 21 odstotkov delavcev, medtem ko je 6,8 odstotka delavcev prejelo manj kot 4000 dinarjev mesečno. Nasprotno pa je v omenjenem obdobju veliko število delavcev dobivalo visoke osebne dohodke. Tako je 48,8 odstotka delavcev, zaposlenih na področju nafte in naftnega gospodarstva in pri proizvodnji plina, dobilo mesečni osebni dohodek v višini 11.000 dinarjev. Tak osebni dohodek je ustvarilo tudi 57 odstotkov delavcev, zaposlenih pri cevovodnem transportu, 29 odstotkov zaposlenih v zunanji trgovini, združenjih organizacij združenega dela.

VISOKA RAST ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV

Od leta 1976 do 1980 so življenjski stroški povprečno naraščali po 18 odstotkov letno. Leta 1979 je ta rast znašala 20 odstotkov, lani pa kar 30 odstotkov. V prvih treh mesecih letos je bila raven življenjskih stroškov, v primerjavi z enakim obdobjem lani, kar za 40,7 odstotka večja. Pri tem je bil prenos rasti življenjskih stroškov iz decembra lani izjemno velik, saj je znašal kar 16 odstotkov.

Na oblikovanje celotne rasti življenjskih stroškov so najbolj vplivali povečani stroški za prehrano, nadalje stroški za ogrevanje in razsvetljavo, relativno visoka pa je bila tudi rast stroškov za promet in PTT storitve. Na raven življenjskih stroškov pa se je zmanjšal vpliv stroškov za stanovanje.

Razlike v dinamiki rasti cen in življenjskih stroškov po mestih, občinah, republikah in pokrajinah, pa tudi po posameznih ožjih in širših regijah opozarjajo na premajhno organiziranost tržišča, nezadovoljivo stabilnost in preskrbljenost mest ter industrijskih središč z blagom in storitvami za široko porabo.

V strukturi osebne porabe se je delež realnih izdatkov za prehrano zmanjševal do konca leta 1979. Lani se je delež stroškov za prehrano precej povečal in je ponovno tak, kot je bil leta 1975, pri čemer se je leta 1980 kakovost prehrane celo zmanjšala. Povečali so se prav tako izdatki za ogrevanje, razsvetljavo, izobraževanje in kulturo, promet in PTT storitve. V minulem petletnem obdobju, še posebej v prvih treh letih izvajanja plana, so sredstva za skupne potrebe naraščala hitreje, kot je bilo predvideno. Leta 1979 in lani pa je bila rast teh sredstev za 9 odstotkov počasnejša od rasti družbenega proizvoda. Hitreje so naraščali dohodki za pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje in dohodki skupnosti za zaposlovanje. Najpočasneje pa so naraščala sredstva za otroške dodatke.

STANOVANJSKA GRADNJA IN ŽIVLJENJSKI STANDARD

Sredstva, namenjena družbenemu standardu, so naraščala po 6,9-odstotni stopnji, torej hitreje, kot je predvidel plan, ki je načrtoval 6,2-odstotno rast. Razlog za to so predvsem večja vlaganja v stanovanjsko gradnjo. Kljub temu pa tudi na tem področju niso v celoti izpeljane naloge iz srednjeročnega plana. Število zgrajenih stanovanj je namreč za 100.000 manjše od planiranega, zelo neugodno pa je tudi razmerje med dograjenimi in nedograjenimi stanovanji, ki znaša 1:2,5. Standard stanovanj se je v omenjenem obdobju izboljšal, saj smo gradili kakovostnejša in komfortnejša stanovanja, čeprav po velikosti, ceni in lokaciji niso v dovolj veliki meri prilagojena potrebam interesov.

Temeljni vzroki za zaostajanje stanovanjske graditve so še naprej v slabi organiziranosti in nepovezanosti vseh udeležencev pri tej graditvi, nadalje v nestabilnosti tržišča, v slabi preskrbljenosti z gradbenim materialom in visokih cenah. Eden od vzrokov je gotovo tudi premajhna odgovornost udeležencev pri graditvi stanovanj glede spoštovanja rokov in kakovosti.

Na področju družbenega standarda kljub doseženim rezultatom še naprej obstajajo določene težave in problemi, ki so dolgoročnejšega značaja: premajhen obseg svobodne menjave dela, preskromno usklajevanje potreb z možnostmi, premajhna selektivnost in pretirana ekspanzija nekaterih dejavnosti.

Vzroke problemov, ki se na področju življenjskega standarda prenašajo v leto 1981, je potrebno poiskati v nestabilnih in neugodnih gospodarskih gibanjih, oziroma v upočasnjeni rasti proizvodnje, velikem povečanju cen, težavah in nerednem preskrbovanju s surovinami in reprodukcijskim materialom, kakor tudi v premalo urejenih odnosih na tržišču. Krepko je občutiti tudi vpliv restriktivnih ukrepov, izpeljanih lani na področju osebnih dohodkov in osebne ter skupne porabe.

V obdobju januar-marec 1981 je bil realni osebni dohodek delavca za okoli 11 odstotkov manjši kot v enakem obdobju lani. Razlog za nadaljnje upadanje realnih osebnih dohodkov v tem letu pa moramo predvsem poiskati pri stagniranju celotne proizvodnje in upadanju produktivnosti dela.

Izplačana sredstva za pokojnine in invalidnine so bile realno za 9 odstotkov nižje kot v enakem obdobju

Prilaga vložka za težko progo Javornik (Foto I. Kučina)

lani. Nadaljuje pa se po drugi strani naraščanje dinarskega in deviznega varčevanja, medtem ko se zmanjšuje saldo potrošniških kreditov.

UKREPI ZA IZBOLJŠANJE ŽIVLJENJSKEGA STANDARDA

Zaradi sedanjega ekonomskega in socialnega položaja, poudarja analiza, je nujno potrebno izpeljati vrsto intervencijskih ukrepov. Nekateri so bili že sprejeti in njihovo izvajanje zdaj že poteka. Določen je bil, na primer, najnižji znesek osebnega dohodka, iz sredstev skupne porabe je bilo uvedeno enkratno denarno nadomestilo delavcem z najnižjimi prejemki, zmanjšana pa sta bila tudi davek in prispevek iz osebnega dohodka. Sredstva za skupno porabo se uporabljajo diferencirano, sprejeti pa so bili tudi ukrepi za selektivno določanje regresa za letni dopust. Poskrbljeno je bilo nadalje za varstvo življenjskega standarda upokojevcem, upravičencem do otroškega dodatka in socialne pomoči. Za osnovne prehranske izdelke so uvedene kompenzacije: za meso, mleko, pšenico, sladkor, olje in drugo.

Sprejeti so ukrepi za zaviranje nadaljnje rasti cen na drobno in življenjskih stroškov. Vse republike in pokrajine so sprejele stališče, da bi zaradi obratne življenjskega standarda morale letos stanarine naraščati počasneje, kot je bilo prej dogovorjeno in planirano.

Nadaljnje postopno izboljšanje življenjskega standarda je mogoče uresničiti samo s povečevanjem proizvodnje in dohodka in nadaljnjim zmanjševanjem vseh materialnih stroškov. Zato je treba vztrajati pri varčevanju, zasnovanem na dogovorjenih programih. Splošna in

skupna poraba morata naraščati počasneje od rasti dohodka. Republike in pokrajine pa morajo, v sodelovanju s federacijo, preučiti vse elemente davčnega in kreditnega sistema, posebej z vidika ohranjanja in izboljševanja obsega ter strukture osebne porabe.

Da bi preprečili velike razlike med osebnimi dohodki po gospodarskih panogah, ki izhajajo iz dohodka, ustvarjenega pod ugodnejšimi naravnimi in tržnimi pogoji, je nujno potrebno sprejeti merila za določanje dohodka, ustvarjenega po tej osnovi in za njegovo delitev.

Prav tako je potrebno posebej vrednotiti visoko produktivno strokovno in kreativno delo in delo v težkih pogojih. Potrebno je narediti tudi razlike pri vrednotenju proizvodnega dela in administrativnih ter podobnih del in nalog.

Med prednostnimi nalogami so prizadevanja za zaviranje nadaljnje rasti cen in življenjskih stroškov. Zato je potrebno predvideti in izvajati ukrepe nadzora cen za proizvode in storitve, ki so posebej pomembni za osebno porabo. Občani pa morajo neposredno in prek svojih delegatov sodelovati pri sprejemanju vseh odločitev o cenah.

Družbeni dogovor o skupnih temeljih za določanje zajamčenega osebnega dohodka je potrebno čimprej sprejeti, prav tako pa je potrebno zagotoviti sredstva za osebne dohodke organizacijam, ki poslujejo z izgubami. Republike in pokrajine bodo morale čimprej sprejeti predpise, ki bodo uredili to področje, pri tem pa je potrebno tudi upoštevati, da moramo ublažiti vpliv inflacije na raven zajamčenih osebnih dohodkov.

(Delegatski Poročevalci, 25. junija 1981)

PREDLOG ZA POSEBEN DODATEK ZA BORCE NOV

Aktiv borcev NOV Železarne je na eni zadnjih sej sklenil, da se po zgledu železničarjev, kjer imajo to že nekaj let uvedeno, predlaga, da se aktivnim borcem NOV zadnjih pet let pred upokojitvijo daje poseben dodatek. Višine še niso predlagali, vsekakor pa se zgledejo po železničarjih, kjer znaša približno do dva tisoč din, odvisno od časa prebivanja v narodnoosvobodilni vojni.

Za uveljavitev predloga so pripravili ustrezno obrazložitev, ki jo bodo predložili samoupravnim organom. V njej so med drugim navedli, da so udeleženci NOB po vojni z veliko vmezo prišli za vsako delo in bili vsestransko družbenopolitično aktivni. Takrat se šola ni zahtevala, glavno je bilo delo in uspeh. Zato nekdanji borci niso posvečali skrbni šolanju, za kar tudi ni bilo časa, ne denarja, niti takih možnosti. Starejši so doslej odšli že v pokoj, za tiste srednjih let in mlajše pa je postopoma postalo vedno težje. Ostali so na svojih delovnih mestih in niso napredovali. Številni, ki so imeli vodilna in odgovorna delovna mesta so postopoma, kot se temu tudi reče, prišli »na slepi tir«. V vsakem razpisu je postal namreč za boljše nagajevane naloge in opravila prvi in že sam po sebi umeven pogoj predpisana višja ali visokošolska izobrazba. Tako borci, ki so pri svojem delu

izgoreli, niso mogli več konkurirati. Velika večina se namreč ni mogla šolati, ne pa, da ne bi hoteli. Medtem so namreč že ostareli in se od povojne zagnanosti izčrpali. Veliko je med njimi tudi takšnih, ki so bili edini hranitelji družine, ker po vojni ni bilo dovolj delovnih mest za ženske. Tako so borci, ki odhajajo v pokoj, posebno v sedanjem času, ko se je vrednota realnega osebnega dohodka znižala, občutno prizadeti in bodo zaradi tega še naprej, če se jim bo pokojnina določila samo na dosedanjih okoliščinah.

To je kratka obrazložitev za uvedbo posebnega dodatka, ki bi borcem NOV nekoliko izboljšal osnovo za pokojnino. Ker je v delovni organizaciji Železarna samo še približno 2 % borcev od vseh zaposlenih, odločitev za takšen dodatek ne bo težka, saj so za to potrebna minimalna sredstva, ki pa bodo borcem NOV veliko pomenila. B. B.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON

KOMUNICIRANJE V STAREM PERUJU 2

Veliki osvajač Inka Tupac Yupanqui je bil tako hitro in zanesljivo obveščen o nekem vojaškem uporu, da je prišel s svojo vojsko prej na mesto dogajanja, kot so uporniki sploh lahko uredili svoje vrste.

Prometna in gospodarska središča tampu so španski osvajački spremenili v upravna središča in mnogi med njimi so še danes glavna mesta okrožij ali provinc. Sistem chasqui so uporabljali Španci naprej. Sli so nosili kršćanske embleme in kovinski rog, medtem ko so bila sporočila v pisni obliki namesto opve. Zaradi popolnega uničenja infrastrukture pa je ta sistem obveščanja prenehal delovati ob koncu 16. stoletja. Tupac Ameru II., vodja velikega upora Indijancev v letu 1781, je v začetku dosegel določene uspehe, predvsem zaradi chasqui povezave s svojimi poveljniki. Še leta 1870 so večino poštinih razdalj v visokih gorovjih opravljal Indijanci, ker za prevoze ni bilo na razpolago potrebnih cest.

K dolžnostim osebja na velikih izmenjalnih postajah je sodila tudi priprava lesa za ognje in dimne signale. Te so uporabljali predvsem za opozarjanje na zamenjavo pred oddajo

važnih kurirskih sporočil. Pri trdnjavah na vrhovnih gora so odkrili arheologi signalne postaje, na osnovi katerih so sklepali na zelo velike signalne razdalje. Pri tem je šlo za zanesljivo hitrost prenosa signalov tudi do 3000 km v treh urah. S spreminjanjem velikosti in števila ognjev je bilo mogoče doseči tudi spreminjanje posameznih sporočil.

KOMUNICIRANJE BREZ PISNIH SPOROČIL

Pomanjkanje možnosti za pisna obvestila bi lahko vedno znova povzročilo vodstvu te ogromne države večje ali manjše težave. Zato so uporabljali različne možnosti za uporabo osebnih komunikacij. Nekaj primerov:

- Zahteva za hitro navpično komuniciranje s pomočjo te hierarhično organizirane družbe, države in vojske.
- Ustanavljanje kolonij z državni zvestimi prebivalci na oddaljenih področjih, ki so potem uveljavljali in prenašali zakone, način življenja in poljedelske metode. Ti pionirji so tudi poročali državnim namestnikom o raznih nepravilnostih.
- Med državnimi namestniki štirih velikih delov države in upravitelji provinc so poslovali potujoči uradniki, ki so vse videli kot zbiralci obvestil in pri tem so imeli administrativna ter sodnijska pooblastila.
- Vsi državni funkcionarji do najbolj oddaljenih lokalnih oblasti so morali obvladati državni jezik (quechua).
- Važna obvestila (državne ceremonije, zakoni in podobno) so pogosto predelali v krajšo obliko, ki si jo je bilo lažje zapomniti. Kot pomoč za lažje pomnjenje so za podatke uporabljali quipu, table s slikami in močno stilizirana slikovna znamenja na tekstilu, katerih še danes ne znajo dešifrirati.

Končno je treba omeniti, da se Inki niso ZADOVOLJILI samo z ohranjanjem podatkov na quipu. Pomagali so si tudi z računsko tabelo, podobno starorimskemu abaku, na kateri so izvajali vse računske operacije.

TRANSPORT

Ker je bila osnova inkovske države lokalna preskrba s hrano in ostalimi predmeti, je bil promet OMEJEN na preskrbo upravnih središč, templjev in vojaških postojank. V majhnem obsegu je potekal trgovski promet ob obalah severnih področij in pri tem so delno uporabljali tudi splave z jadrom iz lesa balse. Ker ni bilo voz in živine za vleko, se je odvijal promet, ki je bil omejen na državne potrebe, z zelo enostavnimi sredstvi. Veliki vrči iz gline so služili za transportiranje tekočin, večje tovore so nosili štirje moški na nosilih, manjše v mrežah. Za tovrstne živali so uporabljali tudi lame, vendar so jim lahko naložili tovor, težak največ 40 kg. Osebnih nosilnic so uporabljali samo vladarji in visoki državni uradniki ter vojaški poveljniki. Če je moral visoki funkcionar potovati zelo hitro, so ga v teku nosili štirje nosači v lahki nosilnici in so se pri tem menjavali. Vsi opisani transportni načini - z izjemo hitrih nosilnic - so se odvijali z zmerno potovalno hitrostjo od ene postaje do druge. Ta tovrstni in osebni transportni sistem je potekal ločeno od chasqui sistema in v skladu s posebno delovno obveznostjo nosačev tovorov in oseb ter gonjačev lam.

KONEC

ŽELEZAR

Z ENERGIČNIMI UKREPI MORAMO ZAUSTAVITI NEGATIVNE TEŽNJE V GOSPODARSKIH GIBANJIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

vanje sprejete politike. O tem poročilo bo v skupščinskih telesih vsestranska razprava, ki naj prispeva, da bodo predloženi čim ustreznejši ukrepi za učinkovito izvajanje planskih postavk.

Zaradi popolnejših ocen gospodarskih gibanj in težav, ki so se pokazale letos, so v prvem delu Poročila prikazani osnovni rezultati v preteklem srednjeročnem obdobju in nekatere negativne težnje, ki so bile prenešene v letošnje leto.

PRENEŠENA

NEZADOLJIVA GIBANJA

V poročilu je zatem poudarjeno, da so se neusklajenosti v tokovih družbene reprodukcije in problemi v plačilni bilanci države, ki so bili prenešeni v letošnje leto, posebej nezadovoljivo odražali na gibanje proizvodnje in izvoza ter na visoko rast inflacije in življenjske stroške v prvih mesecih leta 1981. To je bistveno pokvarilo tokove družbene reprodukcije, uresničevanje politike ekonomske stabilizacije in posebej zmanjšalo motiviranost organizacij združenega dela za izvoz na konvertibilno področje, na kar vpliva tudi pomanjkanje blaga.

Nezadovoljiva gibanja so se očitno pokazala v skaljenih odnosih v tokovih družbene reprodukcije, nezadovoljivi in nepravilni preskrbljenosti z reprodukcijskim materialom, predvsem iz uvoza, deviznem trgu, ki ni deloval, problemih v plačilni bilanci in v izraženi negativni pojavi prekinitve tokov reprodukcije, v zastoju v delovanju sistema cen in prizadevanju mnogih organizacij združenega dela, da si pridobijo zadovoljiv položaj in ponovno dobijo pozicije v primarni delitvi, ki so jih imele pred devalvacijo dinarja.

To je naložilo posebne naloge zveznemu izvršnemu svetu, da v sodelovanju s pristojnimi organi republik in pokrajin sprejme ukrepe za premostitev neugodnih gibanj, kar pa je povzročilo, da si je proizvodnja opomogla in se približala predvidenim gibanjem za letošnje leto.

INDUSTRIJSKA IN KMETIJSKA PROIZVODNJA

V prvih štirih mesecih letos se je industrijska proizvodnja realizirala pod vplivom vrste neugodnih dejavnikov in se je povečala samo za 3,3 odstotka v primerjavi z istim obdobjem lani. Kljub navedenim problemom kaže, da obstajajo pogoji za to, da se do konca leta doseže predvidena rast industrijske proizvodnje.

V industrijski proizvodnji je bila dosežena nadpovprečna rast proizvodnje energije, črne metalurgije, bazične in predelovalne kemije, surovin za tekstilno in usnjarsko industrijo, kot tudi proizvodnja nekaterih panog predelave kovin, kar je pozitivno vplivalo na preskrbljenost industrije s surovinami v razmerah omejenih možnosti uvoza.

Hitrejša rast proizvodnje električne energije je prispevala k popolnejšemu zadovoljevanju potreb porabe. Hitrejša rast proizvodnje premoga pa ni omogočila, da bi bile potrebe porabe popolneje zadovoljene. Proizvodnja nafte in plina je bila realizirana na lanskeletni ravni, medtem ko je bila proizvodnja naftnih derivatov nezadostna zato, ker nekatere republike in pokrajini niso zagotovile deviznih sredstev. Zato so se zalcje nafte in naftnih derivatov zmanjšale do kritične meje.

Ceprav je bila v prvem trimesečju sprejeta vrsta ukrepov ekonomske politike, precej ukrepov še vedno ni bilo sprejetih, kar neugodno vpliva na uresničevanje dogovorjene rasti

industrijske proizvodnje. To se nanaša predvsem na ukrepe za spodbujanje proizvodnje za izvoz, kreditiranje izvoza opreme, ladij, tehnologije in izvajanje investicijskih del v tujini ter podobno.

Da bi povečali kmetijsko proizvodnjo, smo si prizadevali razširiti zasejane površine, kar naj bi prispevalo k uresničitvi planirane rasti proizvodnje (4 odstotke). Vedno večje je število goved, prašičev in perutnine.

Vendar pri prvi jesenski setvi nismo dosegli predvidenih rezultatov, saj so bile s pšenico zasejane površine manjše, pogoji za prežimovanje posevkov precej neugodni, večji del površin pa je bil poplavljen, kar bo vplivalo na manjši pridelek pšenice letos.

Pri pomladanski setvi so bili doseženi ugodnejši rezultati. Večja je bila predvsem setev koruze in nekaterih industrijskih kultur, kar naj bi zmanjšalo negativne posledice pričakovanega manjšega pridelka pšenice.

EKONOMSKI ODNOSI S TUJINO

Ekonomske odnose s tujino so eden najzahtevnejših in največjih problemov pri uresničevanju ekonomske politike v letošnjem letu. V petih mesecih letošnjega leta, je poudarjeno v Poročilu, je bil izvoz blaga v celoti v primerjavi z enakim obdobjem lani nominalno večji za 16 odstotkov, uvoz pa večji za 12 odstotkov, kar ni v skladu s planirano rastjo. Primanjkljaj trgovinske bilance je za 8 odstotkov večji kot v enakem obdobju lani.

Izvoz na konvertibilno področje je bil do konca maja letos manjši za 4,6 odstotka od izvoza v enakem obdobju lani, v projekciji pa je bila predvidena rast 21 odstotkov. Izvoz v razvite države Zahoda je bil manjši za 14 odstotkov, v države v razvoju pa je bil večji za 11 odstotkov, kar je pod predvidevanji. Izvoz v socialistične države s konvertibilnim načinom plačevanja je bil večji za 5 odstotkov, v socialistične države s klirinskim načinom plačevanja pa za 64 odstotkov (na kar nekoliko vpliva tudi nizka baza v letu 1980).

Pokritost uvoza z izvozom na konvertibilno področje se je z 49,7 odstotka v lanskem letu zmanjšala na 43,3 odstotka v letošnjem letu.

Poročilo ugotavlja, da se zaostrovanje problema likvidnosti države v konvertibilnih valutah, in sicer tako zaradi zaostajanja izvoza in deviznega priliva, kot tudi zaradi relativno visokih kreditnih obveznosti. V prvih štirih mesecih so odplačila zunanjih kreditov (z obrestmi) znašala 1.907 milijonov dolarjev, od tega za dolgoročne in srednjeročne kredite 543 milijonov dolarjev, za kratkoročne 837 milijonov dolarjev in za obresti 527 milijonov dolarjev. Raven kratkoročnih kreditov se je v prvih štirih mesecih letošnjega leta povečala za 233 milijonov dolarjev. Obveznosti glede plačila obresti bodo znašale letos približno 1.550 milijonov dolarjev, kar je približno 3 odstotke narodnega dohodka družbenega gospodarstva.

Od začetka letošnjega leta, je poudarjeno v poročilu ZIS, je močnejše prišlo do izraza eden glavnih strukturnih problemov našega gospodarstva, ki je v visoki uvozni odvisnosti in nezadostni izvozni sposobnosti.

ZMANJŠANA IZVOZNA UČINKOVITOST GOSPODARSTVA

Visoka stopnja inflacije je ob začetku letošnjega leta poslabšala že tako majhno konkurenčno sposobnost našega gospodarstva v izvozu na konvertibilno področje in je eden izmed glavnih vzrokov manjših iz-

voznih rezultatov v primerjavi s tistimi, ki so bili doseženi lani.

K zmanjšanju izvozne učinkovitosti gospodarstva so prispevali tudi številni problemi pri delovanju sistema ekonomskih odnosov s tujino, ki so med drugim v zapiranju deviznih tokov za meje republik in pokrajin, prenehanju delovanja enotnega deviznega trga in oblikovanju različnih deviznih težav.

Na neugodne tokove ekonomskih odnosov s tujino so delovali tudi zunanji dejavniki. Osnovne vzroke je treba iskati v notranjih problemih gospodarskega razvoja, v visoki stopnji inflacije v državi, v visokih proizvodnih stroških, v premajhni motiviranosti organizacij združenega dela za izvoz posameznega blaga na konvertibilno področje in v premajhni kakovosti naših izdelkov.

Bistveno vprašanje v zvezi s celotno politiko razvoja in ekonomsko stabilizacijo do konca letošnjega leta in v naslednjem letu je povečanje izvoza in zagotovitev potrebnih deviznih sredstev za plačilo uvoza surovin in reprodukcijskega materiala, ki jih je mogoče v kratkem času nadomestiti iz domače proizvodnje.

Glede na dosedanja gibanja izvoza je ocenjeno, da bo izvoz na konvertibilno področje v letu 1981 kljub sprejetim ukrepom in ukrepom, ki so v pripravi, za približno 700 milijonov dolarjev manjši od izvoza, predvidenega v projekciji plačilne bilance.

POVEČANI PRIHODKI OD STORITEV IN TURIZMA

Uvoz je v prvih petih mesecih znašal 6.291 milijonov dolarjev in je bil za 12,5 odstotka večji kot v istem obdobju lani, pri čemer je znašal uvoz reprodukcijskega materiala 5.295 milijonov dolarjev, kar je za 20 odstotkov več kot v istem obdobju lani, medtem ko je bil uvoz opreme za 7 odstotkov, blaga za široko porabo pa za 6 odstotkov manj kot v istem obdobju lani. Delež uvoza reprodukcijskega materiala v skupnem znesku znaša 76 odstotkov nasproti 72 odstotkom, kolikor je znašal v istem obdobju lani, projekcija pa je bila 85 odstotkov. Uvoz opreme v celotnem uvozu znaša 18 odstotkov, po projekciji pa naj bi znašal 11 odstotkov.

Deficit trgovinske bilance na konvertibilnem področju znaša za prvih pet mesecev 3.021 milijonov dolarjev, kar je za 570 milijonov dolarjev več kot naj bi znašal po običajni dinamiki uvoza in izvoza v tem letnem obdobju, glede na tisto, kar je bilo planirano.

Po nepopolnih podatkih se devizni priliv in odliv na neblagovnem področju uresničujeta po predvidevanjih. V prvih štirih mesecih so bili prihodki od storitev večji za 21 od-

stotkov, planirano pa je bilo 18 odstotkov. Prihodki od turizma so bili za 44 odstotkov večji, planirano je bilo 35 odstotkov. Neto prihodki od nakazil so v prvih štirih mesecih znašali 794 milijonov dolarjev (za vse leto 1981 pa je bilo planirano 2.200 milijonov dolarjev). Neblagovni odhodki pa so se povečali za 13 odstotkov, planirani pa so bili 3 odstotki.

Določena pozitivna gibanja na področju storitev, zlasti turizma in nakazil, ne morejo kompenzirati pomembnih odhodkov pri uvozu in uvozu blaga na konvertibilnem področju.

NEUREJENI ODNOSI NA TRGU

V poročilu ZIS je rečeno, da je bila v začetku letošnjega leta situacija na trgu še naprej neugodna, kar je posledica stagnacije proizvodnje in plačilnobilančnih težav.

Prizadevanja so bila velika, doseženi pa so bili tudi določeni uspehi pri zboljanju preskrbljenosti trga z nekaterimi kmetijsko-zivilskimi in industrijskimi izdelki, glede katerih je bila lani izražena nezadostna preskrbljenost. V prvem trimesečju je bila po posameznih blagovnih sektorjih in področjih države različna, na to pa so predvsem vplivali počasna rast proizvodnje, zmanjšan uvoz in izčrpane zaloge ter rezerve številnih izdelkov, pa tudi neurejeni odnosi na trgu.

Še vedno so težave glede preskrbljenosti s pšenico, sladkorjem, jedilnim oljem, betonskim železom, cementom, z instalcijskim materialom in nekaterimi drugimi izdelki. Z intervencijskimi ukrepi je bila v maju zagotovljena preskrba z naftnimi derivati, zvezni organi pa pripravljajo predlog za izvršitev obveznosti na nabavo nafte, ki so jih sprejele republike in pokrajini. Položaj na trgu je precej neugoden tudi zaradi precejšnjega zmanjšanja materialnih rezerv in omejenih možnosti za uvoz.

V začetku leta 1981 je bila uresničena visoka rast cen, ki je presegla okvire, določene z ekonomsko politiko. V maju so bile v primerjavi z decembrom lani proizvajalske cene industrijskih izdelkov višje za 21,7 odstotka, cene na drobno za 23,1 odstotka, življenjski stroški pa za 21,0 odstotkov. V primerjavi s mesecem majem leta 1980 so cene industrijskih proizvodov v maju letos višje za 49,9 odstotka, cene na drobno za 52,6 odstotka in življenjski stroški za 46,5 odstotka.

Vzroki za takšna gibanja so bistveno skaljeni blagovno-denarni odnosi. Na rast cen so vplivala tudi splošna prizadevanja, da se nizka produktivnost in visoki stroški poslovanja številnih organizacij združenega dela pokrijejo s povečanjem

cen; nadalje monopolistični pojavi na trgu, zaprtost glede na vpliv zunanjega trga in težnje po regionalni razporeditvi dohodka. Zaradi tega morajo pristojne skupnosti za cene overiti cenike proizvodov in storitev.

Zvezni izvršni svet meni, da je treba zagotoviti, da mesečna rast cen iz pristojnosti federacije, republik, pokrajin in občin do konca leta ne preseže 1,1 odstotka niti v eni skupnosti za cene, to obveznost pa morajo sprejeti vsi nosilci odločanja o cenah.

V poročilu je poudarjeno, da se med stalisti ZIS in stalisti organov nekaterih republik in pokrajin razlike o ocenah o resnosti motenj na področju cen, o možnosti za umiritev rasti cen v naslednjem obdobju, pa tudi o okvirih, do katerih bi smeli tolerirati spreminjanje cen. Te razlike zmanjšujejo možnosti, da bi vplivali na gibanje cen in na to, da njihovo rast spravimo v sprejemljive okvire.

KREDITNO-MONETARNA POLITIKA

V prvem trimesečju leta 1981 so bili denarna masa, plasmaji bank in primarna emisija v mejah, predvidenih v projekciji za to obdobje. Denarna masa se je povečala za 17,5 milijarde dinarjev ali za 3,8 odstotka (planirano 17 milijard), plasmaji bank za 79,8 milijarde dinarjev ali za 5,1 odstotka (planirano 80 milijard), primarna emisija v neto znesku pa se ni povečala, ker so bili tokovi kreiranja in umikanja izenačeni.

Poleg sprejetega ukrepa za nadaljnje zmanjševanje prelivanja kratkoročnih sredstev bank v dolgoročne plasmaje so bili sprejeti tudi drugi ukrepi, ki so vplivali na zagotovitev dogovorjene stopnje likvidnosti bank (črpanje sredstev rezervnega sklada, krediti za likvidnost idr.) in s katerimi bo preprečeno, da bi se ta sredstva uporabljala kot vir za plasmaje. Ta sredstva naj bi bila namreč izključno v funkciji ohranitve dnevne likvidnosti bank. Ti ukrepi bodo posredno delovali tudi na večjo mobilnost in gibljivost sredstev na računih bank v tujini.

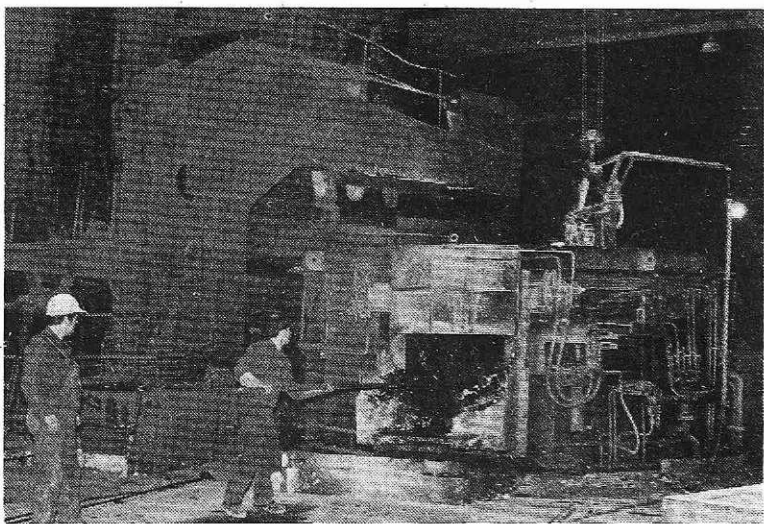
V poročilu je prav tako poudarjeno, da je poleg ukrepov za nadaljnje zmanjšanje prelivanja kratkoročnih sredstev bank v dolgoročne plasmaje treba zagotoviti tudi večjo usklajenost deviznih in monetarno-kreditnih transakcij.

POČASNEJŠA RAST DOHODKA

V obdobju januar-marec 1981, je rečeno v poročilu, se je nadaljevala težnja nominalne visoke rasti celotnega prihodka (47,2 odstotka) in precej hitrejša rasti porabljenih sredstev (50 odstotkov), kar je delovalo na relativno počasnejšo rast dohodka (37,7 odstotka). Ta gibanja so posledica visoke stopnje rasti cen in premajhnega vpliva kvalitativnih dejavnikov gospodarjenja. To je povzročilo tudi precejšnje povečanje izgub v prvih treh mesecih leta 1981 (63 odstotkov).

Pri delitvi dohodka so precej skajlene ugodne težnje, dosežene v letu 1980. Pri povečanju dohodka v višini 38,9 odstotka so se izločanja za zadovoljevanje splošnih in skupnih potreb povečala za 42,3, kar je precej nad proporcijo, ki so predvideni v resoluciji za letošnje leto. Takšne težnje so vplivale na zmanjšanje deleža organizacij združenega dela v razporejanju dohodka in sicer s 64,5 odstotka, kolikor je znašal ta delež v obdobju januar-marec 1980, na približno 63,6 odstotka v letu 1981. Zaradi tega postaja vprašljivo uresničevanje bistvenih nalog politike ekonomske stabilizacije.

Pri razporeditvi čistega dohodka se je nadaljevala pozitivna težnja za hitrejšo rast sredstev za razširitev in

Zametovanje ASEA električne peči (Foto I. Kučina)

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON

TATARA

Tatara je star in tradicionalen japonski postopek za izdelavo jekla. Ta postopek so uporabljali od najstarejših časov do zgodnje moderne dobe. Kot surovino so uporabljali železove peske. Najbolj znan izdelek iz tega zelo kvalitetnega jekla so bili japonski meči z značilno trdnostjo in žilavostjo.

Iz jekla, izdelanega s postopkom tatara, so znali stari japonski umetniki izdelati meče izredno lepih oblik in izvrstnih metalurških lastnosti. To je ostala značilnost te proizvodnje do danes.

Na Japonskem se je pričela železna doba v tretjem stoletju pred našim štetjem. Vendar je šele v šestem stoletju našega štetja postalo vedno bolj opazno tehnično in kulturno sodelovanje z japonskimi sosedi, najprej s Korejo in nato s Kitajsko. Nekaj stoletij za tem je opazen vpliv kulture azijske celine na takratno japonsko železarsko tehniko. Ta tehnika je omogočila izdelavo edinstvenih starih mečev in drugih izdelkov

iz jekla, ki so v zakladnici budističnega templja, zgrajenega okoli leta 750 v bivši prestolnici Nara. To je bila tudi osnova za hiter razvoj japonskih mečev in poljedelskega orodja iz obdobja Meian (794-1192).

Do sredine 16. stoletja je bila osnova japonske izdelave jekla tatara postopek, pri katerem so uporabljali primitivne mehove. Vendar se je vzporedno s tem vedno bolj razvijala konstrukcija in tehnika peči.

Obdobje od sredine 16. do sredine 19. stoletja je prineslo dve važni tehnološki spremembi. Prva je bila razvoj hidravlične separacije železnih peskov, ki je imela za osnovo različno težo mineralov. Druga je bila uvedba nove tatara peči, ki je uporabljala novo tehniko izdelave in jo je šele ob koncu 19. stoletja izpodrinil plavž.

Tatara postopek je omogočil izdelavo klasičnih japonskih mečev. Ko so ta postopek prenehali uporabljati, je postalo tatara jeklo zelo redko. Japonsko združenje za ohranitev umetnosti izdelave mečev je skušalo ohraniti japonski postopek za njihovo izdelavo. Ob pomoči agencije za kulturo je ponovno so konstruirali peč in danes spet izdelujejo jeklo kot v fevdalni dobi.

Značilnosti tatara postopka so:

- Tatara je postopek direktne redukcije in pri tem nastane v peči jeklo neposredno iz železovnega peska. Peč je izdelana iz ognjeodporne opeke, ima podolgovato obliko in na

dnu večje število pihalnic. Dimenzije peči imajo velik vpliv na kakovost izdelka. Peč je mogoče uporabiti samo enkratno, nato pa je treba sezidati novo. Temperatura v notranjosti peči doseže 1400 stopinj C.

- Zakladanje peči z železovim peskom in ogljem poteka izmenoma, dokler ni polna. Uporabljen železov pesek je znan po izredni čistosti.

- Med procesom odstranijo nečistočo, kot so: fosfor, žveplo in titan ter dobijo na ta način zelo čisto in visoko kakovostno jeklo.

- Iz celotne količine tatara jekla, ki tehta okoli 2500 kg, lahko izdelajo samo okoli 50 japonskih mečev, saj je za izdelavo mečev primernege samo 900 kg najbolj kakovostnega jekla.

- Celoten postopek je okoli leta 1920 nadomestila masovna proizvodnja. Vendar je ta postopek omogočil na Japonskem standardiziranje tehnike proizvodnje jekla do 20. stoletja in je imel pomembno vlogo pri razvoju japonske industrije in kulture.

Kemična sestava dveh tipičnih japonskih mečev (v %):

	C	Si	Mn	P	S	Ni	Cr	V	Cu	Ti
1. prim.	1,10	0,03	0,00	0,024	0,004	0,01	0,01	sled	0,01	0,002
2. prim.	1,33	0,03	0,01	0,037	0,004	0,01	0,01	sled	0,01	0,002

29

Prosimo, da nam opre-
stite to generalno napako.
Uredništvo

SEMENJ V BISTRICI

Najprej so hoteli vzeti s seboj, vendar so jo pustili. Rekli so ji, da gredo na Golico (partizanov je bilo le 20, opomba J. V.).

O pojavu partizanov smo takoj sporočili tukajšnjemu gestapu in tukajšnji žandarmerijski postaji, ki sta na kraju dogodka opravila poizvedbe in ugotovila, da gre za tolpo 50 mož. Tudi jaz sem tega mnenja, sem pa prepričan, da najmanj polovica teh niso stalni člani tolpe, temveč so to partizani, ki jih tu in tam pritegnejo k akcijam, sicer pa opravljajo svoj poklic v dolini...

16. t. m. sem šel na Bled in o dogodkih poročal uradu SIPO (varnostne policije) in SD (varnostni službi, to je gestapu). Zvečer istega dne je Sturmbannführer Oppitz poslal na pohod močnejši oddelek, sestavljen iz SD in graničarjev iz Jesenic k Sv. Križu, jaz pa dva gorska vodnika, mojega brata Pavla in Alojza Zvana. Stiriindvajset ur po pojavu partizanov pri Sv. Križu se je začela velika akcija, v kateri so sodelovali dva policijska bataljona, smučarski oddelek SD in četa vojske. Na voljo sem jim dal volksdeutscherja Alojza Kotnika in pet lovskih nadzornikov. Popolnoma so prečesali južna vznožja Karavank od grabna Belce, zahodno od Dovjega, do Ukovega grabna nad Jesenicami. Le oddelek, ki se je vzpenjal od Jesenic, je v Ukovem grabnu naletel na bando desetih mož. Ti so odvrgli nahrbtnike z živem, približno 100 kosov streliva, 3 puške, več oddele v drugega in se razbežali na vse strani. Streljali so po njih, žal ne zadeli. Le bandit Viktor Svetina z Javornika, ki je na begu od decembra, se je vdal gestapu. Našli so ga v skrivališču. Pri zaslišanju je odkritosrčno priznal marsikaj zanimivega. Tako je izdal, da se bo isti večer banda zbrala na Kalvariji. Žal temu sporočilu nismo preveč verjeli. Tja se je napotil le vod 3. čete 171. policijskega rezervnega bataljona z mojim bratom Pavlom kot gorskim vodnikom (na domnevno zbirališče). Vod je že med pohodom našel na partizane, ki so se skrivali v temi. Policist Harkl je padel po pomoti, zadet v hrbet iz lastnih vrst. Pomilovanja vreden je med prevozom na Golnik umrl zaradi poškodb. Če bi Kalvarijo, ki je le pol ure hoje nad Jesenicami, z nekaj vdi obkolili in čakali jutri, bi verjetno celo tolpo uničili. K temu sploh ne bi smeli pritegniti policistov, ki so bili v akciji že prejšnjo noč in podnevi. Pogosto so morali v meter visokem in mokrem snegu na nadmorski višini tisoč metrov zavzeti položaje. Kot dolgoletni lovec sem viden gora in napora, pa nisem bil samo premočen, temveč tudi zelo utrjen. Enako so poročali drugi gorski vodniki, ki niso imeli smuči. Nespretnost je pomanjkljivo opremljeno policijo pustiti v tako visoke gorske lege, kjer leži sneg še meter visoko in se tudi partizani ne morejo gibati. Tu bi bile uspešne le s smučmi opremljene čete.

Pripravljenost gorskih vodnikov: Vse gorske vodnike so poklicali v zadnjem trenutku in za njih niso mogli priskrbeti nobenega živega razen kruha. Zato so bili slabo hranjeni; lačni pa niso popolnoma akcijsko sposobni. Poleg tega se mi

zdi, da se njihova prostovoljna akcija ne ceni ustrezno. Vodnik ne sme biti neoborožen in v nasprotju s četami brez snežnega plašča na čelu kolone. Treba je poskrbeti, da bodo imeli vodniki pri akcijah svoj živež, svoje orožje in svoj snežni plašč. Vodnike novačijo iz volksdeutscherjev in požrtvovalnih Slovencev, katerih akcija zasluži ustrezno veljavo. Gorski vodniki, ki so pogosto na voljo policiji, naj dobe revolver in strelivo, da bi se lahko branili pred maščevanjem partizanov.

Požgani seniki: V začetku meseca je policija patrolirala nad Koroško Belo in požgala 14 senikov. Prizadeti kmetje so pri tem izgubili približno 12700 kg alpskega sena in imeli najmanj za 20.000 RM (nemških mark) škode. Pripominjam, da policija v nobeni od koč ni našla partizanov, zato mi je to dejanje nerazumljivo...

Jeseniški prvoborec Ivan Vovk-Živan je v zvezi z Luckmannovim poročilom o partizanski prehranjevalni akciji pri Jakobu Razingerju, po domače Markeljnu v Plavškem rovtu, pojasnil tole:

»Za prehranjevalno akcijo pri Markeljnu smo se odločili zato, ker smo potrebovali hrano. Napačno smo bili obveščeni, da za nas noče dati ničesar. Akcijo je vodil komandir Jeseniške čete Polde Stražišar. Ko smo prišli v Markeljno hišo, sta bili doma samo mati (gospodinja) in starejša hči. Začeli sta jokati in tarnati, od česa bodo živeli, če jim bomo pobrali živež. Medtem je prišel gospodar Razinger in rekel ženi, naj bo tiho, nato se je obrnil k nam in nadaljeval: Fantje, vzemite, kar potrebujete. Tudi jaz sem bil v prvi svetovni vojni vojak na fronti in vem, kako je. Le brez skrbi vzemite, kar potrebujete.

Mlajša hči Minka nam je celo pomagala spravljati hrano v nahrbtnike. Na koncu nam je rekla: »Vzemite še malo repe, dobra je, če je zabeljena z zaseko.«

Jakob Razinger je moral zjutraj prijaviti odvzem hrane, toda partizani so bili mnogokrat unaprej zmenjeni s kmeti, ki so prostovoljno dali živež, razno opremo in živino iz hleva (ki je bila na občini vsa popisana), kdaj naj jih prijavijo in kako naj opišejo večerni ali nočni obisk. Naj pripovedujejo o nasilju, grožnjah, butanju po vratih, o bradatih in raztrganih fantih in možeh. Kaj bo, če bodo takšni zmagali? Kaj bo z nami, če zvedo, da smo jih prijavili?

Vse skupaj pa ni bila igra, čeprav je morda iz daljave štiridesetih let videti komedija. Tarnanje s solznimi očmi je bilo pravzaprav bitka za življenje, za družino, za kmetijo. O tem nas hitro prepriča razglas višjega vodje SS in policije v 18. vojnem okrožju generalallajnanta policije Erwina Rössnerja februarja 1942, ki se glasi:

»Da zaščitimo miroljubno prebivalstvo, mora v bodoče vsak, ki daje banditom zavetje in o tem ne obvesti takoj sam ali po sosedih oblasti, računati z najstrožjimi ukrepi, najmanj pa z izgnanstvom in razdejanjem svojega posestva.

Enaka kazen bo zadela tudi tiste, ki na kak drug način zvedo za nahajališče banditov in njihovo delovanje in tiste, ki nasedajo lažnivemu

hujskanju banditov ter se jim pridružijo, pa čeprav le za kratko dobo.

Pošteno in delovno prebivalstvo mora že spoznati, da so ti banditi in vsi, ki so zanje, kljub vsem obljubam in vsemu hujskanju le njegovi najbolj zagrizeni sovražniki, ki povsod plenijo in razdirajo ter morijo svoje lastne sonarodnjake.

Vsak hišni posestnik je dolžan pritrčiti ta razglas v vidni obliki na notranji strani vežnih vrat in ga v primeru poškodbe takoj nadomestiti z novim.

Hajko, ki jo opisuje jeseniški župan Luckmann, pa je borec Jeseniške čete Ivan Vovk-Živan opisal takole:

»Po prehranjevalni akciji pri Razingerju, po domače Markeljnu, smo se čez graben umaknili na Dindelnov rovt, kjer stoji svisti na čistini sredi rovtu. Zaradi tega smo v teh svistih samo prenočevali (tudi pred omenjeno akcijo), podnevi pa smo se zadrževali na hribu Suše na nadmorski višini 1101 meter. Že prvi dan je stražar opazil, da se iz Plavškega rovtu pomika nemška kolona 50 do 60 mož proti Hruševski planini. Popoldne istega dne so se Nemci že prikazali nad nami na Črnem vrhu in nas iskali. Pozno popoldne smo na drugi strani vzhodno od nas videli civilista, ki je eno uro stal na vrhu hriba in opazoval okolico, potem pa se je sam spustil v dolino proti Jesenicam. Nismo vedeli, ali je vohun, ali pa nas išče kdo od naše zveze. Zato je komandir Polde Stražišar poslal patroljo po drugi poti navzdol, da ga na Razpotju prestežijo in ugotovijo, kdo je. (Razpotje se imenuje kraj, kjer se križajo vse poti za smer Črni vrh nad Ukovo, to je tik nad Jesenicami.) Patrolja ga ni dohitela, ali pa je neznanec zavil v drugo smer, vendar smo tedaj prvič pomislili, da je za nami vohal Andrej Noč, po domače Glazarjev s Koroške Bele, ali pa Alojz Krmelj, ki je imel majhno kajžo na Ukovem na Mirci (nad gimnazijo). Bil je pleskar, poročen s Hrvatico.

Krmelj je hodil k nam na zvezo, ko smo taborili na Jakobovem rovtu pod Črnim vrhom, le slabo uro hoda v hrib nad njegovo hišo. Vedno je prihajal nenajavljen in s sekirico pod pazduho. Včasih nam je prinesel kako cigareto, sicer pa nič. Nekateri borci so hodili k njemu domov, na primer, Stane Sekardi in Franc Benedičič, kar je obema prineslo smrt.

19. marca 1942 ob štirih zjutraj, ko je bilo še temno, nas je speče v svistih rešila izredna budnost stražarja. Zaslišal je vtičanje smučarskih palic v zmrznjen sneg in šum smuči. Zbudil nas je in opozoril na nevarnost. Hitro smo pobrali svojo opremo in se umaknili. Komaj smo prešli čez čistino v gozd, že so z baterijami osvetljevali svisti, v katerih je bilo zgoraj seno, spodaj pa prostor za živino.

Vajeni smo že bili, da smo se v večjih hajkah razbežali in potem iskali drug drugega. Zato smo se zmenili: če bomo napadeni, se dobimo pri kapelici na Kalvariji nad Jesenicami.

Zjutraj ob 6. uri smo pred vhodom v kraj, ki se imenuje Sedem grabnov (ker si moral sedemkrat čez vodo v grabnu), naleteli na nemško kolono. V kratkem spopadu je bil Viktor Stražišar ranjen skozi obe nogi, četa pa se je razdelila na majhne skupine. Z menoj v skupini so bili še: Tone Matoh, Peter Rupar in Franc Guzelj. Umaknili smo se proti Jakobovemu rovtu in se pritalili pod nizke zasnežene smrekice.

(nadaljevanje)

Nestrpen se je hotel že v prvem mraku spustiti iz gozda na travnik. Hrast pa je vztrajal, da počakata dokler se ne stemni. Nanka je potlej gnalo navzdol. Tekel je po travniku, sadovnjaku in šele na dvorišču upočasnil korake. Šele v sobi, kjer je domače zagledal pri večerji, je ugotovil, da Hrasta ni za njim.

Breda je odložila žlico, vstala, ni pa upala proti njemu. Nanko se je pozdravil z očetom, materjo, Andražem, ki je očitno pokazal, kako ga je nepričakovani obisk zjezil. Nanko je zljaj lahko pozdravil Bredo.

»Torej si se le oglašil. Lepo,« je prijazno rekla Breda in se trudila, da bi premagala zadrego.

»Nisem sam. Dva sva prišla,« se je znašel Nanko. »Lahko pripeljem tudi drugega?«

»Pripelji,« je obotavljivo zategnil gospodar. »Tudi vi morate živeti.«

Hrast je stal vrh sadovnjaka, s puško v roki. Nanko je pohitel k njemu.

»Bezljah kot srnjak! Lahko bi bil v hiši sosed ali celo Nemci,« je togoten godrnjal Hrast.

»Pravijo, da lahko prideva v hišo,« je skušal Nanko z veselim glasom pregnati Hrastovo jezo. Gospodar ni posebej navdušen. Najbrž ga boš moral prepričati, da bo še pomagal.

Odpeljal je Hrasta v sobo, kjer je postalo še bolj očitno, da so vsi, razen Brede, čudni. Kljub Hrastovi vnemi in zgovornosti, pogovor ni stekel. Zatikal se je v dolgih premorih. Od domačih je govoril le gospodar.

»Ste se medtem spremenili, menjali prepričanje,« je po krajšem oklevanju, s spremenjenim glasom vprašal Hrast in se prisiljeno nasmešnil.

»Menjajo se razmere,« se je prvič oglašil Andraž. »Nemci streljajo talce skoraj vsak teden, svojce ustreljenih odganjajo v

VINKO TRINKAUS

(ODLOMEK IZ ROMANA)

15

UPORNIKI

taborišče. Rdeča armada, ki naj bi potolkla Nemce, jih je le poglala od Moskve. Zato pa so se razšli na jug, proti Kavkazu in naftnim vrelcem. Kako naj nekdo zmaga, če se kar naprej umika? Primerjave z Napoleonom in pogubno rusko zimo za Nemce ne držijo.

»Mi bomo vseeno zmagali,« je s trdnim prepričanjem odvrnil Nanko. »Nemci bodo to vojno izgubili.«

»Le kako?« se je posmešno Andraž. »Rusi se umikajo, vas je nekaj desetina. Kako bi zmagali?«

Nanko se je pripravil, da odgovori, ko ga je prehitel Hrast. »Na Stajerskem je res le nekaj sto partizanov. Vi ne veste, da je prišla iz Dolenjske Druga grupa odredov, s sposobnimi, izkušenimi komandanti in borci. Ne upoštevate, da se upiramo v vsej Jugoslaviji. V južnih pokrajinah je boj že močno razvit, imajo brigade, divizije. Mi delujemo na najbolj severnem področju, v pokrajini, ki jo je Hitler priključil nemškemu rajhu. Sami veste, koliko ljudi je izselil lani poleti, potlej ves obmejni pas onkraj Save, pokrajino je na gosto prepredele s policijskimi postajami...«

»Zato se previdni ljudje takšni sili ne upirajo,« je Andraž prekinil Hrasta. »Kdor se upira po lastni volji, naj drugih ne vleče v nesrečo. In če že govorite o upor: koliko Nemcev pa pade? Za vsakega Nemca je pogubljenih skoraj sto Slovencev. Deset jih ustrelijo takoj, pade veliko partizanov, še več ljudi pomre v koncentracijskih taboriščih. Tak boj nima smisla! Nihče me ne bo prepričal, da se je taki premoči pametno upirati. Najprej pa — pokažite mrtve!«

»Bomo!« je divje kričnil Nanko. Z dlanjo se je udaril po prsih. »V kolikor se nisem, zase bom račun izravnal. Ti dragi fant, ki se treseš za življenje...«

»O, ne za življenje,« je s pojočim glasom vpadel v besedo Andraž. Prepričano je odnaševal z glavno in se zmagoslavno posmihi. V njegovem izrazu je bilo nekaj veličastno zmagovalnega. »Za zemljo mi gre, za našo posest!«

Nanko mu je s kančkom zlobe, ki jo ni skrival, vrnil posmech.

»Vse bogastvo tega sveta mrtvemu nič ne koristi. Največ tvega tisti, ki tvega življenje! Nobene posesti in rodu mi, če ni življenje,« je počasi, s posebnim poudarkom ugovarjal Nanko. Tudi on je s prstom zapretil Andražu.

»Govoriš o ubitih. Priznam — veliko manj Nemcev smo pobili, kot bi želeli. Drži, naših je padlo precej več. Povem ti pa nekaj: ničesar nismo imeli, ko je razpadla stara Jugoslavija. V štirih dneh se je ta silna vojska, kot so nas učili v šoli, prenehala bojevati. Položila je orožje. Ni ga dala tistim, ki so se dali pripravljati bojevati naprej. Sam sem hodil po orožje. Iz Zagorja k Savi. Vlekel sem ga z dna reke, preplaval reko in tihotapil orožje v Zagorje. In še nekaj, ti modra glava. Koliko Nemcev je bilo v Zagorju, takoj po zasedbi, dokler se nismo začeli upirati? Deset! Koliko jih je mrlj? Najmanj dvesto! In če bi se zgodilo, da nikogar od teh dvesto ne pobijemo, morajo ostati v Zagorju. Ne morejo na vzhodno bojišče, da bi vzkoržali v Moskvo, kar so že obljubljali. Ali veš, da je v teh hribih mrlj na vsaki deset kilometrov policijska postojanka? Izračunaj, zberi pogum, pa boš morda razumel smisel našega upiranja in boja.«

(nadaljevanje)

ANICA AŽMAN

春 晓 新 诗

13

KAM, KITAJSKA

Poleg drznih akrobat-skih točk, smo slišali še posnemanje glasov aviona, avtomobila, ki je imel karambol, topot konj, zavijanje burje in gledali pantomimo. Poleg majhnih pisčkov je nastopal še medvedek Panda, ki se je gugal. Potem so mu pripravili zakusko: kokto in torto; on se pa za to ni zmenil, ker je samo bambusove liste.

Tudi v Shanghaiu smo imeli slavnostno večerjo, ki so se je udeležili vidni turistični delavci. Ne vem, ali smo jedli raco ali ne. Vse, kar je bilo, je bilo drobno narezano in v majhnih skledicah. Mize so v glavnem okrogle in imajo dvojno ploščo. Gornja je manjša in premakljiva, tako da si lahko sam izbiraš jedi. Bilo je veliko zelenjave, rakci v omaki, mesni zvitki, bambusovi vršički, sojini lističi in sojin sir. Kruha ne poznajo. Specialiteta, ki smo jo jedli kot predjed, je stoletno kitajsko jajce. Jajce je staro in konzervirano na poseben način. Ima pisano lupino, notranjost je zelena, črna ali siva. Okus jajca je malo pikanten, podoben poznanim francoskim sirom. Beljak je temen, rumenjak pa je mehek in zelenkast. Nekateri pravijo, da se obični duh amonjaka. Zakaj pravijo stoletno jajce, se ne ve. Da ga pripravijo, je potrebno 20 do 30 dni. Vsako jajce najprej očistijo in

posušijo s krpo. Potem ga oblože z mešanico pepela suhih drv in listi rdečega čaja. Debelina te zmesi je pol centimetra. Da se jajca ne zlepijo, jih obložijo z rižem, zložijo jih v lonec in zapetijo. Po štirih tednih lonce odprejo in specialiteto že lahko servirajo. Metoda konzerviranja je stara nekaj stoletij.

Kitajska hrana je zelo okusna. Kuhajo skoraj vse nad paro, zato je hrana narezana na majhne koščke, da se hitreje skuha in da se lažje je s palčicami.

Po večerji smo zapeli še nekaj jugoslovanskih pesmi. Naši gostitelji so bili zelo zadovoljni in so nam ploskali.

KAM, KITAJSKA?

Glavna ulica v Shanghaiu je Nankinška ulica. Ogledali smo si še najstarejši park po imenu Ju Ju An. Ta park je bil namenjen samo tujcem. Kitajci niso imeli vstopa. V tem parku je tudi umetno narejen najvišji hrib.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Vsi trije zbori skupščine občine Radovljica so na ločenih sejah 24. junija ocenjevali gospodarjenje v občini na osnovi analize, ki jo je posredoval v obravnavo izvršni svet. Sprejeli so Odlok o priznanjih občine Radovljica, Odlok o podelitvi domicila Prešernovi brigadi in predlog sklepa odbora podpisnikov družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v SR Sloveniji. Obravnavali so poročilo o delu poravnalnih svetov v krajevnih skupnostih v občini in poročilo o pripravah za začetek izobraževanja po zakonu o usmerjenem izobraževanju v šolskem letu 1981/82.

Komite OK ZK Radovljica je na 18. seji, 23. junija posvetil posebno pozornost obravnavi stanja in nadaljnjega razvoja informiranja v občini ter presoji stabilizacijskih prizadevanj in uresničevanju planskih ciljev v 1981. letu. Svoja stališča o obeh vprašanjih je komite posredoval preko svojih delegatov na problemski konferenci o informiranju in na zasedanju družbenopolitičnega zbora občinske skupščine.

Predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica je na 34. seji, 23. junija obravnavalo analizo gospodarjenja v občini v 1981. letu ter ocenilo dejavnost sindikalnih organizacij v OZD ob obravnavi periodičnih zaključnih računov s posebnim oziranjem na vzroke zaostajanja OD za rastjo dohodka, preskromnega investiranja, upadanja zaposlovanja ter o težavah pri varčevanju s surovinami in energijo. Na seji so spregovorili tudi o uspešnosti pravne posvetovalnice pri občinskem svetu ZSS ter o problematiki informiranja v združenem delu.

Prejšnji teden se je sešlo volilno telo in koordinacijski odbor za pripravo III. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije pri občinskem svetu ZSS Radovljica. Najprej je bila podana ocena predkongresne dejavnosti, ki je bila zelo široka in uspešna. Osrednja pozornost pa je bila posvečena poročilom delegatov iz radovljiške občine, ki so bili na kongresu v Beogradu, na osnovi katerih so se dogovorili o usmeritvi nadaljnjih dejavnosti v uresničevanju resolucije III. kongresa.

Občinski odbor ZZB NOV Radovljica je 26. junija popoldne pripravil v avli osnovne šole A. T. Linhart Radovljica proslavo ob 40-letnici vstaje narodov in narodnosti Jugoslavije. Ob tej priložnosti so podelili posebna priznanja medobčinskega sveta ZZB NOV za Gorenjsko 59 zaslužnim borem in trem organizacijam. V kulturnem programu so nastopili godba na pihala iz Gorij, harmonikarski orkester glasbene šole Radovljica in učenci domače šole.

V prostorih hotela Jelovica na Bledu je bilo 23. junija srečanje komunistov, ki so letos dosegli 30-letni staž v članstvu ZKS. Vsem 15. jubilarjem je OK ZK Radovljica podelila spominska priznanja. Istočasno so tudi slovesno sprejeli 27 novih članov ZK.

Izvršni svet OS Radovljica je v sodelovanju z Društvom za varstvo okolja občine Radovljica sklical 18. junija v dvorani Gozdnega gospodarstva Bled razgovor o načrtovanih regionalno pomembnih objektih na prostoru radovljiške občine. Izvedenci urbanističnega inštituta SR Slovenije in vseh zainteresiranih delovnih organizacij in skupnosti so podali mnenja in presoje vplive načrtovanih objektov, kot so izgradnja

hitre železnice, hidrocentrale Radovljica in avto ceste na prostor, ki bo s tem, po mnenju večine, še posebno ogrožen.

Ob dnevu civilne zaštite je bila v Radovljici 20. junija slavnostna seja občinskega štaba civilne zaštite, na kateri je o dejavnosti enot in štabov CZ v občini in njihovih uspehih govoril poveljnik občinskega štaba ing. Jože Piber. Najzaslužnejšim pripadnikom in enotam so podelili zlate značke CZ Jugoslavije.

Republiški sekretariat za LO je v sodelovanju z republiško konferenco SZDL in ZRVS 17. junija organiziral v izobraževalnem centru za obrambno usposabljanje v Poljčah posvetovanje o obrambni in samozasčitni vzgoji delovnih ljudi in občanov. Spregovorili so tudi o vlogi sredstev javnega obveščanja kot sestavini vzgoje za SLO in DS.

Po dokončnih izračunih za 1980. leto so znašali presežki SIS družbenih dejavnosti v radovljiški občini 3.202.000 din, od tega v izobraževalni skupnosti 1.008.000, v skupnosti otroškega varstva 511.000, v kulturni skupnosti 275.000, v skupnosti socialnega skrbstva 269.000 in telesnokulturni skupnosti 139.000 din. Presežki izobraževalne skupnosti naj bi se porabili po sklepu skupščine za vzdrževalna in obnovitvena dela v osnovnih šolah iz otroškega varstva pa za morebitne gradnje. Izvršni svet OS drugim SIS predlaga, da sprejmejo sklep da se presežki namenijo v sklad za pospeševanje izvoza v letu 1981.

Delovna skupina sveta za informiranje pri OK SZDL Radovljica, ki je pripravljala gradivo za problemsko konferenco o informiranju, ta bo 29. junija, je na osnovi odgovorov na vprašalnik ugotovila, da ima lastna glasila 17 delovnih organizacij. V 7 delovnih organizacijah izdajajo redno informativne bilten, v 18 pa posredujejo obvestila na razglasnih deskah. Najdalj časa izdajajo svoje glasilo v Verigi in Elanu, kjer tudi redno izhajajo. Podobno je tudi v LIP Bled, Plamenu Kropa, Murki Lesce, GG Bled, v zadnjih letih pa še v Iskri Otoče, PTT Radovljica in nekaterih manjših OZD.

V spomin na 19. junij 1942. leta, ko je odšlo iz Ribnega in drugih vasi v KS Ribno 13 fantov in mož v partizane, slavijo ta dan v tej krajevni skupnosti krajevni paznik. Kulturne in športne prireditve so se pričele že 14. junija, nadaljevale pa 18. in 19. junija. V petek, 19. junija, zvečer je bila v svorani zadružnega doma najprej slavnostna seja skupščine KS Ribno, nato pa osrednja proslava s kulturnim programom v katerem so razen članov domače Svobode in osnovne šole sodelovali tudi folklorna skupina iz Sevnice in moški oktet iz Zirovnice. V soboto, 20. junija, dopoldne so svečano odkrili spominsko ploščo kurirjem NOB na lovski koči na Taležu.

Delegacija KS Lesce je bila prejšnji teden na obisku v Buji, kjer se je na osnovi listine o prijateljstvu med občinama Buje in Radovljico dogovarjala o izvajanju letošnjega programa sodelovanja s predstavniki krajevnih skupnosti Punte in Buje - center.

Na prvi seji osrednjega delavskega sveta temeljne organizacije kmetov kooperantov, ki je bila v juniju na Bledu, so spregovorili o kreditiranju razvoja zasebnega kmetijstva, za kar je letos namenjeno 15.300.000 din. Številne prošnje kooperantov za najetje posojila je že obravnaval hranilno kreditni odbor. Na seji so sprejeli dopolnila družbenega dogovora o pospeševanju kmečkega turizma v SRS, potrdili članstvo novih kooperantov ter za predsednika sveta izvolili Franca Klinarja, za podpredsednika pa Ferda Vidica.

Občinska konferenca ZRVS Radovljica je v nedeljo, 21. junija, na hipodromu pod Lescam organizirala za vse rezervne vojaške starešine in občini tehnični zbor. Udeleženci so si ob razlagi ogledali način rokovanja in uporabe sodobnega orožja in vojaške opreme.

Izobraževalna skupnost Radovljica je na 14. zasedanju skupščine obeh zborov 30. junija potrdila zaključni račun skupnosti za 1980. leto in ugotovila, da so znašali prihodki 117.602.306 din, odhodki pa 116.044.814 din. Presežek sredstev nad dogovorjenim programom v višini 549.124 din bodo po sklepu skupščine poračunali za program redne dejavnosti izobraževalne skupnosti v 1981. letu.

Na sklepni slovensnosti ob izgradnji kulturnega doma Danica v Šentprimozu v Podjuni 19. junija so bili poleg številnih povabljenih gostov s Koroške in Slovenije tudi predstavniki OK SZDL Radovljica in kluba zadovoljnih abstinentov DONAT Radovljica. Slovensko prosvetno društvo Danica jim je podelilo posebna priznanja za pomoč pri izgradnji tega za slovensko kulturo med zamejskimi rojaki pomembnega objekta. Priznanje so prejeli tudi radovljiški brigadirji, ki so se udeležili prostovoljne delovne akcije pri izgradnji doma.

Prejšnji teden je INDOK Center občine Radovljica izdal drugo letošnjo številko glasila Obzornik v nakladi 900 izvodov. Tokrat je Obzornik v celoti namenjen problemski konferenci o informiranju, ki jo je sklical OK SZDL 29. junija.

Na svečanosti ob dnevu civilne zaštite v izvršnem svetu Slovenije, 19. junija, so med zaslužnimi posamezniki, enotami in organizacijami ter delovnimi organizacijami prejeli za uspešno delo na področju civilne zaštite zvezno plaketo CZJ tudi delavci HTP Bled TOZD Grand hotel Toplice.

Na dan civilne zaštite so v soboto, 20. junija, organizirali v Gradnikovem naselju (ISOSPAN bloki) v Radovljici vaje reševanja ponesrečencev z višjih nadstropij. V vaji so sodelovali člani gasilskega društva Radovljica s lestvijo, industrijskega gasilskega društva Elan Begunje s spustnico, iz Verige Lesce z reševalno vrvjo, blejski gasilci z reševalno blazino, gasilci iz Begunje pa so prikazali skoke z drugimi reševalnimi pripomočki.

Na majski zbiralni akciji so aktivisti in mladi člani Rdečega križa v 8 krajevnih skupnostih radovljiške občine zbrali blizu sedem ton rabljenih oblačil in obutve. Od tega so okoli dve toni oddali kot odpadno surovino, dve toni so poslali občinskemu odboru RK v Trebnje, ostalo pa so vskladili za lastne potrebe Rdečega križa v radovljiški občini.

Linhartov oder kulturnega društva Radovljica in društva slovenskih književnih prevajalcev sta v Šivčevi hiši 19. junija pripravila Večer s slovenskimi književnimi prevajalci. Prevode B. Gradišnika, B. Madžareviča, L. Jančičeve, D. Bajta in A. Bergerja so v obliki recitala posredovali člani Linhartovega odra.

Po programu likovne sekcije KUD Bled so 19. junija odpeli v festivalni dvorani na Bledu letos že drugo razstavo. Tokrat razstavlja svoje likovne stvaritve slikar Dušan Premrl. Razstava bo na ogled do 3. julija.

Učenci in učitelji osnovne šole F. S. Finžgar v Lescah so v šolski avli prejšnjo soboto in nedeljo pripravili zanimivo razstavo ročnih izdelkov, ki so jih učenci izdelali v zadnjih dveh letih.

Kot ob lanskem zaključku šolskega leta so v galerijskih prostorih Šivčeve hiše v Radovljici tudi letos od 24. do 26. junija pripravili razstavo likovnih in drugih ročnih izdelkov učencev Zavoda Matevža Langusa iz Kamne gorice.

CELODNEVNA ŠOLA V RADOVLJICI

Radovljica je hitro rastoče mesto, ki se najočitneje med vsemi kraji v občini sooča s pomanjkanjem vrta in nove osnovne šole.

Že nekaj let so se šolarji osnovne šole Antona Tomaža Linharta Radovljica stiskali v razredih, ki so šteli celo do 36 učencev, da so se izognili dvoizmenskemu pouku v višjih razredih, letos jeseni pa to ne bo več mogoče. Zdaj je že popolnoma jasno, da si bo letos do 1015 otrok v 35 oddelkih in šestih oddelkih podaljšane bivanja delilo 21 učilnic od 7,30 zjutraj do 18,30 zvečer.

Da prinaša dvoizmenski pouk za vse razrede osnovne šole številne še neslutene probleme, ni potrebno posebej poudarjati; še bolj neprijetno pa je, da na šoli še danes natančno ne vedo, koliko novih oddelkov bodo v jeseni odprli, saj od samouprave stanovanjske skupnosti še niso dobili podatkov o strukturi otrok v novo naseljenem Cankarjevem naselju. Če bodo izvedeli podatke šele jeseni, bodo morali spreminjati urnik, kar res ni majhno delo.

Zaskrbljenim staršem mlčkov v najnižjih razredih naj povemo, da problemov zaradi podaljšane bivanja ne bo, poskrbljeno pa bo tudi za prehrano otrok. Do jeseni bodo toliko povečali šolsko kuhinjo, da se bodo v njej lahko hranili tudi otroci osnovne šole s prilagojenim programom Matevža Langusa, ne le matične šole.

Že zdaj lahko rečemo, da bo pomanjkanje prostora pomenilo velik korak nazaj v doslej bogati izvenšolski interesni dejavnosti. Pod vodstvom mentorjev in 18 zunanjih sodelavcev so učenci dosegali zavidanja vredne rezultate na občinskem, medobčinskem in republiškem nivoju. Samo letos so dosegli zlato priznanje na republiškem srečanju zgodovinarjev v Ptuj, prvo mesto na dvaindvajseti republiški razstavi pionske fotografije, uvrstitev pionirjev prometnikov na republiško tekmovanje, dobre uvrstitve v tekmovanjih za Vegovo značko, prvo mesto na občinskem matematičnem tekmovanju, uvrstitev v gorenjsko selekcijo v akciji Naša beseda,

občinsko prvenstvo v veseli šoli ter številne športne uspehe. Otroci so razvijali svoje sposobnosti in nagnjenja v številnih sekcijah kluba mladih tehnikov, kulturnega društva in šolskega športnega društva. Izbirali so lahko med modelarskim, foto krožkom, prometnim krožkom, šahovskim krožkom, radiotehničnim, šivilskim, pravilničnim, krožkom za ročna dela, pevskim zborom, dramsko recitacijsko skupino, glasilom Brstje, radiom Brečič, zgodovinskim, matematičnim in kemijskim krožkom, pa med številnimi športnimi panogami. Pri tem ne smemo prezreti vpliva interesnih dejavnosti na usmerjanje osmošolcev, ki so se bolj kot prejšnja leta odločali za narovoslovne usmeritve. Od 123 osmošolcev se jih je 76 vpisalo na srednje tehnične šole in 47 na poklicne šole.

Prezgodnje začenjanje pouka zjutraj je bilo že doslej stalen kamen spotike Zavoda SRS za šolstvo, odslej pa bo tudi pozno zaključevanje pouka, saj bodo najbolj oddaljeni učenci v popoldanski izmeni prišli domov med 19,30 in 20. uro, pozimi v trdi temi.

Naslednji problem bodo vsaj za zaposlene starše govorilne ure, ki jih bo mogoče izpeljati le med učnimi urami, ko bodo posamezni učitelji prosti.

Ne domišljamo si, da smo bralce opozorili na vse probleme, še rajši pa bi jim postregli z možnimi rešitvami, ki jih doslej, vsaj dolgoročenjših, ni. Varianta prizidka k osnovni šoli A. T. Linharta je zaradi pomanjkanja finančnih sredstev neizvedljiva, saj je denarja komaj za nujna vzdrževalna dela. Po sklepu skupščine izobraževalne skupnosti bodo prihodnje leto povišali šolo A. T. Linharta nad avlo in popravili streho, kar bo zadoščalo za potrebe dveh let.

Kritična situacija bo nastopila proti koncu srednjeročnega obdobja v Radovljici in Lescah, kjer bodo

delali v dveh izmenah in bo nujna nova šola za potrebe obeh naselij. Komite za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve mora v urbanističnem načrtu predvideti lokacijo osnovne šole za potrebe Lesce in Radovljice, morda neke med obema naseljem, na savskih terasah ali ob stari osnovni šoli.

Šolniki pravijo, da se bodo po letu 1982 pojavili prostorski problemi še v Begunjah, kjer bodo v šolskem letu 1982/83 iz celodnevne šole preskočili v dvoizmenski pouk, na Bledu, v Gorjah in na Lipnici.

Tako nam bo ostala v občini le še ena prava celodnevna šola v Bohinjski Bistrici, tiste nepravde, dvoizmenske celodnevne šole pa bomo imeli v Radovljici, Lescah in Begunjah.

Problem je tukaj. Čim dlje ga bomo spregledovali, bolj bo boleč. Čas je, da z argumentirano in objektivno analizo dejanskega stanja na področju šolstva ter s predložitvijo možnih poti za razreševanje seznanimo delavce in občane, ki bodo odločili, kdaj, kako in za koliko bomo te probleme rešili. Proces dogovarjanja, v katerem bomo morali sodelovati vsi, je pred nami.

Majda Odar

Poletna sezona na Bledu na višku (Foto B. Blenkuš)

VSAM SAM LAHKO DOLOČI NASLOV SPISA ZA TEKMOVANJE

Gorenjska turistična zveza pospešuje tekmovanje turističnih podmladkov po šolah in pri turističnih društvih. Med te oblike sodi tudi pisanje nalog s turistično tematiko. Naloge bodo najprej pregledali po šolah, po tri najboljše iz posameznih razredov pa bodo do 15. oktobra poslali v ocenitev v Kranj.

Ker ravno med počitnicami lahko največ zanimivega vidimo in doživimo, je komisija za turistični podmladek pri Gorenjski turistični zvezi vsem šolam in podmladkom poslala navodila za pisanje spisov. Pri tem so poudarili, da se lahko napiše vse, kar se v zvezi s turizmom komu zdi zanimivo. Oblika izpovedi, oziroma spisa je v celoti prepuščena izbiri posameznika. Tudi naslov vsak

lahko izbere sam. Navedli so le nekatere stvari, o katerih naj bi prvenstveno pisali in poročali. Na primer: »Spoznal sem zanimivega človeka«, »Na kmetiji«, »Na vasici«, »V mestu«, »V taboru«, »Na potovanju« in podobno. Pisali naj bi o zgodovinskih in kulturnih spomenikih, kje so, kaj predstavljajo, kakšen vtis so naredili na obiskovalce, kakšna je njihova okolica in podobno. Pisali naj bi o turističnih prireditvah, na primer, o kmečki ohceti, šušterski nedelji, kravjem balu, nastopih folklornih skupin itd. Spisi se lahko nanašajo tudi na obiske spominskih obeležij NOB, na srečanje z nekdanjim partizanom in njegovo pripoved o bojih, doživetjih. Zelo lepo bi se dalo opisati počitnice v kakšnem kraju. O srečanju s prijaznim ali zadržanim turističnim ali gostinskim delavcem v hotelu, gostilni in podobno. Mnogo bi lahko napisali o novih prijateljstvih in znanstvih z domačimi obiskovalci in gosti, pa tudi tujci. Zanimiv bo zapis o srečanju s sovrstnikom iz bratske republike ali pokrajine. Odprtost naslova daje velike možnosti, da se v tekmovanju vključi čimveč učencev osnovnih šol.

B. B.

PRAVILNO IZOBESANJE ZASTAV

Ob vsakem prazniku smo pričali, da na Jesenicah organizacije združenega dela, družbenopolitične organizacije, krajevne skupnosti, šole, hišni sveti in lastniki hiš ne izobešajo zastav pravilno. Razen tega so narobe izobešene zastave še umazane in celo raztrgane, ali visijo še nekaj dni po prazniku, kar zmanjšuje vrednost izobešanja zastav. Tudi pri raznih dekoracijah na odrih ali drugje so zastave velikokrat nepravilno razporejene.

Posebno se greši v vrstnem redu zastav, če so izobešene ali postavljene tri ali dve zastavi skupaj z državno zastavo. Zakon o grbu in zastavi predpisuje, kakšen mora biti vrstni red zastav v različnih primerih. Navedel bi samo nekaj primerov, s katerimi se največkrat srečujemo. Največ se greši, ko so izobešene ali postavljene tri zastave skupaj: državna (SFRJ) slovenska (SRS) in Zveze komunistov Jugoslavije (ZKJ). V tem primeru največkrat zastavo Zveze komunistov Jugoslavije izobešimo ali postavimo v sredino. Zavede nas »simetrija«, ker naj bi bila rdeča zastava v sredini. To pa je napačno, ker 17. člen zakona o grbu in zastavi SFRJ v točki pet, drugi odstavek, predpisuje:

»ČE SE IZOBESI ZASTAVA SFRJ — državna — SKUPAJ Z DVE MA DRUGIMA ZASTAVAMA, MORA BITI ZASTAVA SFRJ V SREDINI.« (Primer: gledano od spredaj z leve na desno: slovenska, državna, Zveze komunistov Jugoslavije) in v tretjem odstavku: »ČE SE IZOBESI ZASTAVA SFRJ POLEG KAKŠNE DRUGE ZASTAVE, MORA BITI VEDNO NA LEVI STRANI GLEDANO OD SPREDAJA.«

Isti vrstni red je, če se izobešijo SLOVENSKA in SE KATERA DRUGA ZASTAVA (ne državna). V tem primeru mora slovenska za-

stava biti vedno na levi strani gledano od spredaj.

Napačno izobešanje zastav po vrstnem redu in večkrat z obrnjenimi barvami dovoljuje domnevo, da nekateri občani ne poznajo državne in slovenske zastave, zato ne bo odveč natančen opis teh dveh zastav.

ZASTAVA SOCIALISTIČNE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE je sestavljena iz treh barv: modre, bele in rdeče, z rdečo peterokrako zvezdo na sredi. Razmerje med širino in dolžino zastave je ena proti dve. Barve zastave se vrste vodoravno od zgoraj navzdol po temle vrstnem redu: modra, bela in rdeča. Vsaka zavzema po širini tretjino zastave. Zvezda ima pravilno peterokrako obliko in zlat (rumen) rob. Središče zvezde se krije s točko, v kateri se sekata diagonalni zastave. Gornji krak zvezde sega do polovice v modro barvo zastave, tako da imata dolnja kraka zvezde ustrezno mesto na rdeči barvi zastave.

ZASTAVA SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE je belomodro-rdeča z rdečo peterokrako zvezdo na sredi. Razmerje med

širino in dolžino zastave je ena proti dve. Barve zastave se vrste vodoravno od zgoraj navzdol po temle redu: bele, modra, rdeča. Vsaka barva zavzema po širini tretjino zastave.

Zvezda ima pravilno peterokrako obliko in zlatorumen rob. Središče zvezde je v presečišču diagonal zastave. Gornji krak zvezde sega do polovice belega polja, tako da imata spodnja kraka zvezde ustrezno mesto na rdečem polju zastave.

TAKO SO OPISANE ZASTAVE V VODORAVNEM POLOŽAJU. Če pa zastave izobešimo ali postavimo v navpični položaj, morata biti PLAVA barva državne zastave in BELA barva slovenske zastave prvi z leve strani gledano od spredaj. Če so zastave izobešene ali postavljene na kopju, morata biti PLAVA barva državne in BELA barva slovenske zastave pri vrhu kopja, kar pomeni, da so tudi gornji kraki peterokrake zvezde obrnjeni k vrhu kopja. Vsaka drugače obrnjena zastava pomeni žalitev narodov in narodnosti Socialistične federativne republike Jugoslavije in kršitev zakona o grbu in zastavi SFRJ, kar je tudi kaznivo.

Jasno je, da le malo občanov bere Uradni list SFRJ in SRS, ki prinašata razne zakone, zato bi bila dolžnost krajevnih skupnosti, da jih opozorijo na vse pomanjkljivosti, ki zmanjšujejo vrednost državne in republiške zastave.

Upajmo, da ob bližnjih praznikih in proslavah ne bo več napak pri izobešanju zastav.

F. Ropret

PRAZNOVANJE DNEVA BORCA IN KRAJEVNEGA PRAZNIKA PLAVŽ

Družbenopolitične organizacije in svet krajevne skupnosti Plavž skupaj z občinskim odborom ZZB NOV Jesenice ob DNEVU BORCA IN PRAZNIKU KRAJEVNE SKUPNOSTI PLAVŽ vabijo na

OSREDNJO PROSLAVO 3. JULIJA OB 17. URI pred osnovno šolo Tone Čufar na Plavžu. Ob slabem vremenu bo proslava v večnamenski dvorani šole.

V kulturnem programu bodo sodelovali:

- pihalni orkester Jeseniških železarjev,
- ženski pevski zbor pevskega društva Jesenice,
- mladinski pevski zbor osnovne šole Tone Čufar Jesenice

— recitatorji osnovne šole Tone Čufar Jesenice.

Z letošnjim praznovanjem krajevnega praznika krajevne skupnosti Plavž in 4. julija — dneva boreca bomo občani proslavili tudi 40-letnico ustanovitve Osvobodilne fronte in 40-letnico vstaje jugoslovanskih narodov in narodnosti.

POZITIVNA OCENA OBISKA PREDSEDNIKA ZEMLJARIČA

Celovec, 25. jun. (SINDOK) — Na skupni seji 24. junija v Šentprijemski nadzorni odbor in upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem razpravljala med drugim tudi o nedavnem uradnem obisku predsednika izvršnega sveta SR Slovenije Janeza Zemljariča na Koroškem.

Odborniki so ocenili, da je obisk predstavljal nadaljnji korak v razvijanju sodelovanja med Koroško in Slovenijo. Koroški Slovenci smo prepričani, da so medsebojni stiki med sosednjima deželama potrebni, ker izhajajo iz stališča, da je v ozračju dobrih meddržavnih odnosov lažje reševati tudi odprta vprašanja izpolnjevanja obveznosti iz sedmega člena avstrijske državne pogodbe.

Na obisku je bila poudarjena potreba po hitrem pristopu k realizaciji konkretnih vprašanj na področju gospodarstva, kulture, znanosti in drugih oblik sodelovanja.

Obenem je obisk pokazal, da se ob vztrajanju koroške strani pri trditvi, da je sedmi člen že izpolnjen, stali-

šča glede manjšinskega vprašanja niso spremenila. Torej bo to vprašanje še ostalo eno izmed bistvenih vprašanj v medsebojnih odnosih med Koroško in Slovenijo, oziroma republiko Avstrijo in Jugoslavijo. Odborniki pa so pozdravili sporazumno ugotovitev obeh strani, da slovenska narodna skupnost ni ovirana, niti ne sme biti, za razvijanje dobrososedskih odnosov ter da je v dialogu in nadaljnjih razgovorih s prizadeto manjšino treba iskati rešitev za odprta vprašanja.

Po seji se je Zveza slovenskih organizacij poslovila od generalnega konzula SFRJ v Celovcu tovariša Milana Šamca, ki odhaja na novo delovno dolžnost.

DRŽAVNO IN MEDNARODNO PRVENSTVO V TEKMOVANJU ARG — NAŠ TEKMOVALEC TRETJI

Tehnični razvoj države se meri po tem, kako ljudje obvladajo tehniko. Človek, ki obvlada tehniko in zna delati s tehničnimi sredstvi, lahko mnogo bolj koristi družbi, kot tisti, ki obvlada tehniko samo do določenega nivoja ...

TITO

Plitvice, 25. junija. Zveza radioamaterjev Jugoslavije je priredila v prelepem kraju ob Plitvičkih jezerih državno prvenstvo v amaterski radio-goniometriji — ARG ali v priljubljenem amaterskem izrazu: tekmovalen v »lovu na lisice« — iskanju tajnih, divjih oddajnikov — skritih globoko v gozdovih Plitvic.

Državno in mednarodno prvenstvo ARG je bilo posvečeno 125-letnici rojstva Nikola Tesle, našega velikega elektrotehničnega znanosti, rojenega nedaleč od Plitvic, v majhni vasi Smiljan pri Gospiču.

Udeleženci tega tekmovalca so bili sami izbranci iz republiških tekmovalcev, zaključeni v juniju. Vseh tekmovalcev iz vseh naših republik in pokrajin je bilo več kot 100. Sodelovali so tudi radioamaterji iz Avstrije, Madžarske, Romunije in Alžirije. 25. jubilejno tekmovalstvo z nazivom ŠARG SFRJ (Šampionat Zveze radioamaterjev Jugoslavije v amaterski radio-goniometriji) je trajalo tri dni: od četrтка, 25. junija, do nedelje, 27. junija, za juniorje in seniorje in veterane.

Med veterani se je uvrstil na odlično tretje mesto Jeseničan Gusti Ravhekhar iz jeseniškega radiokluba ŽELEZAR YU 3 DNA. Gusti je bil celo toliko poštvovalen, da se je zapeljal iz Ljubljane v Plitvice s svojim lastnim avtomobilom, ko je videl, da je avtobus že nabito poln z juniorji iz vse Slovenije.

Lahko si mislimo, koliko entuzijazma je bilo v fantu, ko se je odločil iti sam, na lastno pest na tako dolgo pot ...

Tudi ostali radioamaterji iz Slovenije so se odlično uvrstili. Dekleti Mateja Verhovec in Tanja Zajc sta pri iskanju oddajnika na 144 MHz zasedli odlični uvrstitvi: prvo in drugo mesto (63,09 in 69,42). Med juniorji je bil prvi Boris Kos (čas: 54,58).

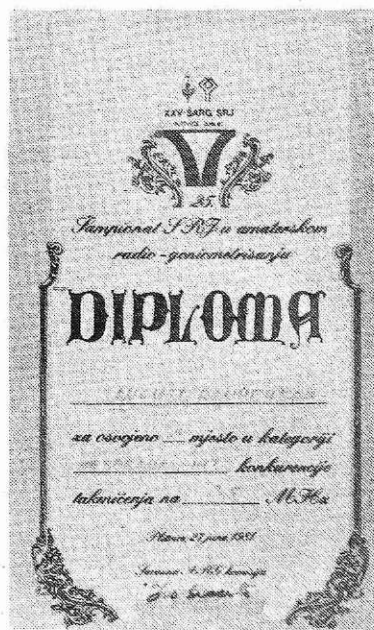
V mednarodni udeležbi so izstopali tekmovalci iz Madžarske in Avstrije, predstavniki Alžirije so bili v gosteh.

Da je tekmovalstvo potekalo na obali prelepih Plitvičkih jezer, biserih naše domovine, ni niti najmanj naključno, kajti prvenstvo je bilo posvečeno 40-letnici vstaje narodov in narodnosti Jugoslavije in 35-letnici obstoja Zveze radioamaterjev Jugoslavije. Tu v teh čudovitih krajih je bilo prvo zasedanje AVNOJ, tu je bil rojen narodni heroj Rade Končar, to je kraj, ki nosi ime Titova Korenica, tu je vsak

peti nosil puško in se med narodno-osvobodilno borbo s Titom na čelu boril in osvobodil te prelepe kraje fašističnega škornja.

Čeprav je radioamaterje tu in tam presenetil dež, bodo vsem tekmovalcem plitvički dnevi že dolgo ostali v prijetnem spominu, ne le zaradi gostoljubja domačinov Zveze radioamaterjev Hrvaške, ki so bili pokrovitelji in so pripravili kulturni program z nastopom folklorne, temveč zaradi tistega prijateljstva, ki veže radioamaterje vsega sveta.

Tomaž Iskra

V NOVIGRADU TRETJA IZMENA

V letovišču občinske zveze društva prijateljev mladine Jesenice v Pineti v Novigradu sedaj letuje že tretja izmena otrok. Najprej so bili tam teden dni otroci v šoli in naravi, za njimi pa je letovalo 120 jeseniških otrok iz vrtec. Le-ti so se v petek vrnili domov.

Sedaj v Novigradu letuje 138 učencev osnovne šole Prežihov Vranc z Jesenic.

Rk

KOMEMORACIJA PRI NEKDANJI KURIRSKI POSTAJI GT 19

V soboto, 4. julija, na dan boreca bo krajevna organizacija ZB NOV Dovje — Mojstrana pripravila vsakoletno komemoracijo pri nekdanji kurirski postaji GT-19 v Karavankah nad vasjo Dovje. Počastili bodo spomin na kurirje, ki so padli na tej kurirski postaji ob napadu Nemcev. Komemoracija se bo začela ob 10. uri, v kulturnem programu pa bodo sodelovali učenci osnovne šole 16. decembra Mojstrana, graničarji, člani KUD Jaka Rabičarji — Mojstrana in pevski zbor.

Člani krajevne organizacije ZB NOV vabijo borece, mladino in ostale občane, da se sobotne komemoracije udeležijo v čim večjem številu.

Po komemoraciji bo pri domačiji Sedučnik tovariško srečanje borecev in ostalih udeležencev ob 4. juliju — dnevu boreca.

J. R.

PLOŠČA V SPOMIN NA TRI RUŠENJA MOSTOV

Osrednja prireditve ob 29. juniju, prazniku krajevne skupnosti Žirovnica, je bila v soboto, 27. junija, ob 9. uri pri spominskem obeležju talcev v Mostah. Letos se je tu zbralo izredno veliko število domačinov in predstavnikov vseh družbenopolitičnih organizacij jeseniške občine.

Spominski komemorativni govor je imel mladinec Jani Mali, ki je opisal žalostni dogodek, ko so gestapovci kot represalijo za uničeni železniški most 29. junija 1942 na tem kraju ustrelili 29 talcev, enemu pa je uspelo pobegniti.

Ob tej priliki so svedčano odkrili spominsko ploščo, na kateri so datumi in drugi podatki o trikratnem rušenju dveh pomembnih mostov, ki tu vodita železnico in cesto prek globoke tesni v Mostah.

Na svečanosti so pripravili bogat kulturni program, v katerem so sodelovali pevski zbor in recitatorji osnovne šole Gorenjski odred Žirovnica in graničarji. V povorki in na kraju prireditve pa je igral pihalni orkester iz Lesc.

B. B.

POLEG DELOVNE VNEME JE POTREBNO TUDI VELIKO ZNANJA

Ideološka komisija pri komiteju občinske konference ZKS Jesenice je pred kratkim sklicala posvet o uresničevanju programa idejno-političnega usposabljanja članov. Ugotovili so namreč, da se ta ne uresničuje tako, kot je bilo predvideno. V nekaterih osnovnih organizacijah zveze komunistov niso namreč pripravili ustreznega programa izvajanja obveznih in lastnih tem, ki najbolj ustrezajo pogojem osnovnih organizacij. Nekateri tudi niso poslali zahtevanega letnega poročila o tej dejavnosti.

Člana ideološke komisije Miloš Gregorčič in Valentin Erjavšek sta predstavila smernice in program izobraževanja v prihodnje. Sestavljeno je iz vodenega in pedagoško usmerjenega ter individualnega izobraževanja po osnovnih organizacijah. V okvir prvega sodijo seminarji za sprejem v članstvo in novoprijete člane zveze komunistov, občinska politična šola, seminar iz teorije in prakse, dopisna šola, enoletna politično partijska šola in študij na drugi in tretji stopnji. Vse oblike tega izobraževanja so doživele nekatere spremembe in izboljšave. Razen tega se je uvedel še seminar o samoupravljanju v združenem delu, ki je namenjen predvsem sekretarjem osnovnih organizacij zveze komunistov in predsednikom osnovnih organizacij sindikata. V jeseniški in radovljanski občini sta letos skupno predvidena dva taka seminarja s po 34 udeleženci.

Na sestanku smo izmenjali tudi misli o individualnem izobraževanju in izobraževanju v osnovnih organizacijah. Menili so, da je vsebino in število tem tovrstnega izobraževanja potrebno prilagoditi kadrovskega sestavu in pogojem, v katerih žive, delajo in delujejo člani zveze komunistov. Tam, kjer se kaže potreba, je treba poleg rednih uvesti tudi študijske sestanke. Poudarili so, da je delovanje z močjo prepričevanja in argumentov možno samo z veliko znanja, ki je poleg delovne vneme nujno potrebno. Brez idejne obojzvitve namreč ni akcije.

Odgovorni za idejno-politično izobraževanje so se seznanili z naloga in tudi navedli težave, ki jih srečujejo na tem področju. Vsekakor pa bo vse to, posebno še izmenjava mnenj in izkušenj, ugodno vplivalo, da bo idejno-politično izobraževanje v prihodnje še uspešnejše.

B. B.

NOV PRIZIDEK HOTELA LEK V KRANJSKI GORI

V hotelu Lek v Kranjski gori so v soboto, 27. junija, izročili namenu nov del, ki so ga začeli graditi maja lani delavci splošnega gradbenega podjetja Gradbenec Kranj, temeljne organizacije Stanovanjske in visoke gradnje Jesenice s kooperanti.

V novem delu hotela je na voljo 65 postelj, možnih pa je še 15 pomožnih v eno in dvoposteljnih sobah s kopalnico in straniščem, imajo pa tudi štiri apartmaje.

Poleg tega je v tem delu tudi prireditvena dvorana, ki jo Kranjska gora še kako potrebuje, saj z gradnjo večnamenske dvorane zaenkrat nič ne kaže. V dvorani je prostor za 200 in tudi več sedežev, možno pa jo je spremeniti v dve manjši.

Dela so veljala 48 milijonov dinarjev. Pokrili so jih s krediti in združenimi sredstvi vseh temeljnih organizacij LEK in z lastno udeležbo hotela v Kranjski gori.

Doslej so v hotelu razpolagali s 75 posteljami in 15 pomožnimi ležišči, nove zmogljivosti pa pomenijo tudi večjo hotelsko ponudbo Kranjske gore nasploh.

V Leku imajo zmogljivosti za avgust že vse prodane, za julij pa 60 do 70 odstotno.

Rk.

Odkritje spominske plošče v Mostah (Foto B. Blenkuš)

OB VIŠKU GLASBENE SEZONE

Iz teka se delovna sezona ljubiteljskih glasbenih skupin, bliža se čas počitnic in dopustov – zato ni čudno, da se dan za dnem vrstijo različni koncerti. Z njimi izvajalci uresničujejo pravi smisel svojega kulturnega prizadevanja, poslušalci pa imajo priložnost, da prisluhnejo stvaritvam glasbene umetnosti, tiste veje umetnosti torej, ki ima v svoji zakladnici za sleherno uho privlačno skladbo.

V soboto in nedeljo, 13. in 14. junija, je bilo na Bledu šesto finalno republiško tekmovanje pihalnih orkestrrov. O njem so časopisi precej poročali. Vsi kritiki so se strinjali z oceno, da je tekmovanje dokazalo izreden napredek. S posebnim veseljem smo sprejeli potrditev, da sta med njimi tudi godbi z Jesenice in Gorji. **Pihalni orkester Jesenjskih železarjev**, ki se že več let – pod vodstvom Ivana Knifca – uspešno kosa z najboljšimi našimi orkestri, se je udeležil tekmovanja v prvi težavnostni skupini. Poročila in rezultati na papirju pravijo, da je od strokovne žirije dobil točk le za bronasto plaketo; mnogi prisotni, tudi nepristranski strokovnjaki, pa so trdili, da ocena ni bila pravična, saj je igranje orkestra obetalo boljše bero. Upajmo, da gre za različne poglede, ne za kaj drugega. Ne glede na to pa lahko in moramo jesenjskim godbenikom čestitati za odlično izvedbo zahtevnega sporeda.

Dirigent Lojze Velkavrh, sicer pedagog v radovljiški glasbeni šoli, je **pihalni orkester Gorje** v kratkem času preoblikoval v glasbeno skupino z zanesljivo igranjem, prijetnim zvokom in preprosto muzikalnostjo. Ta napredek je še toliko bolj razveseljujoč, saj se njihove razmere za delo še zdaleč ne dajo primerjati z onimi v večjih delavskih središčih. Pri tem ne gre za kakšno lokalistično samozadovoljstvo, zato se spominimo besed kritika P. Kušarja v Ljubljanskem dnevniku, ki je zapisal, da je godba »skorajda preskromno ocenila toplino in zanesljiv polet svoje igre«. To si lahko razlagamo tako, da bi godba pravilno ravnala, če bi se prijavila za tekmovanje v višji kategoriji. Toda ob upoštevanju dejanskih razmer je bila upravičeno zadovoljna s srebrno plaketo v tretji težavnostni skupini.

Obema godbama želimo, da bi delovni polet letošnje tekmovalne sezone obdržali še naprej, sebi in družbi okrog sebe v korist in veselje. Isto velja seveda tudi za **godbo**

DPD Svoboda Lesce, ki se sicer ni uvrstila v zaključno tekmovanje, vendar to prav nič ne zmanjšuje vrednosti in pomena njenega opravljenega dela. Vse tri naše godbe so se tako pridružile tistim, ki ne le nadaljujejo tradicijo delavskih godb, temveč se vztrajno trudijo, da v organizacijskem in še posebej v strokovnem pogledu napredujejo in tako uspešno premagujejo težave ljubiteljskega muziciranja.

Večkrat smo že ugotavljali, da nastopi pevskih zborov prav tako dokazujejo očitno napredovanje zmogljivosti. To so letos poslušalci lahko spremljali na dveh gorenjskih srečanjih, občinskih revijah odraslih in šolskih zborov, morda še bolj temeljito na samostojnih koncertih posameznih zborov. V zadnjih dneh smo imeli priložnost prisostvovati dvema koncertoma, ki sta se med seboj sicer v marsičem razlikovala, skupni pa so jima bili nadpovprečno zastavljeni, pa tudi doseženi cilji.

Akademski pevski zbor France Prešeren Kranj (nekdanji Akademski komorni zbor Kranj) se že lep čas svojega dvanajstletnega delovanja uvršča med najboljše delovne zbornice, saj se med drugim postavlja tudi z zlato plaketo Naše pesmi v Mariboru, ki si jo pripojejo le zbori izjemnih zmogljivosti. In kaj je tisto, kar pripelje kak zbor do take stopnje? Predvsem **dirigent** z znanjem, voljo in nepopustljivostjo, potem **pevci**, ki dirigentovim idejam zaupajo in so požrtvovalno pripravljeni uresničevati jih, pa še **organizacijska trdnost**, da se zbor ne utrja v najrazličnejših spremljalnih težavah. Seveda se jim povsem izogniti ni mogoče, pa vendar je Matevž Fabjan kljub menjavanju generacij pevcev uspeval zbor uvrstiti v tako izvajalsko telo, da je bilo že kmalu sposobno izvajati tudi zares zahtevna glasbena dela. Med njimi je bilo veliko sodobnih del, kakršnih se večina zborov iz različnih vzrokov izogiba. Še več – zbor je pri skladateljski posebej naročeni skladbi in jih potem tudi kot prvi javno izvajal. Z zadnjim letnim koncertom je vse te značilnosti ponovno potrdil. Mladostna svežina v zvoku in interpretaciji pa se vse bolj oblikuje v doživeto zrelost. Poudariti velja, da zbor take vrste prav gotovo ugodno vpliva tudi na delo drugih zborov, le prisluhniti mu je treba in mu neprizadeto priznati njegovo vrednost.

Dve leti mlajši je **komorni zbor iz Škofje Loke** – **Loka**, torej ima za seboj desetletje dela, ki pa je raslo iz drugačnih osnov in v drugo smer kot pri kranjskem. Tako nekako bi bilo moč reči, če pogledamo prehojeno pot obeh. Loka je ves čas ostala komorna skupina, temu primerno pa so njeni dirigenti izbirali pesmi. Prvi dirigent je bil Janez Foršek, za njim je prišel Janez Močnik, ob koncu lanskega leta pa ga je prevzel Janez Jocič. Zadnja dva sta posebno skrb posvetila stilnim koncertom, kar lahko pomeni za pevce in poslušalce posebno draž. Še zlasti takrat, ko so skrbno nastudirani, prirejeni pa v prostoru, ki s svojo arhitekturo še poudarja stilne značilnosti glasbenega sporeda. Zato ni čudno, da so Loka svoj jubilejni koncert, za katerega so pripravili pesmi renesančnih mojstrov vokalne glasbe, prenesli v znamenito cerkev v Cmrgrubu. Prav tako je bila zanj zares primerna tudi avla radovljiške graščine, kjer smo v sredo, 17. junija, prisostvovali ponovitvi jubilejnega koncerta. Tehtna izbira pesmi znamenitih skladateljev italijanske, nizozemske, nemške, angleške renesanse in seveda našega Gallusa, je koncertu dala pečat pravega kulturnega dogodka, muziciranje samo pa je ta občutek le še poglobilo. Koncert, ki je bil v okviru sodelovanja kulturnih skupin obeh občin, organizirala pa ga je ZKO Radovljica, je navzočim dal obilo umetniškega doživljanja.

Tudi domači zbori so bili v teh tednih zelo delavni. To velja za moški zbor iz **Zasipa**, mladi mešani zbor iz **Lesce**, prav tako za zbor iz **Podnarta**, ki je z novim, letos pripravljenim sporedom nastopal na Brezjah in v domačem kraju. Jubilejni koncert je imel tudi kropski zbor **Stane Žagar – Plamen**. Pred 20 leti so ga ustanovili, da bi nadaljevali 105-letno pevsko tradicijo v Kropi. Obe obletnici so počastili s koncertom Domovina in pesmi.

Že znanim publikacijam z dokumentiranim opisom preteklosti in sedanjosti so dodali še novo z nekaterimi dodatnimi osvetlitvami dvajsetletnega dela. Jubilej so po običaju spremljale čestitke raznih organizacij in številnih glasbenih skupin, s katerimi zbor sodeluje, sledila so odličja – Gallusova in druga. Osrednje obeležje pa je praznovanju karpak dal samostojni koncert slavljenca. Tudi poznavalci so ga ocenili z izbranimi besedami. Tako

je bil poplačan dolge mesece trajajoči »boja« za izvajalsko prepročljiv nastop, ki pa prinaša tudi sadove in zalogo za prihodnje sezone. Zato bi se vse podobne kulturne skupine morale zavedati, da je najboljšje tisto praznovanje, ki ga opravimo z lastnimi močmi, saj ob tem zbor ali godba najbolj napreduje. Karar v sporede vključujejo še druge, se zanašajo nanje, zanemarjajo pa sebe.

Ob koncu šolskega leta so se še posebej pomnožili nastopi učencev radovljiške glasbene šole, čeprav so tudi sicer izjemno pogosto javno nastopali. 16. junija je bil v Sivčevi hiši Večer renesančne in baročne glasbe za kljunaste flavte in čembalo. S svojim oddelkom ga je pripravil Klemen Ramovš, najboljši slovenski solist na tem glasbilo in vodja znanega Baročnega tria. Pri nas navadno mislimo, da je kljunasta flavta glasbilo, s katerim lahko zadovoljimo in zaposlimo le prav mlade učence. Res je primeren zanje, a z večletnim načrtnim delom lahko dosežemo tako stopnjo tehnične in muzikalne izurjenosti, da je omogočeno pravo umetniško dejanje. To glasbilo renesanse in baroka je bilo cela obdobja skoraj pozabljeno, toda kulturni svet ga je ponovno odkril, hkrati pa oživel pravo bogastvo glasbene literature. Del le-te so spoznali poslušalci v Sivčevi hiši, kjer sta se stara glasba in primeren prostor ujela v lep kulturni dogodek.

V istem tednu so se na ločenih produkcijah predstavili učenci oddelkov za violino in kitaro: seveda so sodelovali tudi drugi instrumentalisti. Skupni šolski koncert pa je bil 19. junija v Centru v Lescah. Na njem je najprej igrala pianistka A. Legat, ki letos že nadaljuje študij v Ljubljani, za domačimi učenci pa sta potem nastopila dekleški zbor in harmonikarski orkester, ki ju vodita Marija Kolar in Jože Azman.

Posebno orkester je v zadnjem času imel veliko obvez, saj je razen v šoli sodeloval na različnih prireditvah, npr. ob koncu področnega tekmovanja SLO v Kranju, na občinski pevski reviji v Predvorju, Groharjevi koloniji v Škofji Loki, ob sklepu akcije NNPP '81 v Radovljici, pikniku PEN kluba na Črncu, proslavah ZZB NOV v Radovljici in na Brezjah itd. Letos se je skoraj polovica članov orkestra zamenjala, vendar so novinci tako obetavni, da v delu skupine pravzaprav ni čutiti sprememb.

Seveda niso omenjeni vsi kulturni dogodki, pri katerih so sodelovali glasbeniki našega ožjega področja. Večkrat se dogaja, da se zanje niti ne ve, pa gredo mimo nas preveč neopazno in brez vsakega priznanja. Premalo je tudi ljudi, ki bi bili pripravljeni vzeti v roke pisalo, da bi sporočali o dogodkih take ali drugačne vrste. Ni nujno, da bi bilo sporočilo o glasbeni prireditvi vedno strokovni zapis. Prav zanimivo bi lahko bilo tudi laično stališče, saj vendar med obiskovalci prevladujejo prav taki.

»POJO NAJ LJUDJE«

To je bilo geslo letošnjega XII. pevskega tabora v Šentvidu pri Stični, ki ga je obiskalo več kot 30.000 ljudi in najvidnejši predstavniki družbenopolitičnega in kulturnega življenja.

Slovensko zborovsko petje je doživelo v nedeljo, 21. junija, spet svoj vrh na taboru, na katerem je bilo zbranih 217 pevskih zborov s skoraj 7000 pevci in deset pihalnih orkestrrov. Uresničuje se želja, naj bi tudi na predvečer pevskega tabora pela vsa Slovenija. Lansko leto so bili koncerti na predvečer tabora samo na Dolenjskem, letos pa so organizatorji tabora in z njimi naši pevovodje in predsedniki zborov uspešno organizirali koncerte še v drugih krajih Slovenije. Tako je na predvečer prepevalo v 27 krajih 110 pevskih zborov s 4600 pevci slovenske narodne, borbene in druge pesmi.

Tudi na Gorenjskem smo organizirali koncerte v štirih krajih in to na Primorskem in Visokem pri Kranju, v Virmašah pri Škofji Loki in na Javorniku. Koncert na Javorniku je bil v domu upokojencev. Poleg moškega pevskega zbora Vintgar z Blejske Dobrave pod vodstvom Alojza Vengarja, moškega zbora Društva upokojencev Jesenice pod vodstvom Janeza Ponikvarja sta nastopili še folklorna skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela in folklorna skupina Podkoren.

Prireditve na Javorniku je zelo lepo uspela, saj so to dokazali poslušalci v nabito polni dvorani in v ostalih prostorih doma društva upokojencev. Pevci in plesalci iz naše občine so tako v soboto uresničili

delček zamisli in ideje, naj na predvečer tabora poje vsa Slovenija.

V nedeljo zjutraj smo se odpeljali pevci pevskih zborov Vintgar in DU Jesenice na XII. pevski tabor, ki je bil letos posvečen 40-letnici osvobodilne fronte in vstaje slovenskega naroda. Tudi pesmi za sklepno prireditev so bile prilagojene tej obletnici. Množičnost in zavzetost postajata vse bolj značilni lastnosti pevskega tabora, kar dokazujejo vedno večje število pevskih zborov po vsej Sloveniji in med našimi rojaki v zamejstvu in vedno večje zanimanje ljudi za pevski tabor.

Slavnostni govornik na taboru je bil znani slovenski pesnik in pisatelj Matej Bor, ki je napisal tudi pesem Hej brigade, katero so na taboru začeli peti vojaki garnizije iz Ljubljane, pridružil pa se jim je še vseh 7000 pevcev.

Da pevski tabor predstavlja resnični praznik slovenske pesmi, dokazuje vedno večje število zborov, saj je prišlo iz zamejstva deset pevskih zborov in več kot 70 zborov iz organizacij združenega dela.

Tokrat so tudi podelili priznanja zborom in pevovodjem za pet in desetletno sodelovanje na pevskega taboru.

K prisrčnemu srečanju sta pripomogla tudi lepo vreme in solidna organizacija, za kar lahko čestitamo vsem organizatorjem tabora, pevovodjem in pevcem.

F. Jelenc

NEUTRDLJIVA FOLKLORA DU JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Folklorna skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela neutrudno z vsakotedenskimi vajami izboljšuje kvaliteto že naučenih plesov, vadi pa tudi nove. Veča se tudi število nastopajočih. Trdo delo rojeva uspehe. Člani so vedno pripravljeni za nastope v domači občini ali drugje. Zavedajo se, da je to priznanje njihovega dela, ki ga uspešno vodi Gabrijel Peternej.

Preveč bi bilo opisovanja vseh nastopov v tekočem letu, saj so plesali: na področnem srečanju folklornih skupin Gorenjske v Mojstrani, v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku (dvakrat), v domu dr. Franceta Berglja na Jesenicah, v svojem domu na Javorniku, na srečanju težjih invalidov Gorenjske na Jesenicah in drugje.

Povsod so nastopali z željo, da nudijo gledalcem lep kulturni užitek in da ohranjajo ljudsko plesno zapuščino. Nekoliko dlje se bom pomudila le pri nastopih 14. marca v Žireh in 7. junija v Postojni. V veliko zadovoljstvo gostov so nastopili 6. maja tudi v hotelu Kompas v Kranjski gori.

V Žireh, kjer je bilo že 1943. leta večje osvobodeno ozemlje na Gorenjskem, smo za njihov kulturni teden pripravili celovečerni program, v katerem so sodelovali: ženski pevski zbor našega društva, ki ga vodi Franc Veber, humoristka Branka Smole in humorist Vinko Knaus, folklorna skupina in instrumentalni ansambel Veseli upokojenci.

Nastopajoči so se spomnili 40-letnice vstaje in tragičnega 4. januarja 1944 v Žireh, ko so zaradi izdajstva Nemci napadli štab Vojkove brigade in je med umikom iz Žirov padlo osem vojakov.

Med plesi je bila gledalcem zelo všeč svatovska polka in že tradicionalen zaključek spleta s simboličnim kolom in pesmijo Jugoslavija.

Dvorana v kulturnem domu je bila skoraj polna. Ob našem prihodu in ob zaključku kulturnega programa nas je pozdravil in se zahvalil nastopajočim predsednik domačega društva upokojencev Rado Kosmač. Po nastopu smo se v bližnjem gostišču s člani odbora društva in nekaterimi gledalci pogovarjali, drugi so ob igranju našega ansambla zapeli in zaplesali.

Nepozaben nam bo ostal tudi spomin na gostovanje v Postojni ob praznovanju tedna starejših prebivalcev, kamor nas je povabilo tamkajšnje turistično društvo.

Zaradi slabe zveze z vlakom smo se odpeljali z avtobusom. Nastop je bil napovedan že za 14. uro, kar je za naše pojme dokaj zgodnji popoldanski čas, zlasti še, če upoštevamo še turistični značaj Postojne.

Nastop bi moral biti v spominskem parku, polnem zelenja in starih smrek ob domu upokojencev, borcev in invalidov. Zaradi deževja pa je bil predstavljen v kinodvorano.

Prostor s 600 sedeži se je pričel sprva le počasi polniti in z dokaj mešanimi občutki smo poslušali »poročila« o številu prihajajočih. Niso bila najboljša. Kljub temu smo, na željo turističnega društva, začeli točno. Naš program je bil odmerjen za poldruge uro (ob 16. uri se je začela že kinopredstava!).

Najprej je instrumentalni ansambel Veseli upokojenci: Gabrijel Peternej in Stane Goršek-harmoniki ter Drago Jakšič-kitara, zaigral Avsenikovo polko Na Robleku, sledil je pozdrav predstavnika kulturne skupine Avgusta Jelena, za

njim pa je ženski zbor pod vodstvom Francija Vebra zapel nekaj pesmi. O delu in prizadevanjih našega društva upokojencev je v zelo izbranih besedah spregovoril podpredsednik društva Jaka Svetina in čestital navzočim k praznovanju tedna starejših prebivalcev, obenem pa izrazil najboljše želje vseh naših članov za njihovo dobro. V prvem delu je ob spremljavi harmonike in kitare zapela Pepca Prašnikar, član kulturne skupine pa je občuteno podal Sončno molitev Toneta Čufarja.

Odmor sta izpolnili članica pevskega zbora in folklorne skupine Cilka Peternej s prijetnimi gorenjskimi šalami in mala Katjuša Karlin z izgranim na piščalko. Dvorana se je še neprestano polnila.

V drugem delu se je predstavila folklorna skupina, katero sta na oder pripeljala prva začetnika te kulturne dejavnosti: Marija Heberle in član skupine Peter Obid. Uspešen nastop folklorne skupine so izpolnili z recitacijo M. Vilharja Postojnska jama in raznimi pevsкими vložki, v katerih sta nastopili Karla Bogataj in Pepca Prašnikar. Za zaključek nastopa so tudi v Postojni zaplesali kolo Jugoslavija, ki ga je vodila Slavka Jurjevčič. Med našim nastopom se je v dvorani nabralo preko štiristo poslušalcev in gledalcev, ki so navdušeno že med samim nastopom aplavdirali nastopajočim, katerim se je z lepo zaključno besedo in cvetjem zahvalil tajnik tamkajšnjega društva upokojencev Lojze Bajc.

Po nastopu so nas gostoljubni domačini povabili v svoj park, kjer smo se ob sokovih in koprski črni pogovarjali tudi o delu, ali pa se ob igranju našega ansambla veselo vrteli. Folkloristi so še enkrat zaplesali nekaj plesov, tudi za tiste gledalce v parku, ki se niso med »starejšimi«.

In kaj je bilo najlepše? Ko smo se vračali iz kinodvorane, so nam obiskovalci in obiskovalke stiskali roke, se zahvaljevali in izkazovali svojo hvaležnost z željo, da še pridemo. Pogled na mahanje rok z mnogih oken in ulic je bil dokaz, da so bili zadovoljni. To pa je bil tudi naš namen.

Naši folkloristi ne bi bili dovolj delavni upokojenci, če ne bi šli tudi na kmečko ohcet '81. Kar dvajset jih je bilo v povorki, pa saj ste jih morda videli na TV? Pravijo, da kamor pridejo, povsod privabijo sonce. Tako je bilo v Postojni in tako v Ljubljani.

Ko so se naplesali po ljubljanskih ulicah, so se vrnili v svoj dom na Javorniku, kjer je bil koncert moškega pevskega zbora Vintgar z Blejske Dobrave pod vodstvom Lojzeta Vengarja in moškega pevskega zbora DU Jesenice pod vodstvom Janeza Ponikvarja. Zaplesali so še tu, čeprav utrujeni od celodnevnega napora, tri ples.

Tudi v prihodnje imajo še veliko načrtov, kajti volje in vztrajnosti jim ne manjka. Želimo jim še veliko lepih uspehov.

JT

OB LETOŠNJEM DNEVU CIVILNE ZAŠČITE

Ob letošnjem 20. juniju – dnevu civilne zaštite so v jeseniški občini izvedli več uspešnih akcij in tekmovanj. Organizirali so jih občinski štab civilne zaštite občine Jesenice, oddelek za ljudsko obrambo skupščine občine Jesenice in občinski odbor Rdečega križa Jesenice.

Najprej so izvedli tekmovanje ekip prve medicinske pomoči. Sodelovalo je 68 ekip iz TOZD in drugih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti in občinskega združenega odbora civilne zaštite. Zmagala je ekipa Iskre z Blejske Dobrave pred ekipo občinskega združenega odbora in ekipo krajevne skupnosti Blejska Dobrava.

V okviru dneva civilne zaštite so pripravili tudi tekmovanje gasilskih enot civilne zaštite, ki je potekalo pred gasilskim domom Železarne v sodelovanju s poklicno gasilsko in reševalno četo Železarne. Nastopilo je 17 desetlin iz TOZD, krajevnih skupnosti in občinskega odbora civilne zaštite. Na tem tekmovanju je bila najboljša desetina iz Smokuča iz krajevnih skupnosti Žirovnica, druga je bila desetina krajevne skupnosti Blejska Dobrava, tretja pa desetina krajevne skupnosti Planina pod Golico.

Obe tekmovanji sta kljub slabemu vremenu uspeli, znanje ekip pa je pokazalo, da so se resno lotile dela in priprav. Pred tem je za vse člane ekip obeh tekmovanj od aprila do

junija potekalo dopolnilno izobraževanje.

Občinski štab civilne zaštite občine Jesenice je pripravil tudi slavnostno sejo, na kateri so pregledali delo štabov civilne zaštite v preteklem srednjeročnem obdobju in opredelili smernice za razvoj civilne zaštite do leta 1985. Na seji so podelili priznanja zaslužnim za razvoj civilne zaštite v jeseniški občini.

Zlate značke civilne zaštite so prejeli: Stanko Tramte, Rudi Kocjančič, Anka Šlibar, Anton Munda, Janez Bohinc, Ivan Peskar, Franc Ferik, Janez Dolžan, Stane Zorman in Vitomir Rauhekar.

Poleg navedenih akcij in tekmovanj v okviru dneva civilne zaštite pa delo občinskega štaba civilne zaštite občine Jesenice uspešno poteka po sprejetem letnem programu.

V jesenskem času med drugim pripravljajo vaje gasilskih enot civilne zaštite za reševanje z najbolj ogroženih predelov na Jesenicah in v celotni občini.

J.R.

IZLET V BRATISLAVO

Društvo upokojencev Javornik-Koroška Bela je organiziralo tridnevni izlet z avtobusom v slovaško prestolnico Bratislavo. Ko je večina Jeseničanov še spala, smo krenili v jasem, svezem petkovem jutru proti Ljubljani. Mejne formalnosti so bile hitro opravljene. Zelo strma cesta se je spuščala v rida in za marsikoga v zelo grozljivo globel. Še nekaj zavojev navzgor, pa je bila pred nami zavezana Drava, ki nekaj kilometrov nižje žene turbine. Vodička Štefka nas je med potjo seznanjala z vsemi zemljepisnimi in zgodovinskimi posebnostmi kraja, skozi katere smo potovali. Naj bo to prilika za zahvalo: bila je neutrudna, pojasnila je včasih zabelila z domiselno šalo, včasih pa tudi s potrebnimi navodili o našem ravnanju v »tujini«. Še enkrat ji hvala, priznanje pa smo ji že tako izrekli za njeno široko obzorje.

Celovec smo hitro prevozili, brželi smo po središču nekdanje Karantane mimo Gospe svete in knežjega kamna, nekam skromno skritega med dreve nekaj mitrov od ceste. Kakšna neenakost nekdanje slave in sedanega položaja slovenskega življa tod. Prvi postanek smo imeli v manjšem kraju. Pod vtisi lepo urejene Zgornje Stajerske smo se spomnili pri Judenburgu usode kranjskih Janezov že ob skorajšnjem koncu prve svetovne vojne. Za Leobnomo smo kmalu zapustili prijazno spremljevalko Muro pri mestu Bruck a. M. Skoro neopazno smo se začeli vzpenjati ob rečici Murz proti slovenskemu Semmeringu. Kraj je razstresen po okoliških vzpetinah s slikovitimi hoteli, penzionci in žičnicami. V elegantnih serpentinah vodi cesta navzdol v ravninski Spodnjo Avstrijo, mimo številnih naselij, mimo Dunaja proti vzhodu. Vožnja po nekoliko valoviti pokrajini nas je osvežila. V daljavi smo zagledali že obronke Malih Karpatov, dokaz, da se bližamo nečemu novemu, neznanemu. Zagledali smo tudi že mogočnega grad na vzpetini sredi Bratislave. Ta pogled spominja na naš Ptuj, če se mu bližamo iz zahodne smeri. Zagledali smo tudi mogočnega stebra – nosilec novega mostu čez Donavo, ki predstavlja izjemen tehnično gradbeni objekt. Na vrhu dvokrakega stolpa je razgledna okrogla restavracija, vsa v steklu, iz katere je čudovit razgled na vse strani. S tesnobno v srcu smo pričakovali srečanje s Slovaško in Slovaki.

Na avstrijski strani so bile obmejne formalnosti hitro opravljene, kaj bo pa nekaj deset metrov naprej? Z mešanici občutki smo molče opazovali številne uslužbenke v podobnih uniformah, s kapami različnih barv, oboroženih z brizgalicami. Kako bodo sprejeli brate z juga? Izgleda, da ves aparat deluje sinhrono: od odpiranja prve težke zapornice, kateri bi bil kos le tank, do pregledov potnih listov, prtljajnikov, pa še pregledov podvozja avtomobilov in avtobusov. Znak za odhod smo pričakali z očitnim olajšanjem. Opazili smo, da se pred nami že odpira druga tesna »barjera«. Vzdržalci ceste se vleče žično ovira, vredna frontne črte, nato se v pravem kotu obrne proti zahodu med polja. Na obeh straneh žične ovire je čist prostor, mogoče širok dva metra, brez vsake travce. Tam tudi stoji visok opazovalni stolp kot predstraža za vstop v drug, oziroma povratek v naš svet. Za prvim ovinkom so že čakali menjalci denarja, na pogled bolj podobni neurejenim postopcem, vendar založeni s kronami. Zgleda, da so zelo večji tega opravila, kajti preračunavanje jim gre brez kurznih tabel hitro od rok. Vse dotlej nisem opazil na nobenem obrazu nasmeška v znak dobrodošlice. Po nekaj kilometrih vožnje skozi stari predel mesta, smo prispeli do hotela Bratislava, ki ima za naše pojme veliko zmogljivost, skoraj 1000 postelj v 380 sobah; nekaj je dvo, nekaj pa troposteljni. V recepciji je bilo hitro opravljeno, kajti tamkajšnji vodič je poskrbel za hitro razmestitev po sobah. Zelo se je prilagajala hladna prha po skoraj 500 km vožnje. Vodička Štefka nas je že med vožnjo podučila o vsem potrebnem, tako da je bilo srečanje v takem okolju prijetno. V hotelu je več salonov, v katerih strežijo hladno vlnjuni natakariji. Postregli so nam z izdatno, pa tudi okusno večerjo. Jedi so seveda pripravljene na drugačen način. Vsaj jaz sem imel občutek, da je vse precej sladkano, toda čisto in lepo servirano. Pri mizah smo se začeli v zadregi spogledovati, se nasmihati, nazadnje pa ugibati, kako se kaki jedi reče in kako se pripravi.

Po programu je bil naslednji dopoldan namenjen nakupom. Odšli smo se z avtobusom v središče starega mesta, kjer stoji ogromna stavba veleblagovnice Prior. Stavba je izdelek moderne arhitekture sredi starih, delno porušanih hiš. Verjetno je mestno središče v načrtu rušenja in novogradnje. Tudi prenova tračnic za tramvaj spada v

ta načrt. Čudno, pri nas rušimo stare, neonesnaževalne naprave, tamkaj jih gradimo na novo. Porazgubili smo se v množici tisočev nakupovalcev. Tiste dni je bil namenjen v Bratislavi atletski miting. Zbrali so se mladi ljudje vseh barv in ras. Prevladovali so črnici iz afriških držav, tudi Arabci v belih bur-nutih niso bili redki. Blagovnica je založena z vso mogočo kramo, dobiči je moč res vse, kar sodi v sodobne človeške potrebe, razen seveda motorizacije. Od globine žepa so bile odvisne tudi nakupovalne želje. Dokaj ugodna neuradna menjava dinarja za krono naredi izdelke razne konfekcije mnogo cenejše, kot so pri nas, seveda pa uradna menjava in primerjava njihovih poprečnih osebnih dohodkov da povsem drugačno sliko.

Po izdatnem kosilu je bil ves popoldan namenjen ogledu znamenitosti mesta. Vodič je bil upokojeni profesor, ki je odrasel in se verjetno šolal pri nas, zato je govoril brezhibno srbohrvaščino, razumel pa je tudi slovensko in je imel preteklost Bratislave, pa tudi širše Slovaške takorekoč v mezinju. Bil je edini človek, ki sem ga med tisočih resnih obrazov videl nasmejanega. Razkazal nam je mestni del, ki je zgrajen že na obronkih Malih Karpatov, predstavlja pa obširno naselje razkošnih vil sredi obširnih vrtov, katerih pa kot izgleda današnji lastniki ne morejo vzdrževati. Na vrhu kopastega griča je razvrščen kompleks spomeniških objektov v spomin rdečearmejskim, ki so padli za osvoboditev mesta in pri napredovanju v smeri Dunaja. Delo je res veličastno, verjetno eno največjih, kar jih je bilo postavljenih v spomin velikih bitk v drugi svetovni vojni. Granit in bron sta glavna materiala, spojena v edinstveno harmonijo z okoljem, kjer spomenik stoji in od koder je razgled na vse strani. Naša vodička in še slovaški vodič sta orisala preteklost od začetkov naselitve Slovačkov pod knezom Mojmirom do poznejših borb za samobitnost tega naroda. Nadvlada Madžarov, Poljakov, pozneje Čehov, vse to je zaziralo njihov samostojni razvoj. V teh osamostojitvenih naporih je njihova pot podobna naši slovenski. S spoštljivostjo omenjajo narodnega junaka Jana Žižko in preporoditelja Ljudevita Štura. Ponašajo se s svojo Bratislavo, ki je bila dolgo leta prestolnica Madžarske in kjer je bila v cerkvi Sv. Martina okronana leta 1741 avstrijska cesarica Marija Terezija še za ogrsko kraljico. Starinska cerkev, z bogato pozlačeno streho zvonika deluje kot spomenik nekdanjih časov.

Zdaj šteje mesto okoli 300.000 prebivalcev, širi pa se v ravnico proti

vzhodu. Novo naselje daje vtis razvlečenega blokovega mesta, kjer naj bi nastanili še 400.000 ljudi. Stavbe so ogromne, segajo do devet nadstropij. Ocenili smo, da v vsako lahko spravijo 300 družin. Gradbišča so na prvi pogled neurejena, povsod naokoli leži gradbeni material, prekopane ulice, še neurejeni parki, vse to priča o širokem razmahu stanovanjske gradnje. Fasade so enolične, nikjer ni videti napisov, kje naj bi bile bravnice, trgovine, gostilne, pa še razna drobna uslužnostna obrt za vsakdanje potrebe prebivalstva.

Na povratku smo si še ogledali stari cesarski Dunaj. Vstopnina v letni dvorec Schönbrunn je zasoljena, toda ogled je vreden te cene. Stara, mogočna monarhija si je pač lahko privoščila zgraditi stavbe takih razsežnosti, z notranjo opremo, katere vrednost je težko oceniti. Na voljo so posebni vodiči, ki v mnogih jezikih razlagajo to razkošje številnim obiskovalcem. Čuti se, da živi ves Dunaj od turizma. Tujci se tajejo po ulicah, lokalih, cerkvah, vprežne kočije prevažajo radovedne, po izgledu petične tujce po dvoriščih in ulicah okoli Hofburga, starega veličastnega cesarskega dvora. Kočijaži nosijo polcilindre, spomin na stare, za Dunaj dobre čase črnozlate monarhije. Dunaj znotraj Ringa predstavlja po arhitekturi slavne čase baroka, sem in tja tudi rokokoa, pa cerkve z izrezljano gotiko kot Štefanskim, votivna cerkev in še bi lahko naštevali. Stare fasade palač obnavljajo. Na zidovih nisem nikjer opazil sledov vandalizma, pobalinstva, nikjer opraskanih, popisanih, poslikanih ometov, kar je v očitem nasprotju s tem, kar je pri nas opaziti na vseh novejših zgradbah. Verjetno so tudi stopnišča bolj očuvana, skrb za red občutiti povsod. Smo bogatejši, ali morda brezbržnejši in neodgovornejši od vsega okoli nas? Vse to bogastvo v stavbah, mogočna plastična okrasja so stala veliko denarja in žuljev ljudi in to drugi cenijo in ohranjajo nedotaknjeno.

Popoldne smo se napotili proti domu po isti poti. Nekje med Bratislavo in Dunajem smo se ustavili na rahli vzpetini, kjer je odkopano in seveda ohranjeno vojaško taborišče iz rimskih časov Carnuntum – le delček zgodovine nedaleč od nas. Obcestna poselitve je vzor urejenosti in tradicionalne izkoriščenosti zemljišč. Sofer Lojze nas je varno vozil skozi naselja, ki bleste od čistote. Nikjer ni opaziti divjih smetišč, nikjer ne v mestih, ne na podeželju ni odpadkov, raznih papirčkov, čikov in druge navlake. Polja v nizinah, travnata pobočja hribov, redke a lepo urejene kmetije niso samo paša za oči, pač pa so do-nosnost. Zapuščeni, neobdelani predelov nisem opazil nikjer.

Polni lepih vtisov smo zadihali naš planinski zrak na Ljubljano.

ŠT

NAŠ ZAKLJUČNI IZLET

Že od začetka šolskega leta smo se pripravljali na zaključni izlet tako, da smo varčevali denar v pionirski hranilnici. Mislili smo, da bi za zaključni izlet potovali po Jugoslaviji kot učenci prejšnjega osmega razreda, pa se nam je ponudila priložnost, da skupaj z jeseniškimi invalidi obiščemo Titov grob na Dedinju.

Vsi smo se dobre volje 16. junija ob 20. uri s potniškim vlakom odšli iz Jesenic do Ljubljane, iz Ljubljane pa z brzovlakom v spalnem vagonu do Beograda. Vozili smo se vso noč, zato smo skoraj vso pot spali. V Beograd smo prispeli okoli sedme ure jutraj. Na železniški postaji v Beogradu nas je že čakal vodič in avtobus, s katerim smo se odpeljali na Dedinje.

Na Dedinju smo najprej obiskali Hišo cvetja. Zelo me je pretreslo, ko sem šla mimo Titovega groba. Ves čas sem tiho ponavljala besede: »Tito, še živiš in boš živel v nas!« Vrsti se je kar prehitro pomikala mimo groba in kmalu smo bili zopet zunaj hiše.

Po tem smo obiskali Muzej 25. maja. V muzeju so razstavljena darila, ki jih je tovariš Tito dobil, ko je obiskoval ljudi po Jugoslaviji in tuje državnike, medalje, s katerimi je bil odlikovan doma in v tujini, lo-

kalne in zvezne štafetne palice in še vrsta drugih predmetov.

Že malo utrujeni, zamišljeni in polni nepozabnih vtisov z Dedinja, smo se odpeljali na Avalo, kjer sta grob in spomenik neznanemu junaku, ki ju je izdelal kipar Ivan Meštrovič.

Z Avale smo se odpeljali na Kalemegdan. S Kalemegdanu je čudovit pogled na sotočje Save in Donave. Na Kalemegdanu smo si ogledali vojni muzej, vodnjak in grobnice narodnih herojev: Iva Lola Ribarja, Moše Pijade, Džura Đakovića in Ivana Milutinovića.

Ves čas vožnje po Beogradu nam je vodič razkazoval še druge znamenitosti našega glavnega mesta.

Popoldan smo imeli dve uri prosto, da smo si lahko po svoje ogledovali Beograd.

Po večerji smo se okoli 22. ure odpeljali iz Beograda domov.

Ponosna sem, da sem obiskala zadnje počivališče tovariša Tita. Hvaležna sem vsem, ki so nam omogočili tako lep izlet. Še posebej pa se vsi učenci osmega razreda zahvaljujemo odboru za kadre in družbeni standard železarne Jesenice, ki nam je za zaključni izlet namenil nekaj denarja.

Tadeja Turk, 8. r
OŠ Polde Stražisar

DOPUST – DOŽIVETJE ALI DOLGČAS?

Ker se je začel čas letnih dopustov, ne bi bilo odveč nekaj besed o tem, kako naj bi dopust preživeli, da ne bi prišli na delo še bolj utrujeni, kot smo odšli. Naj tega članka nihče ne razume kot posiljevanje bralcev s piščevimi osebnimi nazori; z njim bi le rad opozoril tudi na drugačne načine preživljanja letnega oddiha, kot so pri nas v navadi. Izbira pa tako in tako vsak sam – v skladu s svojimi lastnimi nagnjenji in seveda možnostmi.

Tednik Teleks je imel pred leti sezonsko rubriko POČITNICE DRUGAČE, v kateri nas je – med drugim – svobodni pisatelj Mate Dolenc navduševal za podvodni ribolov, nadebudni mladi novinar in svetovni popotnik Zvone Šeruga pa nas je skušal prepričati, da ni lepšega, kot se voziti s kolesom po Sahari. Morda res – za nekatere. Pa poskusite prepričati plavčarja ali martinarja iz Železarne za tak podvig.

Rekel vam bo, da se iz njega norčuje – in prav bo imel. Njemu je od vseh daljnjih tujih dežel še najbolj pri srcu domača vas v Bosni, na Kosovu, ali kjerkoli že in od vseh pustolovskih potovanj ga še najbolj navdušuje vožnja s traktorjem od enega konca njeve do drugega ali gozdarjenje. Od vročine, prahu in telesnega naprežanja izčrpanemu organizmu pač ni do športnih podvigov in duh se še najbolj spočije v

toplem zavetju domačega ognjišča, v bližini žene, otrok, sorodnikov in prijateljev.

Sicer pa to pisanje ni namenjeno njim. Ti že vedo, kako aktivno preživeti dopust – in še prekratek jim je. Večina pa se nas pri delu le ne napreza pretirano, doma nas ne čakajo neobdelana polja in ni se nam treba leto in dan stiskati med neprijaznimi zidovi samskih domov in podnajemniških izb, da bi potem nekaj bornih tednov smeli svobodno dihati domači zrak pod domačo streho med domačimi ljudmi.

Že res, da je življenje borba in denar sveta vladar in rana ura zlata ura in da se brez muje še čevljev ne obuje, pa tudi kanarčki in ribice v akvariju morajo vsak dan jesti. Toda – ali smo kdaj pomislili, da imamo poleg dolžnosti do drugih tudi dolžnosti do sebe? Kako bomo razveseljevali druge, če pa si sami nikdar ne privoščimo nobenega veselja? Redni letni dopust je enkratna priložnost, da vsaj za nekaj časa izprežemo iz vsega, kar nas med letom obremenjuje in da zavzamemo zdrav, sproščen odnos do ljudi in stvari, ki nam sicer dan za dnem cefrajo živce in jemljejo spanje. Saj ljudje nismo le vprežna živina, nismo le žabe, ki regljajo sredi mlak, vsaj malo in vsaj včasih bi morali biti tudi albatrosi, ki se navdušujejo nad svojim lastnim letom.

Nihče od nas ni nenadomestljiv – tudi tisti ne, ki o sebi mislijo, da so. Tovarna bo tudi brez nas nekako shajala štirinajst dni. Otroke pošljimo v kolonijo, za kanarčke in zlate ribice nam bodo z veseljem poskrbeli prijazni sosedje, plevel na vrtu na se tudi ne bo tako razrasel, da se bi bilo mogoče opleti, ko se vrnemo.

In zdaj?

Vse naše tihe želje, vsi naši zatrti talenti in skrite sposobnosti, ki smo jih med letom tako vztrajno in dosledno zanemarjali, imajo zdaj priložnost za nesluten razvoj. Kdaj smo ženo zadnjič peljali v kino ali na čolnarjenje v Bohinj? Kdaj so nas že povabili prijatelji, pa nismo nikoli utegnili, ker so tako daleč in nismo vedeli, kam z otroki. Nas zanima glasba? Pojdimo na koncert, četudi v Ljubljano, saj ni tako strašno daleč. Bi se radi malo razgibali? Vpišimo se v teniški klub ali pa se pridružimo sosedovim mulcem, ki se na dvorišču podijo za žogo. Nič zato, če jih imamo že čez trideset in nismo več tako spretni in eksplozivni kot nekdaj. Zadihali in oznojili se bomo pa le – in to je tudi nekaj. In na nočni omari nam gotovo leži kakšna knjiga, ki smo jo že najmanj desetkrat začeli brati, pa nismo nikoli prišli dlje od prvih nekaj strani, ker nas je, utrujene od naporega delavnika, zmeraj prej pobral spanec. Zdaj jo imamo čas prečitati do kraja.

Imamo radi hribe? Pojdimo na Triglav, nihče nas ne sili, da ravno čez Severno steno. Nam je Triglav predalč in prestirn in preveč obljuden? Saj imamo tudi Mežakljo in Jelenkamen, kjer nas gotovo že celo večnost ni bilo, čeprav ju imamo pred nosom.

Smu morebiti navdušeni gledalci hongkoških karate filmov z Bruce Leejem v glavni vlogi? Ali ne bi bilo bolj pametno, da bi se sami vpisali v

tečaj karateja in naredili kaj koristnega s tem v zvezi?

Smu ljubitelji vesternov, nočni jezdec po sanjskih prerijah? Do kanjonov reke Kolorado je daleč, do Niagarskih slapov in Skalnega gorovja nič bliže. Ko tako grejemo stole v kinu Radio ali doma pred televizorjem in se v duhu selimo v vse te nam nedosegljive pokrajine, prepolne naravnih in drugih čudes, ne zavedajoč se, da postajamo že po malem shizofreniki, ostaja naš domači, jugoslovanski divji zahod neznan in osamljen. Na Plitvičkih jezerih ste mogoče že bili, tudi na slapovih Krke pri Skradinu, v veliki Paklenici pa že skorajda ne več – če niste slučajno plezalci in hodite prodajat kožo na Aniča kuk. Velika Paklenica je na Velebitu in v njej (in na Plitvicah) so nekoč smelali koprodukcijski film Zaklad pri Srebrnem jezeru, ampak Velebit je velik in Velika Paklenica še zdaleč ni edini kraj, kjer bi si lahko – s šepcem domišljije seveda – zrezali svoj privatni vestern. Ko takole polezavate na vročem pesku kje v Senju ali Starigradu, se vam zdi Velebit pust in dolgočasen – ena sama velika, od sonca razblejena skala. A v resnici še malo ni tak. Če se boste naveličali lenariti ob morju in si boste vzeli dva dni časa za vzpon na Velebit, boste videli marsikaj: zapuščene pastirske naselbine, prostrana planinska polja polna žajblja in resja in celo prave pravcatе pragozove (Ramino korito, Jelova ruja...)

In ne samo Velebit... Tisti naši vrli »planinci«, ki so se zapisali že v vseh visokogorskih beznicah od Komne do Pokljuke, bi lahko vedeli, da so v Bosni in Črni gori vrhovi, ki po svoji divji lepoti prav nič ne zaostajajo za Julijci in Grinjavci: Maglič, Durmitor, Korab, Prokletije... Res pa je, da se je treba malce potruditi, če hočemo priti do njih. In medtem ko poznamo Bled in Bohinj kot svoj žep in se mimo Sedmerih triglavskih jezer stekajo prave romarske poti, smo komajda slišali za Vransko jezero na Cresu in Crno jezero v Durmitorju, za tak biser, kot je Blidinje jezero v masivu Čvrsnice, pa še to ne.

In da ne bom delal reklame samo za hribe: če vas bo pot zanesla na kosovski podeželje, se boste lahko do mile volje najedli najboljšega bureka in kislega mleka na svetu in še za popotnico vam ga bodo dali. In če bi radi, da bi vam ostal letošnji dopust še v lepšem spominu, se peljite s splavom po reki Tari navzdol. Lahko se vam celo zgodi, da vam bo splavar zaupal krmilno veslo in počutili se boste kot pravi pravcati kapitan na ladji...

Naj končam. Ko govorim o »drugacnem« dopustu, ne mislim samo na spoznavanje novih krajev in novih načinov potovanja. Mislim tudi takole: treba je razviti tisti boljši, iskrivejši del našega bitja, ki v običajnem delovnem vsakdanjku nima dovolj svetlobe in toplote, da bi se razvil. Če že ne drugega, si kupimo novo obleko, si omislimo novo ljubezen. In če niti to ne, se o starih stvareh vsaj na novo sprašujemo in si poiščimo nove odgovore na stara vprašanja. Kdo ve, če bomo drugo leto ob tem času še pri pravi volji in močeh za take blagodejne pustolovščine.

E. T.

REDNA SEJA SKUPŠČINE ZTKO JESENICE

V torek, 23. junija, so se na redni seji sestali delegati občinske zveze za telesno kulturo Jesenice. Čeprav je že čas dopustov, se je seje udeležilo 30 delegatov in je bila skupščina sklepčna.

Zveza združuje 49 organizacij, ki se v naši občini ukvarjajo s telesnokulturno dejavnostjo. Po dveletnem popolnem mrtvilu je bila zveza ponovno konstituirana v lanskem septembru. Novo izvoljeni organi zveze so se zavedali položaja, v katerem je bila takrat zveza in se z vso odgovornostjo lotili sanacije položaja.

Delegati so tako najprej poslušali obširno poročilo predsednika izvršnega odbora Alojza Ferbežarja, v katerem je v celoti prikazal vso problematiko in opravljeno delo v času od septembra do sedaj. Iz poročila lahko povzamemo, da je izvršni odbor največ časa posvetil pripravi programa zveze, organizaciji in programom komisij za šolska športna društva, za množično rekreacijo in vrhunski šport. Vse tri komisije so pripravile svoje programe dejavnosti. Pri tem je pomembno poudariti, da sta komisiji za šolska športna društva in množično rekreacijo program tudi uspešno izvrševali, žal pa komisija za vrhunski šport še ni prišla z izvrševanjem svojih nalog zaradi objektivnih, deloma pa tudi subjektivnih težav. Zato je predsednik te komisije zaprosil za razrešnico, kar je izvršni odbor sprejel in bo v jeseni že znana nova kadrovska rešitev. Veliko dela je bilo opravljeno tudi pri oblikovanju novih pravil zveze, ki bodo sedaj v javni razpravi do jesenske skupščine. Pri tem velja poudariti, da je pri pripravi pravil levji delež opravil Janez Poljšak kot pravnik, za kar se mu je predsednik tudi javno zahvalil.

V letošnjem letu je ZTKO prvič pregledala vse priprave programe in finančne plane organizacij in nato skupaj s telesnokulturno skupnostjo opravila razdelitev sredstev.

Na svojih sejah je izvršni odbor razpravljal tudi o tekočih prejetih vprašanjih telesne kulture v občini (slabo vzdrževani objekti, težave odbojarskega kluba, finančno stanje v delovni skupnosti pri ŠSD itd.). O problemih vzdrževanja objektov je izvršni odbor poslal pismo vsem organom v občini, objavljeno je bilo tudi v Železariju, sedaj pa pričakuje odgovor.

Če sedaj strnemo obširno poročilo v en stavek, lahko mirno napisemo: »ZTKO je ponovno živela!«

V nadaljevanju so delegati poslušali tudi finančno poročilo. Ker pa je bilo tako finančno poročilo kot tudi poročilo predsednikov posameznih komisij že v gradivni posredovano delegatom, so jih po krajši razpravi soglasno sprejeli.

Delegati so potrdili na predlog razpisne komisije in izvršnega odbora zveze za organizatorja telesne kulture pri ZTKO Jesenice Zdenko Špenjar, športno delavko in študentko zadnjega letnika VŠTK – smer rekreacija, ki je tudi stipendist zveze. Prav tako so potrdili tudi opis del in nalog za to delovno mesto.

V nadaljevanju seje so v razpravi o vzdrževanju, oziroma nevrzdrževanju športnih objektov spregovorili delegati, iz njihove razprave pa lahko povzamemo, da je stanje slabo in nevrzdrženo, denarja pa je vedno manj. Iz alpe ulice, v kateri smo se znašli, je izhod samo v skupni akciji vseh, tako telesnokulturnih kot tudi družbenopolitičnih organizacij v občini.

Naj to poročilo s skupščine ZTKO Jesenice zaključim z ugotovitvijo večine delegatov: Končno je ZTKO resnično postal organ, ki se je tvorno vključil v reševanje in oblikovanje telesne kulture v občini, delo je začelo, vendar so pred organi zveze kot tudi pred vsemi organizacijami, ki so članice ZTKO, še ogromne naloge in še veliko dela, preden bo dosežena raven, na kateri je telesna kultura v občini že bila.

B. r.

Dopisujte

**ZVEZLA TELESNOKULTURNIH ORGANIZACIJ JESENICE IN PLAVALNI
KLUB JESENICE**

obveščata vse ljubitelje plavanja, da je **ORGANIZIRANO** rekreacijsko plavanje za vse občane naše občine staršice od 18 let v kopališču Ukova na Jesenicah vsak **TUREK** in **ČETRTEK** od 19.30 do 21. ure pod strokovnim vodstvom. Pričetki bomo v torek 7. julija.

Voda je ogrevana, vstopnina pa je 10 din.

ZTKO in plavalni klub ORGANIZIRATA akcija pod geslom »NA PLAVANJU SE DOŠEJO«

Akcije se lahko udeležijo:

- otroci do 10 let starosti, ki preplavajo širino bazena,
- otroci od 10 do 15 let starosti, ki preplavajo 50 metrov (dolžina bazena),
- odrasli, ki preplavajo 200 m
- moški, ki preplavajo 300 m — vse v prostem stilu.

Vsak udeleženec, ki uspešno preplava zahtevano dolžino, prejme značko **TEM FLAVALEC**.

Preizkušanja bo na kopališču Ukova 9. julija ob 17. uri.

Organizatorja zbirata prijave eno uro pred pričetkom akcije na kopališču Ukova.

Začetni 20-urni plovski tečaj za občane Jesenic bo od 6. julija do 17. julija na kopališču Ukova na Jesenicah.

Tečaj bo potekal v obliki teoretičnega in praktičnega ozirnega večernega časa pod strokovnim vodstvom vodilnega plovca.

Prijave organiziranih skupin do 5. julija na kopališču Ukova.

Tečajnina 100 din se vplača pri vpisu, zbor tečajnikov pa je:

- za letnik 1983 in mlajše ob 17. uri pri bazenu,
- za letnik 1982 in starejše ob 18.30 pri bazenu.

Planinsko društvo Javornik-Koroška Bela vabi občane (delavce, upokojenke, študente in druge), ki so pripravljene v poletni sezoni sodelovati pri gradbenih delih za obnovo Prešernove kočice na Stolu, da se javijo v društveni pisarni (nad restavracijo Turist) v delavskem domu na Javorniku vsak ponedeljek in sredo od 18. do 19. ure, kjer bodo dobili potrebne informacije.

Zeljeno je, da bi se vsak obvezal za delo vsaj štiri do šest dni, lahko pa tudi več.

Upravni odbor

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Vzhre-
vanje se zahvaljujem za denar, ki
sem ga prejel ob bolezni. Najlepša
hvala.

Franc Smolej

Sodelavcem odpreme hladne valjarne Jesenice in ostalim se iskreno zahvaljujem za denar, ki so mi ga podarili ob mojem odhodu v pokoj. Celotnemu kolektivu TOZD Hladna valjarna želim še obilo delovnih uspehov pri nadaljnjem delu.

Jože Mur

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Hladna valjarna Jesenice se najlepše zahvaljujem za darilo in obisk na domu.

Janez Veber

V mesecu juliju bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

Za prevoz z osebnim avtomobilom ali kombijem do osem oseb ali 1.000 kg tovora ali če potrebujete vlečno službo pokličite na telefon sekcije taksistov Jesenice štev. 83-284.

Gesla vodoravno in navpično: GLASUJTE ZA ŠOLO KI JO JE PREHITEL ČAS, KOROŠKA BELA, MOJSTRANA, SAMOPRISPEVEK, OSNOVNA ŠOLA KARAVANŠKIH KURIRJEV NOB. 16. DECEMBER.

Rešitev vodoravno: GLA-
SUJTE ZA ŠOLO KI JO JE P
RA, ERAR, LR, GOLDFIN-
GER, KOROŠKA BELA, KU
I A, E, STO, AK, A, AV
ETER, POGAN, MH, AV
STRALIJA, ETOS, JESE
NIN, I, M, NETRESK, KI
ROV, MOLK, NEJ, ST
OBOD, AVTO, MAGNOLIJA
LIMA, TE, PRVI, V, R, A
MAJI, SEL, RIN, KARAM
BOL, NAJ, INC, ITAL, NU
ŠARA, NC, AT, DAS, S, ŠPI
ŠIČ, AV, 16., OA, R, HS
PRO, OKNICA, AJD, Č
MOJSTRANA, EOL, NIA
GARA, GENERAL, TORTI
LA, VLAK, H, OREST, C
RACINE, NK, L, EA, OS
KAR, NAIVEC, KN, RIVI
ERA, KNIN, UDINE, TO
MINŠEK, VIK, OB, DOVER
NE, ROLBA, T, AB, KL, CA
I, WOLIN, RAI, TENZOR
OPOLO, AM, ZMAJ, RJEV
NOB, RIAS, SLOVENIJA.

Ob smrti naše

Zahvaljujemo se tudi osebju kirurškega oddelka jeseniške bolnice za zdravljenje.

Vsi njeni

4. in 5. julija amer. barvni vojni film **NEDOSEGLJIVI MOST**, režija Richard Attenborough, v gl. vlogah Dirg Bogarde, Ryan O'Neal, ob 18. uri.

Film je posnet po istoimenskem romanu Corneliusa Ryana. Zaradi izredne dolžine in izjemnih kvalitete je cena vstopnic zvišana.

6. in 7. julija amer. barvna
grozljivka **HIŠA GROZE**, režija
Stuart Rosenberg, v gl. vlogi James
Brolin, ob 17. in 19. uri. Film je po-
snet po romanu Jay Anson.

8. julija angl. barvna komedija
DOŽIVETJA PRIVATNEGA DETEKTIVA, režija Stanley Long, v
gl. vlogi Christopher Neil, ob 17. in
19. uri.

10. julija hong. barv. karate film
SMRTONOSNI SHAOLIN, režija
Itin Shiao, v gl. vlogi Shen Slao
Peng, ob 17. in 19. uri.

11. in 12. julija nem. barvni pust. film **HAMBURŠKA MAFIJA**, režija Jürgen Roland, v gl. vlogi Herbert Fleischmann, ob 17. in 19. uri.

4. in 5. julija amer. barvna grozljivka HISA GROZE ob 18. in 20. uri.

Osnovna šola Polde Stražišar Jesenice, Cesta železarjev 12, komisija
za medsebojna delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

Pogoj: specialni pedagog z višjo izobrazbo in strokovnim izpitom.
Delo se združuje za nedoločen čas s 1. 9. 1981

Kandidati naj naslovijo svoje prijave na naslov: Osnovna šola Polde Strazišar Jesenice, Cesta železarjev 12 v 15 dneh od objave.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po opravljenem postopku.

Ob smrti dragega moža in očeta
JANEZA ŽLOGARJA
borca NOV

Se iskreno zahvaljujemo vsem soro-
dnikom, prijateljem, znancem in
borcem NOV za izraženo sožalje.
Hvala za poklonjeno cvetje in vence,
govornikoma za ganljive besede,
pevcem ter zastavonošem za zadnji
pozdrav.

Najlepša hvala zdravnikom, ki so mu nudili vso pomoč v času njegove bolezni in vsem, ki so nas tolažili in šli z nami do njegovega zadnjega doma.

Žalujoči: žena Hilda,
sin Tomaž in hčerka Nevenka

Ob smrti dragega moža, očeta,
starega očeta in pradedu

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami in nam pomagali.

Zahvalo izrekamo sosedom za nesebično pomoč, sorodnikom, prijateljem, znancem in darovalcem cvetja. Zahvaljujemo se tudi zdravnikom Zdravstvenega doma Bled, posebno pa sestrji Mojci za nego na domu in pevcem iz Zasipa za zapete žalostinke.

Vsi njegovi

Društvo upokojenцев Zirovnica prireja v nedeljo, 5. julija, v doma upokojenцев na Selo srečanje z jubilanti starejšimi od 80 let v okviru prodaj krajevnega praznika Zirovnice. Srečanje bo s kulturnim programom popestril ženski pevski zbor Jesenice in recitatorski Marja Jelen.

Vabimo vse prebivalce, ki so starejši od 80 let, da se srečanja udeležijo.

**Izvršni odbor društva
upokojencev
Zirovnica**

V teh dneh poteka pri nas najver-
 jeja kulturna mednarodna dirka
 »po Jugoslaviji«. Kolesarji v pam-
 meritnih etapah potujejo skozi šte-
 vilne kraje naše domovine.

» Vseh, ki so prišli, se je razdalila daveva borva, budo ho, kajti vnuili tudi skazi naše tekmovalce manta. Kna od zadnjega etap te dirke se ho ta da začela v Novi Gorici. Kolkazari budo vnuili čez znaní garški prelaz na Vrhtina, skazi Knapca gore in naprej na Jesenice. Kolkazari budo ob 12. uri in 30 minut prišli pred jezensko tekmovalno postajo, kjer ho leteli čili etap. Pot budo malajeva- li proti Knapu, kjer ho čili etap.

Prav je, da na praznizati da tudi v jezenski občini pospravimo kole- sarje, ki garško nabirajo kilometre po cestah naše domovine!

J.1

4. 加力

[illegible]

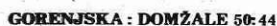

ZMAGA MOJSTRČANOV PO DVEH PODALJŠKIH

TRIM LIGA JE KONČANA

REZULTATI PETEGA, ŠESTEGA IN SEDMEGA KOLA

Moštva, ki imajo enako število točk, so razvrščena na osnovi točk iz medsebojnih srečanj.

Tudi v tretji skupini je zmagal Janko Kokošar, kar je zadostovalo za 21. mesto, medtem ko je bil Božo Zajc v četrti skupini.

rušni dijakarstvo, ki so dojavili prva mesta v dveh starostnih kategorijah in tudi ekipno zmago, so sodelovali v glavnem isti skakalci kot na Glenci. Lep uspeh sta dosegla Knafež in Galperin z dvojno zmago med starejšimi cicibani. Poleg njiju sta se od Ziračičanov uvrstila še Legat na šesto in Arko na sedmo mesto. Med mlajšimi cicibani je bil Koselnik peti.

TELESNA KULTURA NA JESENICAH V SLEPI ULICI

Dokler na Jesenicah ne vemo, kdo pije in kdo plača, dokler se grupiramo v posamezne tabore, katerih bistvena naloga je »požretje«

Navedel nam tri, po mojem mnenju, bistvene vzroke nazadovanja jesenjskega športa v zadnjih letih. Vem, da je polcaj v zadnjem času zaradi znanih stabilizacijskih prizadevanj še težje. Tudi to znano in organizirano akcijo se da marsikaj rešiti. Čas je, da se zaenkrat reševati nakopičeni problemi z odločno roko kirurga, ki naj opravi potrebne operacije brez strahu, da bo še komu obolela telesa kultura na Jesenjakih sprva zdrava. Samo bolj se, da se bo, če ne, ne bo, neš strani, sedaj je novih pet let, da bomo našli kirurga, ki bo opravil te zahtevne operacije, bolnik pa bo hiral še toliko časa, da mu niti kirurška pomoč ne bo več pomagala!

Branko Jeršinić

ŠPORTNE PRIREDITVE V POČASTITEV KRAJEVNEGA PRAZNIKA KS ŽIROVNICA

NAMIZNI TENIS:

pridobiti polovico potrebnega denarja za letošnje letovanje in obmoraki trening.

Krejič 31,6, 8. Tina Bunič 25,3, 9. Tina Zupancič, 22,4 in 10. Saša Bunič 20,5 točk.

LM

Najboljše ekipe v veslalomu za Slavkov memorial, ki je bil 14. junija pod Špiikom: PD Gozd Martuljek, PD Mojstrana in PD Koroška Bela (Foto Srečko Kozelj)